

Jowãw Jesus ky n'aa Jowãw erih do hahỹh

P'op Hagä Do kyyh Jesus hã takesok do ky n'aa hahỹh

¹ P'ooj ub, sahõnh hẽ tadu dahäng do pooj jé, tawäd né hẽ P'op Hagä Do Kyyh häd näng doo.* P'op Hagä Do sii tabawät. P'op Hagä Do né hẽ tii.

² Sahõnh hẽ tadu dahäng do pooj jé, P'op Hagä Do sii tabawät tii.

³ Sahõnh hẽ tamo haj'aa hanäng doo. Dooh tapanahuunh péh.

⁴ Ji edëb had'yyt up doo, P'op Hagä Do Kyyh häd näng do hã né hẽ tabana. Ji h'yyb tym bag hadoo né hẽ ta ti edëb had'yyt ub doo.

⁵ Badagyp doo gó, nesaa do badäk hahỹh hã hanäng doo gó ta ti bag kadaw'uuh. Dooh badagyp do haja bã ta hã.

⁶ Ti m' ti awät mä aj'yy P'op Hagä Do kyy gó hana doo. Ta häd mä Jowãw.†

⁷ P'op Hagä Do mejũũ ta hã, ta wób tamaher'oot hyb n'aa ta ti ji h'yyb tym bag ky n'aa, ta tii hã rah'yy ka'eeh hyb n'aa.

⁸ Dooh Jowãw tado bã ta ti ji h'yyb tym bag. Ta bag ky n'aa rod ub ti Jowãw.

* **1:1** Jesus né ti P'op Hagä Do Kyyh häd näng doo. † **1:6** Jowãw nu gahem'uun do tii. Hajök ti noo gó Jowãw häd enäh doo. Hahỹ Jesus panyyg hanäm do herii wät doo, Jowãw seeh, Jesus ma matég seeh.

9 Ahyy kån badäk hahỹỹ bä, ta bag heh'äät ub doo, Jesus Kristo, sahõnh hẽ badäk hahỹỹ hã habong do sa h'yyb tym bag.‡

10 Badäk hahỹỹ bä paa tabawäd wät. Badäk hahỹỹ hã habong do tapehuuj né paawä, dooh ragado bä tii, dooh rah'yy genä bä ta hã.

11 Ta karapee, Isaraéw buuj wẽ tabahyng, ti hadoo né hẽ, dooh ragado bä.

12 Sahõnh hẽ gad'oo doo, ta hã h'yy ka'eeh do sa hã P'op Hagä Do banoo ta taah rabahadoo hyb n'aa.

13 P'op Hagä Do taah ti rawén hedo padëek, aj'yy karën do jawén nado, aj'yy panaa ji bahadoo do hyb n'aa nado. P'op Hagä Do taah rawén hedo padëek, P'op Hagä Do tii d' tabanoo do hyb n'aa sa hã. Sa yb hado däk P'op Hagä Doo.

14 Ti m' aj'yy gó P'op Hagä Do Kyyh häd näng do kesok. ãã mahang paa tabawäd wät. ãã hapäh né hẽ tak'ëp hadoo do ta hejój, sét ub P'op Hagä Do T'aah tak'ëp hadoo do hejój. Tak'ëp né hẽ taky ennyym. Heh'äät ub had'yyt né hẽ ta tii.

15 Baad ub Jowāw nu gahem'uun do paa baher'oot paa ta ti ky n'aa. Hahỹỹ da m' ta kyyh:

—Hahỹ ti ỹ ky n'aa her'oot doo, hahỹỹ da ỹ baher'oot bä: “Jawén ỹ hana doo, hyb n'aa jawyk ti bahãnh ỹỹ, tawäd däg né hẽ pój ỹỹ jé do hyb n'aa”
—näng mã Jowāw kyyh.

16 Tak'ëp né hẽ P'op Hagä Do Kyyh häd näng do ky ennyym. Ti hyb n'aa ër hã taky ennyw had'yyt hẽ. Baad hadoo do ër hã tametä had'yyt hẽ.

‡ 1:9 Jesus ji tah'yy gan'yyh baad hadoo do hã, P'op Hagä Do karën do hã, tahanäng pé m' ti ji h'yyb tym bag.

¹⁷ Mosees makū anoo paa P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk doo. Jesus Kristo kä metä kån P'op Hagä Do ji takamahån doo, ky n'aa heh'äät ub do na-ääj hē.

¹⁸ Dooch noo gó hapäh pé P'op Hagä Doo. Tii d' né paawä, jāām né sét hadoo do ta T'aah, ta da hadoo doo, ta pa hawät doo, ër tamaher'oot ta ky n'aa. Ta hã hē takametēeh P'op Hagä Doo.

Jowāw nu gahem'uun do ky n'aa hahỹỹh

¹⁹ Ti m' Judah buuj sa wahë n'aa panang Jerusarēnh bä habong do ramejũũ P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'oooh do wób, t'ĩĩ hēnh ramoo heb'ook do Rewi panaa wób na-ääj hē, Jowāw hã rabeaanh hyb n'aa Kristo, P'op Hagä Do Ky Däng Do tado bä.

²⁰ Baad ub mä Jowāw baher'oot sa hã, dooh taky n'aa jejēn bä. Hahỹỹ da m' Jowāw kyyh sa hã:

—Dooch Kristo, § P'op Hagä Do H'yyb Däng Do ỹ do bä —näng mä sa hã.

²¹ Ti m' rabeaanh:

—Õm Eriij, p'ooj ub hawät do paah? —näk mäh.

—Dooch —näng mä Jowāw.

P'aa hēnh mä rabeaaj wät ēnh:

—Õm nanäng P'op Hagä Do ky n'aa rod, P'op Hagä Do kyy kerih do ky däng doo? —näk mäh.

—Dooch ỹ ti tado bä —näng mäh.

²² Ti m' tagadēeg ub rabeaanh:

§ **1:20** Ji h'yyb tym dēeb, p'ooj ub Judah buuj hã P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo, ramaneēēnh **Mesijas**. Gereg kyy me ramaneēēnh **Kristo**. “**P'op Hagä Do h'yyb däng doo**”, tahanäng pé m' ti.

—Jaa ti òm? —nāk mäh. —Ãã mamaher'ood, ãã panāk hyb n'aa ãã hã mejũũ doo. Jaa òm, a nooh? —nāk mã sa kyyh.

²³ Ti m' Jowāw ky hadoo, P'op Hagä Do ky n'aa rod, Isajas häd näng do her'oot doo da:

—“ÿ né hẽ hahỹỹ da tabanawäng bã her'oot doo: Baad ub da bẽ tyw n'aa daj'aah Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo.”**

²⁴ Ti m' sa wób, Pariséw ramaneëenh doo,

²⁵ rabeaaj wät ta hã:

—Hëd n'aa manu gemuun, Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Do nadoo do òm? Hëd n'aa manu gemuun Eriij p'ooj ub hawät do paa nadoo do òm, nanäng P'op Hagä Do ky n'aa rod nadoo do na-ããj hẽ òm? —nāk mã sa kyyh.

²⁶ Ti m' Jowāw ky hadoo:

—ÿ ti hỹyh, bẽ ÿ nu gemuun naëng me —näng mäh. —Ti awät bẽ mahang bẽ nahapäh doo.

²⁷ Ti né ti jawén ÿ hana doo, tak'ëp hyb n'aa jawyk do bahñh ÿỹ. Hã ÿỹ, ÿ hyb n'aa sakog its ta hã. Ti hyb n'aa dooh ÿ haja bã ta tsyym suun kabo n'aa ÿ do bã —näng mäh.

²⁸ Ta ti reaanh doo, panang Betanija häd näng doo bã tii, tamii Joradãn häd näng do ta myyj jé. Tii bã m' Jowāw nu gemuun bong mã ta wẽ han'aa doo.

Jowāw nu gahem'uun do her'oot do Jesus ky n'aa hahỹyh

²⁹ Ti m' jati péh, Jesus Jowāw nu gahem'uun do hapäh ta wẽ hana doo. Ti m' Jowāw ky hadoo:

** 1:23 Isajas 40.3

–Bë hegãã, –näng mäh –P'op Hagä Do mas'ãã b'éé t'aah hadoo, badäk hahỹỹ hã habong do nesaa do sa hã hanäng do hado hõm doo†† –näng mä Jowāw Jesus ky n'aa hã.

³⁰ –Hahỹ né hẽ ta ti ỹ her'oot do paa kã, hahỹỹ da ỹ baher'oot noo gó: “Jawén ỹ hana doo, hyb n'aa jawyk ti bahãnh ỹỹ, tawäd däg né hẽ pój ỹỹ jé do hyb n'aa”, ỹ hanäng do paah.

³¹ –Dooch paa ỹ hapëë nã bã nanäng hyb n'aa jawyk do hahỹ tado bã. Ỹ wén nu gemuun bong tame, takametëeh hyb n'aa Isaraéw buuj sa hã –näng mä Jowāw.

³² Ti m' Jowāw ky hado kãn:

–P'op Hagä Do Sahee ỹ hapäh hỹ pong jé naa tabahyng ta wë gurii-i hadoo. Ta hã tabaym.

³³ Pooj jé, dooch ỹ hapëë nã bã ti tado bã. Hahỹỹ da paa ỹ P'op Hagä Do maher'oot, ỹ paa tamejũũ tame ỹ nu gemuun hyb n'aa: “Aj'yy wë Sahé ỹ ahyy bã, ta wë tabaym mabahapäh bã”, näng P'op Hagä Doo, “ti né hẽ tii kã tabanoo sa hã Sahé ỹỹ kã sa h'yyb tym gó tabajëë suun hyb n'aa, Sahé ỹỹ h'yyb mahũũm hyb n'aa kã sa hã”, näng P'op Hagä Do hã ỹỹ.

³⁴ Ỹ hapäh ta ti Jesus wë kã. Ti hyb n'aa baad ỹ baher'oot ta ky n'aa kã: P'op Hagä Do T'aah né hẽ ti hỹỹh –näng mä Jowāw nu gahem'uun doo.

†† **1:29** P'ooj ub, Jesus hewäd hyng do pooj jé, P'op Hagä Do mejũũ b'éé t'aah radaj'ëep nesaa do sa mo haj'aa sãm. B'éé t'aah majyyw hyb n'aa P'op Hagä Do mabaan hõm nesaa do ramoo bong do paah. B'éé t'aah jawén buuj däg Jesus. Jesus dajëp nesaa do ër moo bok do hyb n'aa. Ta majyyw hyb n'aa kã P'op Hagä Do bawug hõm sahõnh hẽ nesaa do ër moo bok doo. Ti hyb n'aa, b'éé t'aah gó Jowāw wén eh'ũũm Jesus ky n'aa.

Poojé Jesus sii habok do sa ky n'aa hahỹh

³⁵ Ti m' jati péh, p'aa hēnh mä Jowāw nu gahem'uun do tii bä tabawät. Pawóp hē m' ta ma matëg rahada.

³⁶ Jesus tabës bä Jowāw bahapäh bä m', taky hadoo ta ma matëg sa hã:

—Bë hegãã! P'op Hagä Do mas'ãã b'éé t'aah hadoo —näng mä Jowāw.

³⁷ Ti m' ta ma matëg ramaa napäh bä m' Jowāw her'oot doo, Jesus sii m' rababoo kãn.

³⁸ Ta jawén p'aa hēnh Jesus baheg'ããs bä m', ta jawén han'aa do tabahapäh bä m', tabeaanh sa hã:

—H'ëed bë karēn? —näng mäh.

Ti m' raky hadoo:

—Rabi^{‡‡} —näk mäh, —nyy bä mabagä? —näk mä sa kyyh.

³⁹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—B'ëep, bë hegãã —näng mäh.

Ti m' rabahöm ta sii, ti m' rabaheg'ããs tabahe'ỹh doo. Ti m' rabaym ta pa, tũh däg do hyb n'aa papỹj, 4 oor m'.

⁴⁰ Aj'y y ãn-Deréh häd näng doo, Simaw Peed häd näng do hỹj, Jowāw nu gahem'uun do her'oot do maa napäh do seeh, Jesus sii hawäd däk do seeh.

⁴¹ Ti m' nyyw hē ãn-Deréh bahöm ta hỹj tesoos, Simaw. Ti m' tabaw'yyt bä kã, taky hadoo ta hã:

—ã aw'yyt Mesijas rahanäng doo —näng mäh. (Kristo, P'op Hagä Do h'yyb däng doo, tahanäng pé ti Mesijas.)

‡‡ 1:38 “ãã ma matëg” rahanäng pé m' ti Rabi. Raweh'ëeh do ky n'aa tii.

42 Ti m' Ān-Deréh mahũũm kãn Simaw Jesus wë kä. Ti m' Jesus begãã däk Simaw wë, ti m' taky hadoo ta hä:

—Öm né Simaw. Jowāw häd näng do t'aah öm§§ —näng mäh. —Hÿ jawén Sepas a häd kä —näng mäh. (Peed rahanäng pé ti ta tii, sa kyy me ti Sepas. “Pä” rahanäng pé m' tii.)

Pirip, Natanajéw daheeh Jesus naëenh do panyyg n'aa hahÿÿh

43 Ti m' jati pé Jesus h'yyb däng Garirej häj n'aa hënh tabahõm. Tabahõm pooj jé tahapäh mä aj'yy Pirip häd näng doo.

—Hata ÿ öm hÿÿ kä —näng mä Jesus ta hä.

44 Betsaj-Da panang häd näng doo bä naa ti Pirip. Ti né hë na-ããj hë Ān-Deréh Peed sa panang. Sét panang buuj né tii.

45 Ti m' aj'yy seeh, Natanajéw häd näng do hä Pirip kataa. Ti m' taky hadoo ta hä:

—Āã awyyd kãn Mosees erii wät do paa gó ka-her'oot doo kä, P'op Hagä Do ky n'aa rod rerii bong do paa gó ka-her'oot do na-ããj hë —näng mäh. — Jesus né ti ta tii, Nasaréh häd näng do panang hënh naa, Joséh t'aah —näng mä Pirip Natanajéw hä.

46 —Nasaréh hënh naa? —näng mä Natanajéw. — Nasaréh bä naa dooh baad hadoo do ana bä —näng mä Natanajéw.

Ti m' Pirip ky hadoo ta hä:

—Hamäh, ër hegãã —näng mä Pirip.

§§ 1:42 Jowāw see ta ti Simaw yb. Dooh Jowāw nu gahem'uun do paa tado bä. Dooh na-ããj hë ti Jesus ma metëek do seeh, Jowāw häd näng do tado bä. Hajök Jowāw häd enäh doo.

⁴⁷ Ti m' rabahōm. Ti m' Jesus bahapäh bä Natanajéw kaja nä bä, taky hadoo:

—Wät ta ti Isaraéw buuj heh'äät ub doo. Dooh tawad'ii bä, dooh tajejën bä —näng mäh.

⁴⁸ Ti m' Natanajéw ky hadoo:

—Nyy d' ÿ mabahapäh? —näng mä Jesus hä.

Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Ōm Pirip aw'yyt do pooj jé, ōm ÿ bahapäh joom wiigo häd näng do yt hä —näng mä Jesus.

⁴⁹ Ti m' Natanajéw hyb n'aa meuuj wät, ti m' taky hadoo:

—Ma matëg! —näng mäh —Ōm né P'op Hagä Do T'aah. Ōm né hë Isaraéw buuj sa wahë n'aa —näng mäh.

⁵⁰ Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Hä ÿ mah'yy ka'eeh, joom wiigo yt hä ōm ÿ bahapäh ÿ banäng do hyb n'aa? —näng mäh. —Ti bahănh da mabahapäh da meuj n'aa näng doo —näng mäh.

⁵¹ Ti m' Jesus ky hado kân:

—Né hup ÿ né hë hahÿ ÿ her'oot doo: Wë gasëets hōm do bë bahapäh da. P'op Hagä Do äãs rabehyng rabesëek Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do wë, bë hapäh da —näng mä Jesus sa hä.

2

Naëng kawapëën däk do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m', jati hawät hadoo hä, panang Kanah häd näng doo bä, Garirej häj n'aa bä, ramoo bong ket'ëë do jām waa n'aa, ta tā n'aa. Jesus ÿÿn awät tii bä, raket'ëë do jām noo gó.

² Jesus, ta ma matëg sii hë, rabats'yyt jām hënh.

³ Ti bahānh, tabahëej jëng uwa bëeh hejooñh doo. Ti m' Jesus yÿn ky hadoo Jesus hã:

—Ahëej jëng uwa bëeh hejooñh doo —näng mä Jesus yÿn.

⁴ Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Hëd n'aa tii hã y mamaher'oot? —näng mäh.
—Dooñ takaja nä bä hejój yÿ y metëeh doo —näng mäh.

⁵ Tii bä m', ta ti tób yt moo bo n'aa hã m' Jesus yÿn ky hadoo:

—Bë moo boo da sahõnh hë bë tamejũũ doo —näng mä ta yÿn kyyh sa hã.

⁶ Tób yt hã ti abëeh ji ma poo oow see pé naëng hood pä s'ëeb. Sa moo hetsyd, sa waa hood getsyd naëng n'aa. Judah buuj raky n'aa jaw'yyk do ky n'aa né tii. Tamawoob hë raat ken'yyh tahyb n'aa pé ta ti ta gabuuj.

⁷ Ti m', tii b' moo heb'ooh do sa hã Jesus ky hadoo:

—Bë gedu bëh naëng ta hood gó —näng mä Jesus.
Ti m' ragedu bëeh sahõnh hë.

⁸ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Bë agób ta uuh. Bë mahũũm jãm kaser n'aa wë —näng mä ta kyyh.

Ti m' ramahũũm kãn ta wë ta uuh.

⁹ Ti m' jãm kaser n'aa tameëek naëng paah, uwa bëeh hejooj dāk doo. Dooñ tahapëe bä n'yy hënh naa tii. Tii bä moo heb'ooh doo, ti rahapäh ta tii. Ti m' dawë hã aj'yy katëe do tanaëenh,

¹⁰ ti taky hadoo ta hã:

—Pooj jé ji heno uwa bëeh hejooñh do baad hadoo doo. Ta jawén, baad rabeëg bong bä kä, rahãd kanahapëe bong bä kä, ji heno baad nadoo

doo. Ōm tii, dooh tii d' madoo bä. Menyyw hōm baad had'op do tagadēeg ub —nāng mā ta kaser n'aa kyyh aj'yy katēē do hā.

¹¹ Pooj jé Jesus du doo do tapahuunh do ta tii. Ta tii hā kā tametā kǎn tak'ēp hadoo do ta hejój, ti hyb n'aa ta ma matēg ta hā rah'yy kae padäg kǎn. Panang Kanah häd nāng doo bä, Garirej hāj n'aa bä ti ta tii.

P'op Hagä Do tób n'aa wahoo gó hes'ëēm do Jesus hebēē bong do panyyg n'aa hahÿÿh

¹² Ti jawén mäh, panang Kapar-Naūm häd nāng doo hēnh Jesus rabahōm ta ÿÿn, ta hÿÿj, ta ma matēg sa daheeh. T'ÿÿ hēnh mā tabaym pawóp hē ta āh.

¹³ Tabedaa dāk bä Pas-kowa* häd nāng do Judah buuj rahyb n'aa esee doo, Jesus bahōm kǎn mā Jerusarēnh hēnh.

¹⁴ P'op Hagä Do tób n'aa w'oo hā, kahadē doo gó, wahoo gó, tabahapäh mā booj yb, b'éé, gurii-i hes'ëēm doo. Dajēēr meb'aanh doo, tii b' né rabat'oonh, Jesus hapäh.

¹⁵ Ti m' tabarig dāk ta tyd tamehewyyh hyb n'aa. Ti m' tabahabēē bong booj yb, b'éé sii hē. Ti m' tabaūÿj bēeh mā dajēēr rabaheb'aanh do tyng n'aa. Jé pad'yyt hē taparara bong mā moweed, Jesus mo haj'aa.

¹⁶ Ti m' taky hadoo gurii-i hes'ëēm do hā:

* **2:13** Pas-kowa ramaneēēnh doo, Isaraéw buuj rahyb n'aa esee do P'op Hagä Do t'yyd mehÿÿn doo, rabah'ūūm do Esit bä naa. Pas-kowa ratab'ëēs noo gó m' ranaheb'oooh mā b'éé t'aah aj'yy. Rahyb n'aa esee do heen n'aa m' tii. Ti noo gó m' ratab'ëēs né hē m' pāw makuj tamah doo. Séd hā m' rataheb'ëēs.

—Bē manä ti j'eep! —näng mäh. —Ji es'ëem do tób n'aa bē adoo manä Ee tób! —näng mä Jesus kyyh sa hä.

¹⁷ Ti m' ta ma matëg rahyb n'aa es'ee däg kän P'op Hagä Do kyy kerih do hä kerih doo: “ÿ gawats'iik da tak'ëp ÿ kamahän do hyb n'aa a tób n'aa.”†

¹⁸ Ti m' Judah buuj sa wahë n'aa rabana Jesus wë, ti m' raky hadoo ta hä:

—Jaa kyy gó hahÿ d' mabad'oo? —näk mä sa kyyh. —Mametä ää hä meuj n'aa näng do heen n'aa, P'op Hagä Do ky gabuuj tado bä —näk mä sa kyyh.

¹⁹ —Ej —näng mä Jesus. —Bē karën bä, bē apyn hōm hahÿ P'op Hagä Do tób n'aa. Tamawoob hē tabado däk bä ta äh, ÿ tamaa sooh p'aa hēnh —näng mä Jesus.

²⁰ —Nyy d' ti ta tii? —näk mä Judah buuj wahë n'aa sa kyyh. —46 ta baab ramoo bok rabahaja sooh hyb n'aa. Tamawoob mä ta äh matamaa sooh p'aa hēnh? —näk mä sa kyyh Jesus hä.

²¹ Dooh P'op Hagä Do tób n'aa Jerusarënh bä hasooh do paa tado bä, Jesus hanäng péh. Ta daaj hē, ta ky n'aa né hē ti ta her'oot.

²² Ta jawén, Jesus ganä wät jawén paa bä kä m', ta ma matëg rahyb n'aa newë kän ta ti ta her'oot doo. Tii bä kä m' raky dahé kän Jesus her'oot do paa kä. Raky daheeh na-ääj hē P'op Hagä Do kyy kerih doo kä.

† **2:17** Saaw-Mo 69.9 hä takerii däk tii. Dawi kyy gó Jesus beh'üüm. Tak'ëp Jesus kamahän P'op Hagä Do tób n'aa. Baad takarën P'op Hagä Do rahyb n'aa esee ta ti yt hä. Dooh tagenaag bä ta see hyb n'aa tii bä ramoo bong doo.

²³ Ti m', Pas-kowa rahyb n'aa esee noo gó, Jerusarēnh bä Jesus baym bä, hajök h'yy kae kån ta hã, hajõng tapehuunh do rahapäh do hyb n'aa.

²⁴ Dooh Jesus h'yyb dahé bä sa hã, baad taba-hapäh do hyb n'aa sa h'yyb.

²⁵ Dooh hyb n'aa rabaher'oot pé Jesus hã badäk hahỹỹ hã habong do sa ky n'aa, baad Jesus ba-hapäh do hyb n'aa sa h'yyb.

3

Aj'yy Nikodēm häd näng do sii Jesus ber'oot do panyyg n'aa hahỹỹh

¹ Ti m', ti awät mä aj'yy Nikodēm häd näng doo, Pariséw sa seeh, Judah buuj sa wahé n'aa see m'.

² Atsēm tabana Jesus wē, ti taky hadoo ta hã:

—Ma matëg, —näng mäh —ãã hapäh, õm P'op Hagä Do mejũũ, ãã mama metëek hyb n'aa. Ta ti ãã wén hapäh, dooh hajaa pé ta tii d' mapahuunh doo da P'op Hagä Do nawäd bä ta sii —näng mä Nikodēm kyyh.

³ Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Dooh hajaa pé P'op Hagä Do bag'ããs do kara-pee ji do bä, p'aa hēnh ji nenyi bä. Né hup ỹ né hē ta ti ỹ her'oot doo —näng mä Jesus Nikodēm hã.

⁴ Ti m' Nikodēm ky hadoo:

—Nyy d' tii? —näng mäh. —Nyy da p'aa hēnh ji benäng, wah'ëë däk do ji? Ny daa p'aa hēnh ji bajëë suun ji ỹỹn wog gó, p'aa hēnh ji benäng hyb n'aa? —näng mä Nikodēm kyyh.

⁵ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Dooh ji haja bä P'op Hagä Do bag'ããs do kara-pee ji do bä, ji h'yyb ji nenyiw bä nesaa do

mahānh, P'op Hagä Do Sahee ji h'yyb gó tanajëë suun bä na-ääj hë.* Né hup ŷ né hë ta ti ŷ her'oot doo –näng mäh.

⁶ –Aj'yy hã hana doo, ta da hadoo né hë tii. P'op Hagä Do Sahee hã hana doo, P'op Hagä Do taah hedo padëëk tii.

⁷ Ti hyb n'aa mahyb n'aa meuj manäh, “Taw'ääts hë p'aa hënh bë benäng do hadoo”, ŷ hanäng do hã –näng mä Jesus.

⁸ Ti m' taky hadoo:

–Tabahëm do ky n'aa gó òm ŷ maher'oot p'aa hënh ji benäng do ky n'aa. Tabahëm do tabahëm takarën hënh. Ji maa napëë né paawä ta kyyh, dooh ji hapëë bä n'yy hënh tahana, dooh ji hapëë bä nyy bä tabaym. Ti hadoo P'op Hagä Do Sahee gó p'aa hënh henäk do sa hã† –näng mä Jesus Nikodëm hã.

⁹ Ti m' Nikodëm ky hadoo:

–Nyy d' tii?

¹⁰ Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

–Isaraéw buuj sa ma matëg né paawä òm, dooh tagah'ood bä a hã? –näng mäh.

¹¹ –Né hup ŷ né hë hahŷ òm ŷ maher'oot doo: Äã her'oot äã hapäh do ky n'aa, äã hapäh do äã matym

* **3:5** Hahŷ d' Gereg kyy me, Jowāw erih doo me: “Dooh ji haja bä P'op Hagä Do bag'ääs doo gó ji ajëë suun bä, naëng me ji nenny bä, P'op Hagä Do Sahee me ji nenny bä na-ääj hë.” Hahŷ da ta ti naëng ky n'aa: Ji kahetsyyd wät do hadoo naëng me hasus do mahānh, ji h'yyb ji benäm nesaa do mahānh. † **3:8** Hahŷ d' tahanäng pé tii: Dooh né paawä ji hapëë bä nyy d' ti p'aa hënh rabenäng do hadoo, wyt ta maab hë sa h'yyb tym kawareem kån P'op Hagä Do Sahee an'oo bä.

me na-ããj hẽ. Ti hadoo né hẽ, dooh bë gado bã ãã her'oot doo —näng mäh.

12 —Õm ÿ maher'ood wät badäk hahÿÿ bã ky n'aa, dooh ÿ maky dahé bã. Nyy da da ÿ bë ky daheeh hÿ pong jé ky n'aa ÿ her'ood bã? —näng mäh.

13 —Doo hewäd sëek pé hÿ pong jé. Doo ta ky n'aa her'oot péh. Jããm né hẽ hawät t'ĩ hënh Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo.

14 P'ooj ub, tabanawäng bã, aw'yy heen n'aa Mosees gadahäng p'op, b'aa hã, ta wë rahegãã bã ranadejöp hyb n'aa. Ti hadoo né da b'aa hã, p'op, rabepëëm däk da Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo,

15 sahõnh hẽ ta hã h'yy ka'eeh do redëb had'yyt hyb n'aa hÿ pong jé P'op Hagä Do pa.

16 Tak'öp badäk hahÿÿ hã habong do P'op Hagä Do kamahän. Ti hyb n'aa taban'oo däg kån sét hadoo do ta T'aah, sahõnh hẽ ta hã h'yy ka'eeh do tabanesaa hënh ranahõm hyb n'aa, rabedëb had'yyt hyb n'aa hÿ pong jé P'op Hagä Do pa kä.

17 Taky n'aa etyy hyb n'aa nado nesaa do sa hã P'op Hagä Do wén mejõ hyng ta T'aah badäk hahÿÿ bã. Tawén mejõ hyng, ta hã rabedöp hyb n'aa nesaa do mahänh —näng mä Jesus kyyh.

18 Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Doo P'op Hagä Do ky n'aa ety bã nesaa doo hënh, ta T'aah hã h'yy ka'eeh doo. P'op Hagä Do h'yyb gó tabanyy däk taky n'aa etyy do sa hã nesaa doo hënh, ta T'aah hã h'yy kana'eeh do sa hã. Ta wén ky n'aa etyy nesaa doo hënh sa hã, sét had'os do ta T'aah hã rah'yy kana'eeh do hyb n'aa —näng mäh.

19 –Hahỹ hyb n'aa P'op Hagä Do rejãã da sa hã: Ta t'aah, ji h'yyb tym bag, baad hadoo do P'op Hagä Do gen'aak do ji hã tametëeh doo, kajaa badäk hahỹh hã habong do sa mahang. Ti hado né paawä, dooh rakamahän bä ta ti bag. Rakamahän badagyp do hadoo doo, nesaa do ramoo bong do hyb n'aa.

20 Nesaa do moo heb'ook doo, dooh rakamahän bä ta bag. Dooh rakarën bä ta bag hadoo doo gó rabooh, nesaa do ramoo bok do kamanetëeh hyb n'aa.

21 Baad hadoo do ky n'aa P'op Hagä Do metëek doo da habok doo, tabawak bä hadoo doo gó rababok, P'op Hagä Do ky gabuuj né ta ti ramoo bong doo, takametä däk hyb n'aa –näng mä Jesus Nikodëm hã.

Jesus ky n'aa Jowāw nu gahem'uun do her'oot do panyyg n'aa hahỹh

22 Ta jawén mäh, Jesus, ta ma matëg daheeh raberéd hõm mä Jerusarënh panang. Panang bahänh, Judah häj n'aa bä tabaym dó ta ma matëg daheeh. Ta tii bä tanu gemuun bong ta wë han'aa doo.

23 Ti noo gó Jowāw nu gahem'uun do nu gemuun wät panang Anon häd näng doo bä, panang Sarïm häd näng do nedaa bä, tamii maeh do hyb n'aa tii bä. Hajök Jowāw wë han'aa ranu kemuun hyb n'aa.

24 (Jowāw nu gahem'uun do radawäts gëet do pooj jé tii.)

25 Ti m' Jowāw nu gahem'uun do ma matëg raky ked'aak Judah buuj see sii. Judah buuj raky n'aa jaw'yyk do mejüü nyy da ji behop ji h'yyb enyyw

däk hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó. Ti p'ãã raky ked'aak. Ti m' Jowāw nu gahem'uun do ma matëg rabana ta wë, ti m' raky hadoo ta hã:

²⁶ —Ãã ma matëg —näk mä Jowāw hã. —Aj'yy tamyyj däk hã makahataa doo, maky n'aa her'oot do paah, ta ti na-ããj hë nu gemuun hÿÿ kä. Sahõnh hë rabahõm kãn ta wë. Dooh ãã wë rana boo bã —näk mä Jowāw nu gahem'uun do ma matëg ta hã.

²⁷ Ti m' Jowāw ky hadoo:

—P'op Hagä Do né hë ti hanoo ji hã ji moo wät do pan'aa. P'op Hagä Do ky gabuuj né hë ti tamoo wät doo.

²⁸ Bë hapäh né hë, bë maa napäh né hë bë hã ÿ her'oot do paah. P'op Hagä Do H'yyb Däng Do nado ÿ hÿÿh, näng paa ÿÿh. P'op Hagä Do mejüü ÿ ta pooj jé, näng paa ÿÿh.

²⁹ —Raketëe do jãm n'aa rabajãm noo gó, ta patug pan'aa wë né ta ÿÿm pan'aa bahõm. Aj'yy najiis, jãm h'yyb mahüüm n'aa, tsebee kãn katëe do pan'aa kyyh hã. Katëe do najiis tsebé do hadoo ÿ hÿÿh —näng mä Jowāw. —Baad ÿ tsebee kãn sahõnh hë rabahõm do hyb n'aa ta wë.

³⁰ Taw'ãäts hë rahyb n'aa jawyyg magyys hë ta tii. Ti yd jé taw'ãäts hë ÿ rahyb n'aa sakog magyys hë —näng mä Jowāw.

³¹ Ti m' Jowāw ky hadoo ënh:

—Hÿ pong jé hana doo, sahõnh hë sa bahãnh ta tii. Badäk hahÿÿ bã naa ÿ ti hÿÿh. Badäk hahÿÿ bã naa ti ÿ hajaa ÿ her'ood bã. Hÿ pong jé hana doo, sahõnh hë bahãnh hadoo doo,

³² ti né hë sahõnh hë tabaher'oot t'ïï hënh tahapäh doo, tamaa napäh do ky n'aa. Ti hado né paawä, dooh ragado bã ta her'oot doo.

33 Ỹ gadoo ti hỹ pong jé hana do her'oot doo. Te hub né hẽ P'op Hagä Doo, baad ỹ ky däng.

34 Ỹ P'op Hagä Do mejũũ ta ky n'aa ỹ baher'oot hyb n'aa. Baad tabanoo hã ỹ ta Sahee. Ti hyb n'aa, te hub né hẽ bẽ hapäh Jesus ky n'aa ỹ her'oot doo.

35 —P'op Hagä Do kamahăn ta T'aah. Sahõnh hẽ bagã n'aa tabahadoo ta Yb an'oo bã.

36 P'op Hagä Do T'aah hã h'yy ka'eeh doo, edëb had'yyt da P'op Hagä Do pa hỹ pong jé. Nabuj keh'ũũm doo, ta hã h'yy kana'eeh doo, dooh da t'ĩĩ hẽnh raboo bã. Rahob had'yyt hẽ da nesaa doo, P'op Hagä Do an'oo bã —näng mã Jowāw kyyh.

4

Samarija häj n'aa buuj ỹỹnh panyyg n'aa hahỹyh

1 Ti m', hajõõ däk Jesus ma matëg, Jowāw nu gahem'uun do ma matëg bahãnh däg, Jowāw bahãnh däg na-ããj hẽ Jesus ranu gemuun doo, Pariséw raky n'aa napëë kãn.

2 (Dooch m' Jesus nu gemuun bã. Ta ma matëg ti nu gemuun Jesus wë han'aa doo.)

3 Jesus heen n'aa nyy däk bã m', Pariséw raky n'aa napäh bã kã, teréd hõm Judah häj n'aa. Garirej häj n'aa hẽnh tabahõm kãn p'aa hẽnh.

4 Ta tyw n'aa Samarija häj n'aa tabës doo me m' tabahõm.

5 Ramahõm me m', rakajaa panang Sikar häd näng doo bã, Samarija häj n'aa bã. Hëëj Jakóh ta t'aah Joséh hã tanoo do paa nedaa hẽnh ti panang.

6 Tii bã ti majat mã naëng Jakóh gagots däk do paah. Jesus akaaj däk mãh, dawëë rababok do

hyb n'aa. Ti m' Jesus baso däk naëng majat do pa. Wasyg kää mäh.

⁷⁻⁸ Ti nuuj jé ta ma matëg rabahõm panang hënh, sa waa rabetsëë hyb n'aa. Ti m' naëng majat bä yÿnh, Samarija buuj, kajaa mä naëng tabagóp hyb n'aa. Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Na yÿ eëg naëng uuh —näng mäh.

⁹ Ti m' yÿnh hyb n'aa newëë teanh do hyb n'aa. Dooh Judah buuj raherod bä Samarija buuj sa sii.* Ti hyb n'aa m' taky hadoo:

—H'ëëd hyb n'aa mabetsëë hä yÿ naëng? —näng mäh. —Õm Judah buuj, yÿ ti Samarija buuj —näng mäh.

¹⁰ Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Mahapëë bä paawä ji matym n'aa P'op Hagä Do anoo do ji hä, mahapëë bä paawä hahÿ naëng hetsëë do a hä, metsëë paawä ta hä naëng. Ji h'yyb ed'ëëp do naëng n'aa paawä tanoo a hä —näng mä Jesus.

¹¹ Ti m' yÿnh ky hadoo:

—Ny ta hood? T'õp hahÿ naëng majat. N'yy hënh naa mabagóp ti naëng menooh doo? —näng mäh.

¹² —Ër wahë makū Jakóh gagots jat hahÿ naëng. Ti mo haj'aa paah, ti ti hanoo paa äã hä. Ti ti heëk paah, ta taah reëk paah, ta masããh reëk paa hahÿ naëng. Ër wahë makū bahãnh g'eeh õm? —näng mä yÿnh kyyh.

¹³ Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

* **4:9** Dooh Judah panaa heh'äät do Samarija buuj rado boo bä. Ti hyb n'aa, dooh Judah buuj ragado bä sa mahang, dooh raherod bä sa sii. Dooh Judah buuj ragenaag bä Samarija buuj. Dooh na-ääj hë Samarija buuj ragenaag bä Judah buuj.

—Majat hahỹ naeng heëek doo, p'aa hēnh da tahoo kaaj dāk —nāng mäh.

14 —Naeng ỹ anoo do heëek doo, dooh da tahoo kaaj wäd bā. Naeng ỹ anoo do tawäd had'yyt hē da sa h'yyb tym gó.† Tanoo sa hā hỹ pong jé, P'op Hagä Do pa sa h'yyb tym edëb had'yyt hē —nāng mä Jesus.

15 Ti m' ỹỹnh ky hadoo:

—Na ta ti naeng ỹ karēn, ỹ hoo nakaaj wät hyb n'aa, ỹ nana wät hyb n'aa, ỹ nagób wät hyb n'aa hahỹ naeng —nāng mä ỹỹnh kyyh.

16 Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Abaaj hōm! Mahahēen nā a patug —nāng mä Jesus.

17 —Dooh ỹ patug nyy bā —nāng mä ỹỹnh kyyh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ehub né hē ōm, “Dooh ỹ patug nyy bā”, hanāng do ōm —nāng mäh.

18 —Ji ma poo oow pé paa a pat'uuk. Hỹỹ kā mapa gä doo, dooh né hē a patug tado bā. Ehub né hē ōm ti hedoo doo —nāng mä Jesus.

19 Ti m' ỹỹnh ky hadoo ēnh ta hā:

—P'op Hagä Do ky n'aa rod ti ōm —nāng mäh.

20 —Sooh nanāng waëë jó āā wahë makū rahyb n'aa jew'yyk P'op Hagä Doo. Bēeh, Judah buuj, Jerusarēnh bā m'ji hyb n'aa jaw'yyk, bē nooh. Nyy da a hā? —nāng mäh.

21 Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Baad ỹ baher'oot a hā, ỹ maky dahé. Ti awät da ti noo gó, dooh da P'op Hagä Do ji Yb ji hyb n'aa

† 4:14 P'op Hagä Do Sahee tii, naeng hadoo do Jesus anoo doo.

jewyyg wäd bä nanäng waëë jó, Jerusarēnh bä na-
ãäj né da —näng mäh.

²² —Bëeh, Samarija buuj, dooh bë hapëë bä ta ti
bë hyb n'aa jew'yyk doo. ãã hahỹ Judah buuj, ãã
hapäh ta ti ãã hyb n'aa jew'yyk doo. ããh, Judah
buuj, ãã mahang né hë ti taganyyh sahõnh hë sa
h'yyb tym dëëb —näng mäh.

²³ —Ti awät da ti noo gó kä, da hë né hë ta du däk,
baad P'op Hagä Do ji Yb hyb n'aa jaw'yyk doo, P'op
Hagä Do Sahee hejój gó, tak'ëp baad hadoo doo gó
na-ãäj hë rahyb n'aa jew'yyk da. Ta ti hedoo do
P'op Hagä Do ji Yb karën.

²⁴ Sahee né hë ti P'op Hagä Doo. Ti hyb n'aa
taw'ãäts hë ta hã hyb n'aa jew'yyk doo, ta Sahee
hejój gó, tak'ëp baad hadoo doo gó na-ãäj hë P'op
Hagä Do rahyb n'aa jew'yyk —näng mä Jesus ỹñh
hã.

²⁵ Ti m' ỹñh ky hadoo:

—Ỹ ky n'aa napäh ti awät da Mesijas (Kristo, P'op
Hagä Do H'yyb Däng Do ramaneëënh doo) —näng
mäh. —Takajaa bä, sahõnh hë da ër tamaher'oot —
näng mä ỹñh kyyh.

²⁶ Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Ỹ né ti hỹ Mesijas, a sii her'oot do né hë —näng
mä Jesus.

²⁷ Tii bä kä m', Jesus ma matëg rakajaa. Rahyb
n'aa meuunh mä ỹñh sii Jesus ber'oot do hyb n'aa.
Rahyb n'aa meuuj né paawä, dooh m' reaaj bä ta
hã ỹñh hã taher'oot doo.

²⁸ Ti m' ỹñh beréd häng ta naëng hood, myyj
hënh tabajëng. Takajaa bä m' tabaher'ood kãn
myyj bä haj'eenh do sa hã. Ti m' taky hadoo:

29 –Hamäh, ër hegãã aj'yy sahõnh hẽ ÿ moo wät do paa ÿ tamaher'oot doo –näng mäh. –Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Do hyb n'aa hadoo ti ta tii –näng mäh.

30 Ti m' rabahõm kãn rabaheg'ããs hyb n'aa kä.

31 Ti nuuj jé Jesus ma matëg ramejõ bong tabawa wät hyb n'aa ta waa:

–Mawa wäd a waa, ma matëg! –näk mä sa kyyh.

32 Ti Jesus ky hadoo sa hã:

–Ti anäng wa ÿ bë nahapäh doo –näng mä ta kyyh.

33 Ti m' sa da hadoo do hã ta ma matëg rabeaanh:

–Ramana wät g'eeh ta waa? –näk mä sa kyyh.

34 Ti m' Jesus baher'oot sa hã:

–Ta ti hã ÿ mejõ hyng do karën do ÿ moo wät. ÿ karën ÿ bahajaa hã ÿ tamejũũ doo. Ti né hẽ wa ÿ hadoo doo, ÿ hanäng doo. Ti né hẽ hëp ÿ hejój –näng mäh.

35 –Hahÿÿ da bë ky hetëg: “4 nä ta kamarab n'aa takata däk hyb n'aa joom tym”, bë nooh. – Bë hegãã, bok ta ti hajõk wë ÿ han'aa doo. Joom ag hahõõ däk do hadoo tii. Kaja kãn ji ataa P'op Hagä Do wë, joom ag ji ataa do hadoo.

36 Ta ti wë ÿ hataa do gadoo da tamoo wät do sãm. Hÿ pong jé, P'op Hagä Do pa ragadoo da edëb had'yyt doo, wë ÿ hata däk doo. Jé P'op Hagä Do kyyh sa h'yyb tym gó hejoom do hadoo doo, hã ÿ h'yy ka'eeh do taa n'aa na-ããj né hẽ, séd hã da rah'yy gadejah.

37 Te hub né hẽ hahÿ sa ky hetëg: “Ta see tejóm n'aa, ta see tataa n'aa.”

³⁸ Tii da da bē hā kā. Bē ŷ mejũũ bē bataa hyb n'aa bē nejoom doo. Ta wób ti moo bong tii.‡ Ta wób ramoo bok do sām bē gado kån –nāng mā Jesus ta ma matēg hā.

Hajōk Samarija buuj Jesus hā h'yy kae padēek do ky n'aa hahỹh

³⁹ Ti m', hajōk Samarija buuj, ta ti panang buuj, rah'yy kae padäg kån mā Jesus hā, ŷñh maher'oot do hyb n'aa sa hā. Hahỹ d' mā ŷñh kyyh sa hā: “Sahōnh hē ŷ tamaher'oot ŷ moo wāt do paah”, nāng paa m' ŷñh sa hā.

⁴⁰ Ti m', Jesus wē panang buuj rakajaa bā, rabet-sē ta hā sa panang bā tabaym hyb n'aa. Tii bā kā, pawóp hē ta āh tabayyw wāt.

⁴¹ Ti bahānh kā, hajōk panang buuj rah'yy kae kån, sa hā Jesus her'oot do hyb n'aa.

⁴² Ti m' ŷñh hā raky hadoo:

–Maher'oot do hyb n'aa nado wäd āã wén ky daheeh. Āã wén ky daheeh hỹ kā, ta kyyh āã maa napāh do hyb n'aa. Sahōnh hē badāk hahỹ hā habong do sa h'yyb tym dēeb né hē ti hahỹ kā, āã hapāh hỹ kā –nāk mā sa kyyh ŷñh hā.

Aj'yy hyb n'aa jawyk do t'aah nahēē nāng do panyyg n'aa hahỹh

⁴³ Pawóp däg kā m' ta ā kā sa panang bā tatab'ēes doo, Jesus bahōm kån Garirej hāj n'aa hēnh.

⁴⁴ Hahỹ d' mā Jesus her'oot do paah: “Ta hāj n'aa bā dooh ragado bā P'op Hagā Do ky n'aa rod.”

⁴⁵ Ti m', Garirej hāj n'aa bā takajaa bā, ragadoo Jesus. Rawén gadoo, sahōnh hē Jesus pahuunh

‡ 4:38 Ta wób paa ti rer'oot sa hā P'op Hagā Do kyyh, tahanāng pé tii.

doo, Pas-kowa Jerusarēnh bä ratab'ëes noo gó, rabahapäh do hyb n'aa paah.

⁴⁶ P'aa hēnh mä Jesus bahōm ēnh panang Kanah häd nāng doo hēnh, naēng, uwa bëeh matsing do tawareem paa bä. Ti awät aj'y y hyb n'aa jawyk doo, sa häj n'aa wahē n'aa kaser n'aa. Nahēē nāng ta t'aah. Kapar-Naūm panang bä m' tabagā ti ta t'aah.

⁴⁷ Ti m' aj'y y ky n'aa napäh bä Jesus kajaa do Garirej häj n'aa bä, Judah häj n'aa bä naa, panang Kanah hēnh tabahōm Jesus wè. Ti m' Jesus hā tabetsēē ta sii tabahōm, ta t'aah nahēē tabahahēēn hōm hyb n'aa. P'eets mä ta t'aah dajëb paawä.

⁴⁸ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Bë nahapëē bä tak'ëp hadoo do ji pehuunh doo, dooh né da bë ky dahé bä ēnh —nāng mä Jesus kyyh.

⁴⁹ —Hyb n'aa jawyk doo, —nāng mä aj'y y —hamä si yĩ, tah y nadajëp hyb n'aa —nāng aj'y y kyyh.

⁵⁰ Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Abaaj hōm. Has'oo dāk da a t'aah. Nadajëb da a t'aah —nāng mä Jesus.

Aj'y y ky dahé kån Jesus her'oot doo, ti hyb n'aa tababaaj hōm kån.

⁵¹ Ti m' ta tyw n'aa me, ta hōō bä, takata dāk mä ta karom sa hã, ta tób hēnh han'aa doo.

—Has'oo dāk a t'aah —nāk mä ta hã.

⁵² Ti m' tabeaanh sa hã:

—Nyy b' akëē papỹj, ta nahēē badoo wät? —nāng mäh.

—Tsém né hē, atēh këē —nāk mä sa kyyh.

⁵³ Ti m' aj'y y hyb n'aa newëē, tii b' akā dāk né hē m' Jesus baher'oot ta hã: “Has'oo dāk da a t'aah”,

tabanāng. Ti m' aj'yy, ta tób yt hã haj'eenh do na-
ãñj mä rah'yy kae padäg kãn Jesus hã.

⁵⁴ Pawóp däg kã m' Jesus pahuunh do Garirej häj
n'aa bã takajaa bã, Judah häj n'aa hënh naa.

5

*Aj'yy nawät do Jesus haso däk do panyyg n'aa
hahÿÿh*

¹ Ti m', ta jawén Jesus bahôm kãn Jerusarënh
hënh, Judah buuj rahyb n'aa esee do ratab'ëes hyb
n'aa.

² Kahadë panang Jerusarënh häd näng doo.
Panang noo seeh, B'éé Sa Tyw N'aa häd näng do pa
ti majat karaj'aa bã mahan'yyts its. Betés-Da mä
karaj'aa häd. Eberew* kyy me tii. Ta w'oo hã 4
tób hatoonh kawõõt doo, sét hë ta hoo gad'oo bã
hasooh.

³ Ta ti yt hã hajõk nahëë enäh. Sa mahang ty
temah doo, nabong doo, k'yy gedóm doo. [Ta tii bã
ragada mä naëng ketaam doo.

⁴ Ta see pé noo gó m' P'op Hagä Do ããs bahyng
mäh, tabetaam hyb n'aa naëng. Tabetaam jawén
paa bã, poojjé tame hahop do has'oo däk mä nahëë
näng do paah.]

⁵ Nahëë enäh do sa mahang ti asooh mä aj'yy, 38
däg ta baab ta nahëëh. Nawäd tii.

⁶ Ti m' Jesus bahapäh bã aj'yy hasooh doo, taky
n'aa napäh bã p'ooj däg ta nahëëh taky hadoo ta
hã:

* **5:2** Judah buuj sa kyyh ji maneëënh Eberew. Badäk hahÿÿ hã
Jesus bawät noo gó, tamawoob hë kyyh rahe'ood Judah häj n'aa
bã: Eberew kyyh, Aramew kyyh, Gereg kyyh. Eberew kyyh ti sa
kyyh heh'äät doo.

—Makarēn mabahas'oo dāk? —näng mäh.

⁷ Ti m' aj'y y ky hadoo:

—Dooh ỹ haja bä —näng mäh. —Dooh ỹ masa pé naēng ketaam jawén paa bä, ỹ bahop hyb n'aa. Ỹ kakoon nuuj jé, ta see bahop pój ỹỹ jé. Ti hedo had'yyt hē —näng mä aj'y y kyyh.

⁸ Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—As'ëeg g'ëed! —näng mäh. —Mado däg a tyng. Awäd däg —näng mä Jesus kyyh aj'y y hã.

⁹ Nayyw hē m' tabas'ëeg g'ëed kãn, tado dāk ta tyng kã, awäd däg kãn mäh.

Saab noo gó m' ta tii, Judah buuj rakamehehãk do hã.

¹⁰ Ti hyb n'aa Judah buuj sa wahë n'aa raky hadoo aj'y y hã:

—Saab naga hē. Dooh ër ky n'aa jaw'y yk do an'oo bä ji tyng ji atón bä Saab hã —näk mä sa kyyh.

¹¹ Ti m' aj'y y ky hadoo sa hã:

—Aj'y y ỹ haso dāk do ky hadoo hã ỹỹ: “Mado däg a tyng. Awäd däg”, näng hã ỹỹ —näng mä aj'y y.

¹² Ti m' raky hadoo ta hã:

—Jaa ti ta ti a hã hedoo doo? —näk mäh.

¹³ Dooh m' aj'y y hapëë bä. Dooh wäd mä tii bä Jesus. Hajök do mahang tabawäd dāk.

¹⁴ Ti noo gó né hē m', badawäd dāk, Jesus hapëë kãn aj'y y P'op Hagä Do tób n'aa bä. Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Mahegãã. Õm has'oo dāk —näng mäh. —Mamoo wäd wäd manä nesaa doo, ti bahãnh tana-hadoo hyb n'aa nesaa do a hã —näng mä Jesus kyyh aj'y y hã.

¹⁵ Ti m' aj'y y bahõm kãn. Tamaher'oot mä Judah buuj sa wahë n'aa sa hã, Jesus ta ti haso dāk doo.

16 Tii bā kā m' Jesus raky n'aa hajěẽw kån, ranu mer'ood kån, Saab hã tahaso dāk do hyb n'aa aj'y'y.

17 Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Ee moo wäd had'y'yt hẽ. Ỹ na-ããj né hẽ ỹ moo wäd had'y'yt hẽ —nång mäh.

18 Ta tii d' tabedoo do hyb n'aa, tak'ëp kã Judah buuj sa wahë n'aa rakarën radajëeb kån. Pooj jé, dooh Saab tatay bā sa hã, ta jawén kã P'op Hagä Do m' ta yb mäh, tanooh. Sa hã, P'op Hagä Do hadoo mäh, tanooh.

P'op Hagä Do T'aah hyb n'aa jawyk do ky n'aa hahỹh

19 Ti m' Jesus ky hadoo Judah buuj sa wahë n'aa hã:

—Né hup ỹ né hẽ hahỹ ỹ her'oot doo: Ỹh, P'op Hagä Do T'aah, dooh daj ỹh hẽ ỹ hajaa péh. Jããm né hẽ ỹ moo wät Ee, P'op Hagä Do moo wät do ỹ hapäh doo. Ee moo wät do né hẽ ti ỹ moo wät.

20 Ee, P'op Hagä Doo, ỹ takamahãn. Sahõnh hẽ tamoo wät doo, hã ỹ tametëeh. Hahỹ aj'y'y ỹ haso dāk do bahãnh da, hã ỹ P'op Hagä Do banoo ỹ moo wät hyb n'aa. Bë hyb n'aa meuunh da ta tii.

21 Dejëp do genä bong, Ee an'oo bā. Rabadëb had'y'yt doo kã, tanoo. Ti hadoo né ỹh, P'op Hagä Do T'aah, ỹ anoo rabadëp, ỹ h'y'yb dång do sa hã.

22 Ee nado ta wób ky n'aa etyy. Hã ỹh, T'aah hã, Ee banoo sahõnh hẽ ỹ ky n'aa etyy hyb n'aa.

23 Ta tii d' tawén d'oo ỹ raweh'ëeh, ỹ rahyb n'aa jew'y'yk hyb n'aa ta hã raweh'ëeh doo da, ta hã rahyb n'aa jew'y'yk doo da. P'op Hagä Do T'aah waneh'ëeh doo, dooh né hẽ tawehëe bā ãnh Ee P'op

Hagä Doo, hã ÿ mejõ hyng doo —näng mä Jesus sa hã.

²⁴ Ti m' taky hadoo ênh:

—Né hup ÿ né hẽ hahÿ ÿ her'oot doo: ÿ her'oot doo gad'oo doo, hã ÿ mejũũ do hã h'yy ka'eeh doo, edëb had'yyt do ta hã däg, tawäd had'yyt hẽ da hÿ pong jé P'op Hagä Do pa. Dooch nesaa do hã taky n'aa kety däk da. Dooch banesaa doo hẽnh tahõm wäd bä. Edëb had'yyt hẽ kä ta h'yyb tym. P'op Hagä Do pa da tabawäd had'yyt hẽ kä —näng mä ta kyyh.

²⁵ Ti m' Jesus ky hadoo ênh:

—Né hup ÿ né hẽ hahÿ ÿ her'oot doo: Ti awät da ti noo gó, da hẽ né hẽ tadu däk, P'op Hagä Do hã h'yy gatemah doo, dejëp do hadoo doo, ramaa napäh da keh ÿÿ, P'op Hagä Do T'aah kyyh. Keh ÿ ky dah'eeh doo, edëb had'yyt hẽ da sa h'yyb tym.

²⁶ Ee, P'op Hagä Do hanaa né hẽ ji edëp doo. Ti hadoo né hẽ ta T'aah hã hana doo, P'op Hagä Do an'oo bä.

²⁷ Hã ÿÿ, T'aah hã P'op Hagä Do banoo ÿ hyb n'aa jawyk hyb n'aa, sahõnh hẽ sa hã ÿ ky n'aa etyy hyb n'aa, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do ÿ bahadoo do hyb n'aa.

²⁸ Bẽ hyb n'aa meuuj manä ta ti ÿ her'oot do hã. Ti awät da ti noo gó, P'op Hagä Do T'aah kyyh sahõnh hẽ dejëp do paa ramaa napäh da.†

²⁹ Tii bä da ragenä bong. Baad hadoo do moo heb'ooh do paah, hÿ pong jé da, P'op Hagä Do pa raboo had'yyt hẽ da. Nesaa do moo heb'ooh do paah, tabanesaa hẽnh da raky n'aa kety däk.

³⁰ Ti m' Jesus ky hadoo ênh:

† 5:28 Ta jawén tii, p'aa hẽnh Jesus bahyng bä.

—Dooħ ŷ hajaa pé ti daj ŷŷ hē. P'op Hagä Do ŷ tamaher'oot doo da né hē ŷ bad'oo sa hã. Ti hyb n'aa baad ub had'yyt hē ta ti sa hã ŷ ky n'aa etyy doo. Hã ŷ mejũũ do karēn doo da ŷ bad'oo. ŷ karēn do jawén nado —näng mä Jesus.

³¹ Ti m' Jesus ky hadoo ěnh Judah buuj wahē n'aa sa hã:

—Daj ŷŷ hē kēh ŷ n'aa ŷ her'ood bä paawä, dooh paawä baad tado bä tii.

³² Ti awät nä ta seeh baad ub kēh ŷ n'aa her'oot doo. P'op Hagä Do né tii. Te hub né hē kēh ŷ n'aa taher'oot doo, ŷ hapäh.

³³ Bē mejũũ paa raky n'aa eanh Jowāw wē. Baad Jowāw nu gahem'uun do baher'oot sa hã kēh ŷ n'aa.

³⁴ Dooħ hyb n'aa ŷ karēn pé badäk hahŷŷ bä naa kēh ŷ n'aa rod, tii d' ŷ wén her'oot. ŷ wén ky däng Jowāw nu gahem'uun do her'oot do paa hã kēh ŷ n'aa, taher'ood wät do bē ky daheeh hyb n'aa, bē h'yyb tym bedēp hyb n'aa nesaa do mahãnh.

³⁵ Ji bag bawag däk do hadoo Jowāw nu gahem'uun do ma metēek doo. Pooj jé dó, bē tsebee bong tama metēek do hã —näng mä Jesus kyyh sa hã.

³⁶ Ti m' taky hadoo:

—Baad ub né paawä Jowāw nu gahem'uun do baher'ood wät kēh ŷ n'aa, ti anäng ta bahãnh hadoo do kēh ŷ n'aa metēeh doo. Hã ŷ Ee P'op Hagä Do anoo do ŷ pehuunh do pan'aa né tii. ŷ pehuunh do hã ji bahapäh ŷ P'op Hagä Do mejõ hyng do ŷ ti hŷŷh.

³⁷ Ee, P'op Hagä Doo, hã ÿ mejõ hyng doo, baad ub na-ãñj hẽ taher'oot kẽh ÿ n'aa. Dooh noo gó bẽ maa napäh pé ta kyyh. Dooh noo gó ta mamets bẽ ty gahapäh péh.

³⁸ Dooh bẽ h'y'yb tym gó tayyw bã ta kyyh, tame-jũũ do hã bẽ ky nadaheeh do hyb n'aa.

³⁹ Baad né paawä bẽ ma kametëek P'op Hagä Do kyy kerih do hã. Tii d' bẽ wén ma kametëek, tii hã bẽ aw'yyt bẽ ed'oo bẽ edëb had'yyt do P'op Hagä Do wë. Hajõõ nuu me né hẽ bẽ ner'ood paawä, dooh bẽ h'yy ganyy bã kẽh ÿ n'aa hã ta hã ta her'oot do hã!

⁴⁰ Kẽh ÿ n'aa ti ta her'ood né paawä, dooh bẽ ana bã wë ÿÿ, edëb had'yyt do ÿ banoo hyb n'aa bẽ hã.

⁴¹ Ti m' taky hadoo:

—ÿ raj'aa etsë do jawén nado ÿ bawät.

⁴² ÿ h'y'yb hapäh bëeh! Dooh bẽ kamahñn bã P'op Hagä Do bẽ h'y'yb gó.

⁴³ Ee kyy gó né paawä ÿ bahyng, dooh ÿ bẽ gado bã. Ta seeh, ta daaj hẽ ta ky gabuuj gó hana doo, ti paawä bẽ gadoo.

⁴⁴ Bẽ gen'aak bẽ da hadoo do bẽ hã raj'aa etsë bã. Dooh bẽ hyb n'aa p'eed bã bẽ ky n'aa, P'op Hagä Doo, sét had'op do her'oot do hã. Ti hyb n'aa bẽ nahajaa hã ÿ bẽ h'yy ka'eeh doo.

⁴⁵ —Bẽ ÿ ky n'aa tapaa bẽ edoo manä Ee, P'op Hagä Do wë. ÿ nado tii, bẽ hã ky n'aa tapaa doo. Mosees hã ti bẽ h'yy kejäg ub. Ti né hẽ da bẽ taky n'aa tapaa.

⁴⁶ Mosees bẽ ky dahé bã paawä, ÿ né paawä bẽ ky daheeh. Mosees né hẽ kẽh ÿ n'aa herih do paah.

⁴⁷ Dooh bē ky dahé bā ti terih do paah. Ti hyb n'aa bē wén ky nadaheeh ÿ her'oot doo —nāng mā Jesus kyyh Judah buuj sa wahē n'aa sa hā.

6

Jesus pahuunh do 5 miw sa waa panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ta jawén kā m', karaj'aa Garirej hād nāng do Jesus batsēg hōm. Tiberijas karaj'aa hād seeh.

² Hajōk Jesus jawén habok, hajōng tapehuunh doo, nahēē enāh do taheso padēēk do na-āāj hē rabahapāh do paa hyb n'aa.

³ Ti m', Jesus ta ma matēg daheeh rabasēēk waēē hā. Tii b' rabaym, ti m' rabehyy b'ēēh.

⁴ Edaa dāk mā Judah buuj Pas-kowa rataheb'ēēs doo.

⁵ Ti m' Jesus baheg'āās, hajōk ti han'aa doo. Ti m' Pirip hā taky hadoo:

—N'yy hēnh da ēr betsēē hajōk do sa waa?

⁶ —nāng mā Jesus, Pirip tametyy hyb n'aa. Jesus hapāh ta h'yyb gó nyy d' tabad'oo.

⁷ Ti m' Pirip ky hadoo:

—8 kamarab ji moo wāt do sām dooh tahaja nā bā sa waa sām —nāng mā Pirip.

⁸ Ti m' ta ma matēg seeh, Ān-Deréh, Simaw Peed hÿÿj, ky hadoo mäh:

⁹ —Gēēt hÿ karapee. Ti anāng ta wē its ji ma poo oow pé pāw ned'ēēd is doo, sewada hād nāng do s'ēēb. Tah'ÿÿb pawóp hē. Tahaj'as mā ti hajōk do hā? —nāng mā ta kyyh.

¹⁰ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bē mejō rabehyy b'ēēh jawii jó —nāng mäh.

Baeh jawii tii bā. Ti m' rabehyy b'ëeh. 5 miw ajyy tahyb n'aa pé tii bā hab'ëeh doo.

¹¹ Ti m' Jesus basog dāk pāw, P'op Hagä Do hā taky hadoo:

—Ōm taw'ãäts hē Ee. Man'oo dāk ãã waa —näng mäh.

Ti m' taban'oo kån hab'ëeh do sa hā. Ti hadoo né tah'ÿyb ěnh. Wog enä hõm mä sahõnh hē.

¹² Rabahajaa bā kã rawëh doo, Jesus ky hadoo:

—Bë ata däg mad'aak doo, takanerejãã hyb n'aa —näng mä Jesus.

¹³ Ti m' mad'aak do ta ma matëg rata hõm kån kawaju gó. 12 m' kawaju gedë hõm doo. Ji ma poo oow hadoo do paa madaag kån hajõng pāw bód.

¹⁴ Ti m' hajök do rabahapäh bā Jesus pahuunh doo, raky hadoo:

—Hahÿ né hē P'op Hagä Do ky n'aa rod badäk hahÿ hēnh hana doo, kerih do hā ta her'oot doo —näk mä sa kyyh.

¹⁵ Jesus h'yyb gó tabahapäh bā, tak'ëp rah'yyb tatug paawä sa hāj n'aa wahë n'aa tabahadoo hyb n'aa, ta mab hē kã p'op tabasëek waëë jó sa mahãnh.

Tamii pong jé Jesus bawät do panyyg n'aa hahÿh

¹⁶ Tũh däg kã m', Jesus ma matëg rabawëej kån karaj'aa hēnh.

¹⁷ H'oo gó m' ragatsëg t'oonh, Kapar-Naũm häd näng do panang nemuun rabatsëg paawä. Bada-juu dāk mäh. Dooh m' Jesus awëej nã bā sa wë.

¹⁸ Ti m', tak'ëp bah'ood ty gahëm. Tewëep maadaka.

¹⁹ Dawëë péj rababoo däk bä kä, Jesus rahapäh. Tamii pong jó tabana sa wë. Ti m' tak'ëp rabeÿÿm bong.

²⁰ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Bë eÿÿm manäh! Ý ti hÿÿh —näng mäh.

²¹ Ti m' rah'yyb tsebee kãn tagatsëg sooh bä sa sii. Ti m', nayyw hë rakaja kãn jajé raty gapad'ëek hënh.

Ji h'yyb tym dëëb panyyg n'aa Jesus hanäng do hahÿÿh

²² Ti m' jati péh, hajök do tamyyj däk hã ha'yym do Jesus mä resoos. Tsém hadoo, sét né h'oo tii bä hajät. Ti gó né hë Jesus ma matëg rabatsëg hõm. Dooch m' Jesus gatsëg so bä sa sii, sa hã. Ti hyb n'aa m' tii bä aym, red'oo.

²³ Ti noo gó né hë panang Tiberijas häd näng doo bä naa marakate wób ranu kajäk, pãw rabawa p'aa hënh tabanäng hënh. Tsém hadoo pãw rabawa do paah, Jesus P'op Hagä Do hã taky n'aa etsëë do jawén paa bä.

²⁴ Ti m' rah'yy kadaw'uuh, dooh né hë m' Jesus tii bä, dooh ta ma matëg tii bä. Ti m' ragatsëg tooj kãn marakate gó. Panang Kapar-Naũm tabanäng hënh rabatsëg hõm kãn mäh, t'ĩ hënh Jesus rabesoos hyb n'aa.

²⁵ Karaj'aa ta myyj jé Jesus rabaw'yyt bä kä m' raky hadoo ta hã:

—Ma matëg, —näk mäh —nyy b' akä makajaa? —näk mäh.

²⁶ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Né hup ÿ né hë hahÿ ÿ her'oot doo: Ý pehuunh do hã bë h'yy genä däk do hyb n'aa nado ÿ bë wén

esoos. Ỗ bē wén esoos, pāw hã bē wog enã padëek do hyb n'aa.

²⁷ Taw'ããts hẽ dooh bē waa hã had'yyt hẽ bē h'yyb padäg. Nayyw hẽ takarejãã tii. Taw'ããts hẽ bē h'yyb padäg had'yyt hẽ ji h'yyb tym edëb had'yyt do hanoo do hã. Kanarejã tii. ỖỖh, Aj'yy Hadoo Do Hỹ Pong Jé Hana Doo, ỹ né hẽ bē hã hanoo tii. Ee, P'op Hagã Do ky gabuuj gó ỹ moo wät —näng mä Jesus sa hã.

²⁸ Ti m' rabeanh Jesus hã:

—H'ëed ti P'op Hagã Do karën ãã moo bok? —näk mä sa kyyh.

²⁹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Hahỹỹ da P'op Hagã Do karën bē hã: Takarën bē h'yy ka'eeh tamejõ hyng do hã —näng mä Jesus.

³⁰ Ti m' raky hadoo:

—Ãã karën mametã ta heen n'aa. Mapahuunh do ãã bahapäh bã kã, õm ãã ky daheeh. H'ëed mametëeh ãã hã?

³¹ Ẽr wahë makũ na-ããj hẽ rawa paa pãw hadoo do Manah häd näng doo, tabanawäng hënh rahabok noo gó. Hahỹỹ da P'op Hagã Do kyy kerih do ta ky n'aa hã: “Tanoo sa hã hỹ pong jé hana do pãw.”* Ti bahãnh ti ãã karën mametëeh —näk mä sa kyyh Jesus hã.

³² Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Né hup ỹ né hẽ hahỹ ỹ her'oot doo: Mosees nado ti hanoo ta ti pãw hỹ pong jé hana doo. Ee mo haj'aa ti ta ti pãw. Ee né hẽ ti hỹỖh, bē hã han'oo kãn pãw heh'ãät do hỹ pong jé hana doo.

* **6:31** Esodo 16.4, Nemijas 9.15, Saaw-Mo 78.24-25

³³ Badäk hahỹỹ bä hahyng doo, badäk hahỹỹ hã habong do sa h'yyb hed'ëëp doo, ti né kä ta ti Pãw heh'äät kä P'op Hagä Do anoo doo.

³⁴ Ti m' raky hadoo Jesus hã:

—Man'oo had'yyt hẽ ta ti ãã hã, maky däng doo —näk mä sa kyyh.

³⁵ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Ỹ né ti pãw hadoo do edëb had'yyt hẽ hanoo doo. Wë ỹ hana doo, dooh tasa wäd bä. Hã ỹ h'yy ka'eeh doo, dooh tahoo kaaj wäd bä —näng mäh.

³⁶ —Ỹ her'ood wät né paa bë hã, dooh hã ỹ bë h'yy kae bä, ỹ bë hapëë né paawä.

³⁷ Ti hadoo né hẽ, wë ỹ rabana da sahõnh hẽ Ee anoo do hã ỹỹ. Dooh da ỹ mak'yyts bä wë ỹ han'aa doo.

³⁸ Baad ỹ wén gadoo sa hã, P'op Hagä Doo, hã ỹ mejõ hyng do karën do ỹ moo wät hyb n'aa. Dooh daj ỹỹ hẽ ỹ karën do jawén nado.

³⁹ Hahỹỹ da P'op Hagä Do karën hã ỹỹ: Dooh takarën bä hã ỹ tanoo do see tabanesaa hënh tahõm bä, ỹ an'oo bä. Takarën ỹ genyy bong sahõnh hẽ hã ỹ tanoo doo, hỹ pong jé, P'op Hagä Do pa rababoo had'yyt hyb n'aa, sahõnh hã ta sãm tabanoo noo gó.

⁴⁰ Ee P'op Hagä Do karën sahõnh hẽ ta T'aah hã h'yyb padëëk doo, ta T'aah hã ky dah'eeh doo, redëb had'yyt hẽ kä hỹ pong jé ta pa. Sahõnh hẽ ta sãm ragadoo bä kä, ỹ genyy boo kãn P'op Hagä Do wë, hã ỹ h'yy ka'eeh doo —näng mä Jesus.

⁴¹ Ti m' hajõk do raky n'aa hajëm, “Ỹ pãw hadoo doo, hỹ pong jé naa hahyng doo”, tahanäng do hyb n'aa.

⁴² Hahỹỹ d' mä sa kyyh rabaher'oot bä:

—Hahỹ ta see nado ti hỹh. Joséh t'aah né hẽ ti hỹh —näk mäh. —Ãã hep'eëh ti ta yb, ãã hep'eëh ti ta ỵn. H'eëd hyb n'aa, “Hỹ pong jé naa ỵh”, tabanäng? —näk mä sa kyyh.

⁴³ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Jããm ti bẽ kyyh, bẽ ky kak'eë doo —näng mäh.

⁴⁴ —Dooch hajaa pé wẽ ỵ hana péh, hã ỵ h'yy ka'eeh péh, Ee, mejõ hyng do ỵh, wẽ ỵ tanatsyyd bä sa h'yyb tym. Jããm hẽ hajaa wẽ ỵ rana bä, Ee h'yyb tatug bä wẽ ỵ. Hã ỵ h'yy ka'eeh do ỵ genyy bong da, P'op Hagä Do wẽ ranu kajäk hyb n'aa, sahõnh hã ta säm ỵ banoo noo gó.

⁴⁵ Hahỹ da P'op Hagä Do ky n'aa rod rerii bong paa ji ta h'yyb tatuk do ky n'aa: “Sahõnh hẽ sa hã P'op Hagä Do ma metëek da.”† Ti hyb n'aa, sahõnh hẽ Ee ma metëek do maa new'eë doo, sa h'yyb gó renäm doo, wẽ ỵ da rabana, hã ỵ da rah'yy ka'eeh.

⁴⁶ Dooch hapäh pé Ee, P'op Hagä Doo. Jããm né hẽ ỵh, P'op Hagä Do wẽ naa hahyng do hapëë wät —näng mä Jesus hajõk do sa hã.

⁴⁷ Ti m' Jesus ky hadoo ãnh:

—Né hup ỵ né hẽ hahỹ ỵ her'oot doo: Hã ỵ ky dah'eeh do redëb had'yyt da hỹ pong jé, P'op Hagä Do pa.

⁴⁸ Ỵ né ti pãw hadoo do edëb had'yyt hẽ hanoo doo.

⁴⁹ Tabanawäng hënh pãw hadoo Manah häd näng do bẽ wahë makũ rawa né paawä, dejëp né hẽ.

† 6:45 Isajas 54.13

50 Hahỹ pāw hadoo do hỹ pong jé naa hahyng do hawa doo, dooh tadajëb bã ta h'yyb tym, dooh tabanesaa hënh tahõm bã.

51 Ỹ né hë ta ti pāw hadoo do ji hed'ëëp doo, hỹ pong jé naa hahyng doo. Sahõnh hë hahỹ pāw hawa doo, raboo had'yyt hë da hỹ pong jé P'op Hagä Do pa. Hup ỹ ta ti pāw ỹ anoo do ỹ dajëp bã, badäk hahỹ hã habong do hỹ pong jé rabadëb had'yyt hyb n'aa P'op Hagä Do pa —näng mä Jesus.

52 Ti m' tak'ëp Judah buuj raky kakä bong, tii da Jesus edoo do hyb n'aa. Hahỹ d' mä sa kyyh:

—Nyy da hahỹ aj'yy banoo ër bawëh hyb n'aa ta dab? —näk mä sa kyyh.

53 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Né hup ỹ né hë hahỹ ỹ her'oot doo: Aj'yy Hadoo Do Hỹ Pong Jé Hana Do dab bë nawëë bã, ta majyyw bë neëg bã, dooh bë haja bã hỹ pong jé bë nu kajäg bã P'op Hagä Do pa.

54 Jé dap ỹ hawëh doo, majyw ỹ heëëk doo, hỹ pong jé edëb had'yyt da P'op Hagä Do pa. Ỹ ganyy wät da P'op Hagä Do wë, sahõnh hã ta sãm ỹ banoo noo gó kä.

55 Tanawë heh'äät hadoo dap ỹỹ. Ji heëk do heh'äät hadoo majyw ỹỹ.

56 Jé dap ỹ hawëh doo, majyw ỹ heëëk doo, séd hã däg ta h'yy kata däk hã ỹỹ. Ỹ na-ãäj da ta h'yyb gó ỹ bawäd kän.

57 Ee hã tabana hedëp doo. Ti né hë ỹ tamejũũ. Ta hyb n'aa ỹ bedëp. Ti hadoo né hë, hã ỹ h'yy kamasoo doo, edëp da hëp ỹ n'aa.

58 Gëët hahỹ pāw hadoo do hỹ pong jé hana doo. P'ooj ub bë wahë makũ rawa do paa nahado ti

hỹÿh. Rawa né paawä ti dejëp. Hahỹ päw hawa doo, tawäd had'yyt hẽ da P'op Hagä Do pa

⁵⁹—näng mä Jesus, tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do yt hã tama metëek noo gó, Kapar-Naũm panang bä.

Hajök Jesus heréd hõm do panyyg n'aa hahỹÿh

⁶⁰ Ta ti Jesus her'oot do ramaa newë däk bä, hajök Jesus ma matëg wób raky hadoo mäh:

—Ti bahãnh hëeh ta ti ta her'oot doo. Dooh ky daheeh pé ta ti hedoo doo —näk mä sa kyyh.

⁶¹ Ta ma matëg wób kawaj'ãän gó rabaher'oot ta kyyh p'ãä Jesus bahapäh bä m' ta h'yyb gó m', taky hadoo sa hã:

—ÿ her'oot do hã bë h'yy kejäg bong?

⁶² Bë h'yy kejäg bong tan'oo bä, nyy da da bë baher'oot ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hỹ Pong Jé Hana Do bë bahapäh bä, p'aa hënh hỹ pong jé tabasëek bä?

⁶³ P'op Hagä Do Sahee ti ji h'yyb tym hed'ëep doo. Ji daaj hẽ ji hejój me dooh ji hajaa péh. P'op Hagä Do Sahee hã naa né hẽ ti ta ti këh ÿÿ, bë hã ÿ her'oot doo, hỹ pong jé, P'op Hagä Do pa ji edëb had'yyt hẽ hanoo doo. Te hub né hẽ këh ÿÿ.

⁶⁴ Ti hadoo né hẽ, bë mahang dooh raky dahé bä —näng mä Jesus.

Ta tii da Jesus wén her'oot, pooj jé Jesus hapëë däk do hyb n'aa ta h'yyb gó sa mahang ky nadah'eeh doo. Tahapëë däk né hẽ ënh ta majiĩ moo gó haëënh do pan'aa.

⁶⁵ Ti m' Jesus ky hado kãn:

—Ti hyb n'aa bë hã ÿ bedoo, dooh hajaa pé wë ÿ hana pé Ee natatug bä —näng mä Jesus.

66 Ti noo gó né kā m' hajōk heréd hōm Jesus. Dooch ta sii raboo boo bā.

67 Ti m' 12 hedoo do ta ma matēg hā Jesus beaaj wāt:

—Bē na-āāj bē karēn bē bahōm mahānh ŷy? — nāng mäh.

68 Ti m' Simaw Peed hād nāng do ky hadoo ta hā:

—Hyb n'aa jawyk doo, —nāng mäh —jaa sii āā bahōm kān? Ōm ti her'oot ji h'yyb tym hedēb had'yyt do ky n'aa hā.

69 Ōm né hē baad had'op doo, P'op Hagā Do H'yyb Dāng Doo, āā ky daheeh. Āā hapēē dāk né hē tii —nāng mā Peed kyyh.

70 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ŷ né hē, bēēh, 12 hedoo doo, wē ŷy ŷ asēēw hōm doo. Sēt hē bē mahang Dijab‡ karom!

71 (Judas, Simaw Ikarijot hād nāng do t'aah ky n'aa ti taheer'oot. 12 hedoo do see né tii, ta jawén Jesus taky n'aa her'ood dāk do pan'aa kā majīī hā.)

7

Judah buuj rahyb n'aa esee do rataheb'ēēs doo hēnh Jesus bahōm do ky n'aa hahyŷh

¹ Ta jawén kā Jesus bawād kān mā Garirej hāj n'aa hēnh. Dooch m' takarēn tahōm bā Judah hāj n'aa hēnh, ta tii bā wahē n'aa rakarēn radaj'ēep do hyb n'aa.

‡ **6:70** Gereg kyy me ramaneēēnh Nesaa Do Yb, Dijab. “Ji taky n'aa tapa had'yyt doo”, tahanāng péh ti Dijab.

² Tabedaa dāk bä m', bag'aad me tób Judah buuj rabahemak do rataheb'eës doo,*

³ Jesus hÿÿj raky hadoo mä ta hä:

—Ayyw manä babä. Taw'ääts hē Judah häj n'aa hēnh mabahōm, mapahuunh do a hataa raba-hapäh hyb n'aa.

⁴ Ji karēn bä ji raky n'aa ets'eēh, dooh ji jejēn bä ji moo wät doo. Taw'ääts hē sahōnh hē rabaheg'ääs ti mapahuunh doo —näk mä sa kyyh.

⁵ Ta hÿÿj na-ääj hē dooh m' rah'yy kae bä ta hä, tii d' rawén edoo.

⁶ Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Doo takaja nä bä ti noo gó ÿ bahōm doo. Bēeh, bē h'yyb karēn do noo gó né hē bē bahōm.

⁷ Badäk hahÿÿ hä habong do P'op Hagä Do hä h'yy kana'eeh doo, dooh bē hä rakamajē bä. Wē ÿ rawén kamaj'īī, nesaa do ramoo heb'ooh do ky n'aa, nesaa do rahyb n'aa nahew'eē do ky n'aa ÿ her'oot do hyb n'aa.

⁸ Bē ahōm ta ti rataheb'eës hēnh. Doo ÿ ahōm nä bä ta t'īī hēnh. Doo takaja nä bä ti noo gó ÿ bahōm doo —näng mä Jesus kyyh ta hÿÿj sa hä.

⁹ Ta ti ta her'oot do jawén paa bä m', Jesus baym dó Garirej häj n'aa bä.

¹⁰ Ti m', ta hÿÿj rabahōm jawén paa bä, Jesus bahōm kän. Kejēn do hadoo tabahōm, ta wób ranahapäh bä.

¹¹ Ti m' rahyb n'aa esee do rataheb'eës hēnh Judah buuj sa wahē n'aa resoos mä Jesus. Rabesoos bä m' rabeanh n'yy hēnh Jesus.

* **7:2** Sét ta baab ken'yyh Judah buuj rabahemak tób bag'aad me, tabanawäng hēnh sa wahē makū rababok do paa rahyb n'aa esee hyb n'aa.

¹² Jé pad'yyt hē hajōk do wób raher'oot mä Jesus ky n'aa hã.

—Ky enyym —näk mä ta wób.

—Dooh —näk mä ta wób. —Ji tawadii tii —näk mäh.

¹³ Kaja hē m' rabahešēenh ta ky n'aa, sa wahē n'aa rajeỹm do hyb n'aa.

¹⁴ Rataheb'ēēs do hōō bā, 4 ta ā dāg, Jesus bahōm kãn mä P'op Hagä Do tób n'aa hēnh. Tii bā tama met'ēög kãn.

¹⁵ Ti m' Judah buuj sa wahē n'aa rahyb n'aa meuunh, ti m' raky hadoo:

—Nyy d' hajōng tabahajaa, ma kamanet'ēög né paawä hahỹ aj'yy? —näk mä sa kyyh.

¹⁶ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Hã ỹ naa nado ti ỹ ma metēök doo. Hã ỹ mejũũ do hanaa né tii.

¹⁷ P'op Hagä Do gen'aak do karēn moo wät doo, ti tahapäh da ta h'yyb gó, P'op Hagä Do hanaa tado bā, hana ỹ tado bā ỹ ma metēök doo.

¹⁸ Jé ta daaj hē, ta ky gabuuj her'oot doo, ta hã raweh'ēeh do hyb n'aa tii. Ti hadoo nado ta hã mejũũ do raweh'ēeh karēn doo. Dooh ji tawad'ii bā ta tii hã. Dooh j'ooj madäk do tado bā ta h'yyb. Baad had'op do tii —näng mä Jesus.

¹⁹ Ti m' Jesus ky hadoo ēnh:

—Mosees né hē bē hã hanoo P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk doo. Ti hado né paawä, dooh bē ky dahé bā. H'ēed hyb n'aa ti bē karēn ỹ bē daj'ēep? Ta ky n'aa bē ky dahé bā paawä, dooh paawä bē karēn bā ỹ bē dajēeb bā —näng mä Jesus kyyh Judah buuj sa wahē n'aa sa hã.

²⁰ Ti m' ta wób raky hadoo:

—Karap'aar h'yyb nesaa do a hã anäng! Dooh òm daj'ëep péh —näk mä sa kyyh.

²¹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Sét hẽ ÿ pahuunh do hyb n'aa Saab hã, bẽ h'yy kejãg bong.

²² Bẽ na-ããj né hẽ Saab hã né bẽ moo bok. Bẽ taah masuuj noo byyh kahõk do heen n'aa Saab noo gó tado bã, tii hã né hẽ bẽ moo bok, Mosees mejũũ do hyb n'aa. (Mosees nado du n'aa tii. Mosees pooj jé habong do paa er wahẽ makũũh, ti ti du n'aa.)

²³ Hỹ kã bẽ hã ÿ beaanh: Saab hã bẽ an'oo bã ji t'aah masuuj noo byyh ji gahõg bã, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ji ky daheeh do hyb n'aa, h'ëed hyb n'aa ti bẽ kawajããn wẽ ÿỹ, Saab hã aj'yy baad ÿ ahub däk do hyb n'aa?

²⁴ Daap hẽ ÿ bẽ ky n'aa ety manäh. Taw'ãäts hẽ P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do hã bẽ baheg'ããs ta ky n'aa —näng mä Jesus kyyh sa hã.

Rahyb n'aa newëë P'op Hagä Do H'yyb Däng do Jesus tado bã ky n'aa hahỹh

²⁵ Ti m' Jerusarēnh panang buuj wób raky hadoo:

—Hahỹ nado aj'yy radaj'ëep rahanäng doo?

²⁶ Ti babã tabagëët ĕnh. Hajõõ mahang taba-her'ood né paawã, dooh sa kyy pé ta hã. Ēr wahẽ n'aa rahyb n'aa newë däk apäh, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo, Kristo häd näng do tado bã tii?

²⁷ Nyy d' ti hỹ ĕh? Āã hapäh ti hahỹ aj'yy n'yy hẽnh naa. Kristo häd näng do kajaa bã, dooh ji hapëë bã n'yy hẽnh tahana —näk mä sa kyyh.

28 Ti hyb n'aa m', P'op Hagä Do tób n'aa bä Jesus ma metëek bä taky hadoo, tak'ëp mä ta kyyh:

—Bë hapäh mä ÿÿ, bë nooh. Bë hapäh mä n'yy hënh naa ÿÿ, bë nooh. Dooch këh ÿ gabuuj tado bä hÿ ÿ bahyng. Ti awät né hë ta ti hã ÿ mejõ hyng doo. Te hub né hë ta tii. Tahajaa ji h'yy kasadëë bä taky däng do hã. Ti dooch bë hapëë bä.

29 ÿ ti hapäh. ÿ wén hapäh, ta wë naa ÿ bahyng. ÿ tamejõ hyng —näng mä Jesus sa hã.

30 Tii d' tabedoo do hyb n'aa m', sa wahë n'aa rakarën ramoo maso däg paawä. Dooch hajaa pé ta hã, dooch nä tadajëp do noo gó tado nä bä do hyb n'aa.

31 Sa wahë n'aa rakarën ramaso däg né paawä, hajõk mä ta hã h'yy kae padëek. Hahÿÿ da m' sa kyyh:

—Kristo, P'op Hagä Do Ky Däng Do kajaa bä, dooch tapehuuj da hahÿ pehuunh do bahãnh† —näk mä sa kyyh.

32 Ti m' Pariséw ramaa napäh bä ta tii da Jesus ky n'aa rabaher'oot bä, P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'oooh do sa wahë n'aa daheeh ramejüü, P'op Hagä Do tób n'aa warahén n'aa Jesus ramasoo hyb n'aa.

33 Ti m' Jesus ky hadoo:

—ÿ aym nä bë pa, ta jawén ÿ babaaj hõm hã ÿ mejõ hyng do wë.

34 ÿ da bë esoos tii bä. Dooch da ÿ bë awyyd bä, bë nahajaa do hyb n'aa bë ahõm bä ÿ hawät hënh —näng mä Jesus.

† 7:31 Sa hã m', Jesus né hë ti Kristo.

35 Ti m' Judah buuj sa wahë n'aa rabaher'oot ta tii d' tedoo do ky n'aa. Dooh tagah'ood nä bä sa hã taher'oot doo. Hahỹỹ da m' sa kyyh:

—N'yy hënh g'eeh tabahõm ãã naw'yyt, tahanäng doo? Gereg sa panang hënh g'eeh ti tahahõm, ër wakãän wób rahabong hënh? Gereg buuj g'eeh tama met'ëög kãn?

36 Nyy d' tahanäng pé ti: “Ỹ da bë esoos tii bä. Dooh da ỹ bë awyyd bä, bë nahajaa do hyb n'aa bë ahõm bä ỹ hawät hënh”, tahanäng doo? —näk mä sa kyyh.

37 Tagadëög ub rataheb'ëës do ă n'aa, tak'ëp rahyb n'aa jew'yyk. Tii bä kä m', ti noo gó kä m' Jesus bas'ëög gëët. Ti m' taky hadoo, tak'ëp mä ta kyyh:

—Taw'ãäts hë hoo kaanh do hadoo do ta hã, wë ỹ tabana tabeëök do hadoo hyb n'aa.

38 Hahỹỹ da P'op Hagä Do kyy kerih doo: “Hã ỹ h'yy ka'eeh do h'yyb gó naa ganyyh da ji h'yyb bed'ëöp do naëng n'aa” —näng mä Jesus.

39 P'op Hagä Do Sahee tahanäng pé tii, Jesus hã h'yy ka'eeh do ta jawén ragadoo doo kä. Dooh Jesus an'oo nä bä ti noo gó P'op Hagä Do Sahee, dooh tadajëb nä bä, dooh taganä wäd nä bä, dooh P'op Hagä Do wë takawehëë däk doo hënh tas'ëög nä bä do hyb n'aa.

40 Jesus her'oot do ta wób ramaa napäh bä m', raky hadoo:

—Hahỹ né ti P'op Hagä Do ky n'aa rod, P'op Hagä Do Ky Däng Doo —näk mä sa kyyh.

41 Ta wób mä raky hadoo:

—Hahỹ né hẽ Kristo häd näng doo —näk mä sa kyyh.

—Dooh. Garirej häj n'aa hēnh naa nado Kristo bana —näk mä ta wób.

⁴² —Dawi panaa da ta ti Kristo. Panang Berēnh häd näng doo bä naa, Dawi panang paa bä naa Kristo bana da, näng P'op Hagä Do kyy kerih do hã‡ —näk mä sa kyyh.

⁴³ Sa h'y'yb retyn hōm kãn mä Jesus ky n'aa hã.

⁴⁴ Ta wób rakarēn paawä Jesus ramaso däk. Ti hadoo né hẽ m', dooh ta hã moo däng péh.

⁴⁵ Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa warahén n'aa, ramejō nã do Jesus ramasoo hyb n'aa paawä, abaa' h'ũm P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahē n'aa sa wē, Pariséw sa wē na-ãñ hẽ. Ti m' rabeanh sa hã:

—Häd n'aa bẽ manana wät? —näk mä sa kyyh warahén sa hã.

⁴⁶ Ti m' warahén raky hadoo:

—Dooh noo gó her'oot pé ta ti aj'yy her'oot doo da —näk mä sa kyyh.

⁴⁷ Ti m' Pariséw raky hadoo warahén sa hã:

—Bẽ na-ãñ hẽ tawadii? —näk mäh.

⁴⁸ —Dooh ẽr wahē n'aa raky dahé bä ta hã. ãñ Pariséw, ãñ na-ãñ hẽ dooh ãñ ky dahé bä ta hã.

⁴⁹ H'y'y gatema' ti hajök do ta hã ky dah'eeh doo. Dooh Mosees ky n'aa jaw'y'yk do rahapëë bä, ti

‡ **7:42** Se hub né hẽ rahe'oot doo. Berēnh panang bä né hẽ Kristo häd näng do benäng, P'op Hagä Do kyy kerih do ky däng. Rawén ky nadah'eeh, dooh rahapëë bä do hyb n'aa Berēnh panang bä né hẽ Jesus benäng. Sa hã m' Garirej häj n'aa bä naa Jesus, tii bä tabawëë gëët do hyb n'aa.

rawén sūūt. P'op Hagä Do was'ee bong ti ta ti hajök doo —näk mä Pariséw sa kyyh warahén sa hä.

⁵⁰ Ti m' sa seeh, Nikodēm häd näng doo, Jesus wë hegãã wät doo, ky hadoo ta wób sa hä:

⁵¹ —Dooh är ky n'aa jaw'yyk do an'oo bä daap hë är ky n'aa ety bä är da hadoo doo. Taw'ããts hë pooj jé är beanh ta hä tamoo wät doo, tama metëek doo, är ky n'aa napäh hyb n'aa —näng mä Nikodēm.

⁵² Ti m' ta wób raky n'aa rejã kãn, ti m' raky hadoo ta hä:

—Öm na-ããj né hë apäh Garirej hënh naa? —näk mäh. —P'op Hagä Do kyy kerih do hä mahegãã bä, mabahapäh, P'op Hagä Do ky n'aa rod dooh Garirej häj n'aa hënh naa tana bä —näk mä sa kyyh Nikodēm hä.

[⁵³ Ti m' sahõnh hë rabahõm sa tób hënh.

8

ÿñh ta patug nadoo do sii hayÿh do raky n'aa tapaa do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' Jesus baym panang bahãnh péj, waëë Oriib häd näng doo bä.

² Jati péh, báp paah, Jesus bahõm ënh p'aa hënh P'op Hagä Do tób n'aa hënh. Hajök kata däk ta wë, P'op Hagä Do tób n'aa w'oo hä. Ti m' tabahyy sooh, ti m' tama met'ëëg kãn.

³ Ti m' Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk doo, Pariséw sa daheeh, ramanaa ÿñh ta patug nadoo do sii hayÿh doo, ta wób raw'yyt doo. Ti m' ÿñh ramejüü hajõõ gó tabag'ëëd däk hyb n'aa.

⁴ Ti m' Jesus hä raky hadoo:

—Ma matëg, —näk mäh —hahÿ ÿñh raw'yyt ta patug nadoo do sii tabayÿh bä —näk mäh.

5 –Ēr ky n'aa jaw'yyk do hã ěr Mosees mejũũ, pã me ji daj'ěĕp ta ti hedoo do hyb n'aa. Nyy da a hã pé ji bad'oo? –nãk mã sa kyyh.

6 Ta tii da rawén ke'aanh, rakarĕn Jesus kyyh hã rabaw'yyt raky n'aa tapaa do ky n'aa. Ti m' Jesus nu wajakoo sooh, tama poo me tũũ taberih.

7 Raky n'aa h'ũũm do hyb n'aa, as'ěĕg gĕĕt, ti m' taky hadoo sa hã:

–Taw'ããts hĕ bĕ mahang nesaa do h'yyb gó nanãng doo, ti pooj jĕ hakut pã me –nãng mã Jesus sa hã.

8 Ti m' p'aa hĕnh tanu wajakoo sooh ĕnh. Tũũ m' taberih p'aa hĕnh.

9 Ta tii d' Jesus bedoo bã sa hã, rabahõm kãn sét kenãh hõm. Wahĕh hedoo do ti pooj jĕ hah'ũũm. Jããm né hĕ haym Jesus. Ýŷnh hayyw gĕĕt ta pa.

10 Ti m' Jesus as'ěĕg gĕĕt, ti m' ýŷnh hã taky hadoo:

–N'yy hĕnh ta wób? Dooh õm ky n'aa etyy péh? –nãng mã Jesus ta hã.

11 –Dooh. Tabad'op hĕ –nãng mã ýŷnh kyyh.

Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

–Ý na-ããj hĕ, dooh õm ý ky n'aa ety bã. Ahõm kã. Meréd hõm hýŷ kã nesaa do sahõnh hĕ –nãng mã Jesus ta hã.]

Jesus badãk hahýŷ bã habong do sa h'yyb tym bag hadoo do ky n'aa hahýŷh

12 Ti m' p'aa hĕnh Jesus baher'oot kata b'ĕĕh do sa hã. Hahýŷ d' mã ta kyyh:

–Badãk hahýŷ hã habong do sa h'yyb bag hadoo ýŷh. Hã ý ky dah'eeh doo, dooh tabad'op hĕ badagyp do hadoo doo gó, nesaa doo gó, raboo bã

tii. Ti anäng da sa wë sa h'yyb bag, P'op Hagä Do wë ji ted'ëöp doo, ta pa ji bawäd had'yyt hë hanoo doo —näng mä Jesus kyyh.

¹³ Ti m' Pariséw raky hadoo ta hã:

—A mab hë, a daaj hë maky n'aa her'oot a ky n'aa —näk mäh. —Dooch Mosees ky n'aa jaw'yyk do an'oo bä ji mab hë, ji daaj hë, ji ky n'aa ji her'ood bä. Ti hyb n'aa taw'ääts hë nado ta ti maher'oot doo —näk mä sa kyyh.

¹⁴ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Map yÿ hë, daj yÿ hë, këh y n'aa y her'ood né paawä, né hup y né hë ta ti y her'oot doo. Yÿ hapäh ti n'yy hënh y bana, y hapäh ti n'yy hënh y bahöm, né hup y né hë y wén näng. Bë tii, dooh bë hapëë bä n'yy hënh y hana, n'yy hënh y bahöm.

¹⁵ Yÿ bë ky n'aa tapaa j'ooj hanäng do hã bë hapäh do hã. Yÿ dooh y ky n'aa tapaa péh.

¹⁶ Sa hã y ky n'aa ety bä paawä, baad paawä y ky däng sa hã, map yÿ hë nadoo do hyb n'aa y ky n'aa etyy. Ti anäng hã y ky masa doo. Ee, hã y mejõ hyng doo, ti né hë y taky masa —näng mäh.

¹⁷ —Pawóp hë ajyy séd demuun raheer'ood bä, baad ub tii, ji ky daheeh sa kyyh, bë ky n'aa jaw'yyk do mejüü doo.

¹⁸ Tii d' né hë äã bad'oo. Yÿ her'oot këh y n'aa. Ee, hã y mejõ hyng doo, y taky masa këh y n'aa hã —näng mä Jesus kyyh Pariséw sa hã.

¹⁹ Ti m' rabeaaj kãn:

—N'yy hënh a yb? —näk mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Dooḥ ỹ bē hapēē bā. Dooḥ né hē Ee bē hapēē bā ěnh —nāng mäh. —Ỹ bē hapēē bā paawā, Ee na-
 āāj hē paawā bē hapäh —nāng mā Jesus kyyh.

²⁰ P'op Hagä Do matym n'aa rabeheho do hood
 basooḥ do pa Jesus baher'oot tii, tama met'ēēk bā
 P'op Hagä Do tób n'aa yt hā. Rakarēn né paawā
 ramasoo, dooh ta hā moo dāng péh. Rawén moo
 nadāng, dooh takaja nā bā tadajēp do heen n'aa kā.

²¹ Ti m' p'aa hēnh Jesus baher'ood wät sa hā:

—Ỹ da ahōm bē mahānh. Ỹ d' bē esoos. Nesaa do
 anāng nā da bē hā bē dejēp. Ỹ hahōm hēnh, dooh
 bē haja bā bē ahōm bā —nāng mā Jesus.

²² Ta tii d' tabedoo do hyb n'aa rakeaj kän mā sa
 hā hē né hē. Hahỹỹ d' mā sa kyyh:

—Nyy d' tahanāng pé g'eeh: “Ỹ hahōm hēnh dooh
 bē haja bā bē ahōm bā”, tahanāng doo? Ta daaj hē
 g'eeh takadaj'ēēp? —nāk mā sa kyyh.

²³ Ti m' Jesus ky hadoo ěnh sa hā:

—Babā naa bē ti hỹỹh. P'op naa ỹ ti hỹỹh. Badāk
 hahỹỹ bā naa bē ti hỹỹh. Ỹ ti dooh. Dooḥ badāk
 hahỹỹ bā naa tado bā ỹỹh.

²⁴ Nesaa do anāng nā da bē hā bē dejēp, nāng ỹỹh.
 Ỹ né hē ti hawäd had'yyt do bē ky nadahé bā, bē da
 dejēp né hē nesaa do bē h'yyb tym gó anāng nā —
 nāng mā Jesus.

²⁵ Ti m' raky gakog hōm:

—Jaa ěnh ōm? —nāk mā sa kyyh.

—Pooj jé bē ỹ maher'oot do né hē —nāng mā
 Jesus.

²⁶ Ti m' taky hadoo ěnh:

—Ti anāng nā wē ỹỹ hajōng nā bē ỹ ky n'aa tapaa
 do pan'aa —nāng mäh. —Te hub né hē hā ỹ mejō

hyng do her'oot doo. Tahajaa ji h'yy kasadëe bä taky däng do hä. Ý tamaher'oot do né hē ti ý her'oot do badäk hahÿÿ hä habong do sa hä —näng mä Jesus.

²⁷ Dooch m' rah'yy genä bä ta Yb ky n'aa Jesus her'oot bä.

²⁸ Ti hyb n'aa m' Jesus ky hadoo sa hä:

—P'op, b'aa hä Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do bë basäg häng do jawén paa bä, ý né hē ti hawäd had'yyt do tii bä bë h'yy genä kån. Dooch daj ýÿ hē ý moo wät péh, ý her'oot péh, ti noo gó kä bë bahapäh. Ti noo gó kä bë bahapëe kån hahÿÿh: Jääm hē ý her'oot bë hä, Ee ý tama metëek doo.

²⁹ Hä ý mejō hyng do awäd had'yyt hē si ýÿ. Dooch ý teréd bä, tagen'aak do ý moo wäd had'yyt do hyb n'aa —näng mä Jesus kyyh.

³⁰ Ta ti tabaher'oot bä m', hajök h'yy kae padäg kån ta hä.

Nesaa do moo wät doo, nesaa do karom, ky n'aa hahÿÿh

³¹ Ti m' Judah buuj ta hä h'yy kae padëek do hä Jesus ky hadoo:

—Ý ma metëek do bë ky dahé had'yyt bä, hëp ý hata heh'äät padäg bë tii bä.

³² Bë hapäh da tii bä baad hadoo do ky n'aa. Baad hadoo do ky n'aa bë da ted'ëep, baad bë babok hyb n'aa kä —näng mä Jesus sa hä.

³³ Ti m' raky hadoo:

—H'ëed hyb n'aa tii da mabaher'oot? Abaraäm panaa né hē ti ääh. Dooch noo gó ta wób sa karom kanep'aak do ää ado bä. Nyy d' mahanäng pé ta ti maher'oot doo? —näk mä sa kyyh.

34 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Né hup ÿ né hẽ hahỹ ÿ her'oot doo: Nesaa do moo wät doo, nesaa do karom né kã tii.

35 Doo da ta kariw n'aa tób yt hã ta karom awäd had'yyt hẽ. Jããm né hẽ ta t'aah hadoo do ti haym ta tób bã.

36 Ti hyb n'aa, P'op Hagä Do T'aah bẽ tedëeb bã, baad né tii bã bẽ baboo kãn, nesaa do karom nado boo bẽeh —näng mäh.

37 ÿ hapäh, Abaraãm panaa né ti bẽeh. Ti hado né paawä, ÿ bẽ karën ÿ bẽ daj'ëep, baad takanejäk do hyb n'aa bẽ h'yyb gó ÿ ma metëek doo.

38 Bẽ ÿ ma metëek Ee metëek do hã ÿỹ. Bẽ tii, bẽ yb wẽ bẽ ma kametëek doo, ti bẽ moo bok —näng mä Jesus sa hã.

39 Ti m' raky hadoo:

—Abaraãm ti äã wahẽ makũũh —näk mä sa kyyh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Abaraãm panaa bẽ do bã paawä, Abaraãm bad'oo doo da paawä bẽ bad'oo —näng mä Jesus.

40 —Baad hadoo do ky n'aa, hã ÿ P'op Hagä Do an'oo däk do bẽ ÿ maher'oot. Tii d' né paawä ÿ metëek bẽ hã, bẽ karën ÿ bẽ daj'ëep. Doo paa ta tii da Abaraãm adoo bã.

41 Bẽ yb moo wät do ti ta ti bẽ moo bok doo —näng mä Jesus sa hã.

Ti m' raky hadoo:

—Äã yb daap nado. Jããm né hẽ P'op Hagä Do äã Yb. Ta taah heh'äät äã —näk mä sa kyyh.

42 Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—P'op Hagä Do tado bã paawä bẽ Yb, bẽ kamahñ paawä ÿỹh, P'op Hagä Do wẽ ÿ bana do

hyb n'aa. Dooh kēh ŷŷ gó tado bā ŷ bahyng. Ti né hē ti hā ŷ mejō hyng doo.

⁴³ Hēd n'aa ti taganahoot bē hā, ŷ her'oot doo? Bē h'yyb gó tawén ganahoot, kēh ŷ bē ganadoo do hyb n'aa.

⁴⁴ Dijab taah bēēh. Takarēn do bē karēn bē moo bok. P'ooj ub, tadu dāk noo gó, dahej'ēep do né paa tii. Dooh baad hadoo doo, heh'äät ub do ky n'aa tagenaag bā. Dooh baad hadoo do ky n'aa ta h'yyb gó tabawäd bā. Daap tamenyyh bā, ta kyyh né hē ti tahe'oot doo. Daap menyyh do tii. Daap menyyh do yb né tii.

⁴⁵ Baad hadoo doo, heh'äät ub do ky n'aa ŷ her'oot do hyb n'aa ŷ bē ky nadaheeh.

⁴⁶ Jaa bē mahang hajaa pé nesaa do hā ŷ taky n'aa tapa bā? Baad hadoo do ky n'aa ŷ her'oot. H'ēēd hyb n'aa ŷ bē ky nadaheeh?

⁴⁷ P'op Hagä Do taah hedoo do ramaa newēē P'op Hagä Do her'oot doo. Bē tii, dooh P'op Hagä Do taah bē do bā, ti hyb n'aa bē wén maa nanewēē ta kyyh —näng mä Jesus kyyh sa hā.

⁴⁸ Ti m' Judah buuj sa wahē n'aa raky hadoo Jesus hā:

—Baad né äā ky kajäk. Samarija buuj né ōm!* Karap'aar h'yyb nesaa do a hā adäk! —näk mä sa kyyh Jesus hā.

⁴⁹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Dooh. Dooh karap'aar h'yyb nesaa do adäg bā hā ŷŷ —näng mäh. ŷ ti hŷŷh, ŷ weh'ēēh Ee. Bē tii, ŷ bē ky n'aa rejāā.

* **8:48** Sa majī hadoo Samarija buuj. Dooh ragenaag bā Samarija buuj. *Samarija buuj né ōm Jesus hā rawén her'oot, raky n'aa ej'ees hyb n'aa.*

⁵⁰ Dooh ÿ as'ũūd bä ÿ raweh'ëeh doo. Sét hē ti hawät ÿ raweh'ëeh karēn doo. Ti né hē ti taky dāng ji hā baad ji hado bä, baad ji nado bä. Bē nado ti ky kajäk doo.

⁵¹ Né hup ÿ né hē hahÿ ÿ her'oot doo: ÿ ma metëek do ky daheeh doo, dooh tadajëb wäd bä — nāng mä Jesus sa hā.

⁵² Ti m' Judah buuj sa wahë n'aa raky hadoo:

—Äã hapäh né hē hÿÿ kä, karap'aar h'yyb nesaa do a hā adäk né hē —näk mäh. —Abaraām dajëp paah, P'op Hagä Do ky n'aa rod dejëp né paah, ti hadoo né hē, jé mama metëek do ky daheeh doo, dooh tadajëb bä, nāng òm.

⁵³ Äã wahë makū Abaraām bahānh g'eeh òm? Abaraām dajëp paah, ti hadoo ēnh P'op Hagä Do ky n'aa rod p'ooj ub habok do paah. Jaa òm a hā péh? —näk mä sa kyyh.

⁵⁴ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Daj ÿÿ hē ÿ kawehëë bä paawä, dooh taw'ääts hē tado bä ta tii. Ee, bē h'yy kaha'eeh bē hanäk doo, ti né ti ÿ taweh'ëeh.

⁵⁵ Dooh bē hapëë bä tii. ÿ ti hapäh. “Dooh ÿ hapëë bä”, ÿ noo bä paawä, ÿ paawä noo kanesa bē nemuun. ÿ hapäh né hē ti P'op Hagä Doo. ÿ ky daheeh ta kyyh.

⁵⁶ Abaraām, bē wahë makūūh, tsebee wät ÿ ka-jaa noo gó tabahapäh bä. Tahapäh né paah† —nāng mä Jesus.

† **8:56** 2.000 ta baab Jesus bewäd hyng do pooj jé Abaraām bawät paah. P'op Hagä Do metëeh paa Abaraām hā, badäk hahÿÿ bä tabawät nä bä.

⁵⁷ —Ōm ky kew'oonh ta ti maher'oot do hã —näk mä Judah buuj sa wahë n'aa. —Dooch mawah'ëë nä bä, dooh 50 ta baab mado nä bä, mahapäh mä Abaraãm a nooh —näk mä sa kyyh.

⁵⁸ Ti m' Jesus ky hado kãn:

—Né hup ÿ né hë hahÿ ÿ her'oot doo: Abaraãm benäng do pooj jé ÿ awäd däg né hë! —näng mä Jesus sa hã.

⁵⁹ Ti m' ta ti ramaa napäh bä, rabasog padëek pä, ta hã radewëes hyb n'aa paawä, radajëeb paawä. Ti Jesus kejën hõm. Ahõm P'op Hagä Do tób n'aa bä naa.

9

Ty tamah do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Tamahõm me tabahapäh aj'y ty tamah doo. Ta hã d' né hë m' tabenäng bä.

² Ti m' ta ma matëg rabeaanh:

—Ma matëg —näk mäh. —H'ëed hyb n'aa hahÿ aj'y tawén ty tamah tabenäng? Ta yb, ta ÿÿn nesaa do ramoo bok do hyb n'aa, ta daaj hë apäh nesaa do tamoo wät do hyb n'aa? —näk mä sa kyyh.

³ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Dooch, ti hyb n'aa nado ti hahÿ tabahadoo —näng mäh. —Ty tamaa gó tawén enäng, ta hã P'op Hagä Do hejój kametëeh hyb n'aa —näng mäh.

⁴ —Taw'ääts hë tabawak nä bä ër moo bok, hã ÿ mejõ hyng do karën doo. Ti awät tabadajuuh, du daa d' ji moo wät péh.*

* **9:4** Taw'ääts hë ji moo wät ji bahajaa nä bä, tahanäng pé m' tii.

⁵ Badäk hahÿÿ hã habong do sa h'yyb tym bag hadoo ÿÿh, badäk hahÿÿ hã ÿ bawät nä bä –näng mä Jesus kyyh.

⁶ Ta ti taky hadoo do jawén paa bä, tũũ tabetsós wät. K'ããts me tamekuuj wät, ti m' aj'yy matym hã tahawug hõm mä ta uuh.

⁷ –Ahõm kä –näng mä aj'yy hã. –Mahetsyyd a matym naëng majat do Siroéh häd näng doo me –näng mä Jesus aj'yy hã.

(“Mejũũ doo”, tahanäng pé ti Siroéh.) Ti m' aj'yy bahõm kãn, tahetsyyd wät mäh, tabahapëë däg kãn mäh. Ti m' tababaaaj hõm kãn ta tób hënh.

⁸ Ti m', ta tób pa haj'eenh doo, pooj jé dajëër tabehetsë bä hep'ëeh do paa m' rahapäh mä aj'yy. Ti m' raky hadoo:

–Hahÿ nado dajëër hetsë do paah? –näk mä sa kyyh.

⁹ Ti né m' ta wób sa hã. Ta wób raky hadoo:

–Dooh ti tado bä –näk mäh. –Ta da hed'op –näk mäh.

–ÿ né tii –näng mä aj'yy ty tamah do paa kyyh.

¹⁰ Ti m' rabeaaaj kãn:

–Nyy da mabahapëë däk? –näk mä sa kyyh.

¹¹ Ti m' aj'yy ky hadoo:

–Aj'yy, Jesus ramaneëenh doo, mekuuj wät k'ããts, tii bä matym ÿÿ hã tahawug hõm ta uuh. Siroéh hënh ÿ tamejũũ, ÿ bahets'yyt hyb n'aa. ÿ ahõm, ÿ hetsyyd wät, ti ÿ bahapëë däg kãn –näng mä aj'yy kyyh.

¹² –Ny tawät ti aj'yy? –näk mä ta hã.

–Dooh ÿ hapëë bä –näng mä aj'yy kyyh.

Pariséw rabeaanh do aj'yy ty tamah do paa hã ky n'aa hahÿÿh

¹³ Ti m' ramahũũm mä aj'yy ty tamah do paa Pariséw sa wë.

¹⁴ Saab né hë paa m' k'ããts Jesus mekuuj wät, aj'yy taty nä däk.

¹⁵ Ti m' aj'yy hã Pariséw rabeaanh nyy da ta matym nyy dæg kãn. Ti m' aj'yy ky hadoo:

—K'ããts me matym ÿ tabahawug wät. ÿ hetsyyd wät. Hÿÿ kä ÿ bahapëë däk —näng mäh.

¹⁶ Ti m' Pariséw wób raky hadoo:

—Dooh P'op Hagä Do mejũũ do tado bä ta ti aj'yy. Dooh Saab hã ky n'aa kajew'yyk do taky dahé bä —näk mä sa kyyh.

Ti m' ta wób raky gadoo:

—Nesaa do moo hew'ëët do tado bä paawä, dooh paawä tahaja bä hahÿ hadoo do meuj n'aa näng do tapahuuj bä —näk mä ta wób sa kyyh.

Séd h'yyb nehedo boo m' Jesus hã.

¹⁷ Ti m' p'aa hënh rabeaaj wät aj'yy hã:

—Nyy d' mabaheer'oot ta ti aj'yy ky n'aa? Õm né ti tamatym nä däk —näk mä sa kyyh.

Ti m' aj'yy ky hadoo:

—P'op Hagä Do ky n'aa rod né hë tii —näng mäh.

¹⁸ Dooh nä Judah buuj sa wahë n'aa raky dahé nä bä aj'yy ty tamah doo, dooh né hë m' raky dahé nä bä aj'yy ty nyy däk doo. Ti hyb n'aa m' ta yb, ta ÿÿn ranaëëj kãn.

¹⁹ Ti m' rabeaanh sa hã:

—Bë t'aah né hahÿÿh? —näk mäh. —Hahÿ né hë ti ty tamah do bë hanäk doo, tabenäng noo gó? Nyy da tabahapëë däk hÿÿ kä? —näk mä sa kyyh ta yb sa hã.

20 Ti m' ta yb raky hadoo:

—Āã t'aah né ti ta tii. Ta hã d' né hẽ tabenäng —
näk mäh.

21 —Dooh ãã hapëë bä nyy da taty nyy däk, jaa
ty nä däk. Ta hã bë eaaj. Wah'ëë tii, karapee nado.
Tahajaa ta her'ood bä ta daaj hẽ ta ky n'aa —näk mä
sa kyyh.

22 Hahỹỹ d' paa m' Judah buuj sa wahë n'aa sa
kyyh: “Āã ado nyyh da, Jesus ti Kristo, P'op Hagä
Do H'yyb Däng Do hanäng doo. Dooh da ãã gado
wäd bä tób P'op Hagä Do panyyg ãã yd naherot do
yt hã”, näk mä sa kyyh. Ti hyb n'aa m' ta yb tii da
rawén edoo. Judah buuj sa wahë n'aa rajeỹm.

23 Ti hyb n'aa m', “Wah'ëë däg. Ta daaj hẽ
taba her'oot”, rawén näng.

24 Ti m' p'aa hẽnh ãnh ranaëënh sa wë ty tamah
do paah. Ti m' raky hadoo ta hã:

—P'op Hagä Do hã maky dëë te hub tado bä!
Baad ma her'ood! —näk mäh. —Āã hapäh né hẽ,
nesaa do moo hew'ëët do ti ta ti aj'y y —näk mä sa
kyyh.

25 Ti m' aj'y y ky hadoo:

—Dooh ỹ hapëë bä nesaa do moo hew'ëët do tado
bä, nesaa do moo hew'ëët do tanado bä. Sét hẽ ti ỹ
hapäh: Ty tamaa né paa ỹỹh, ỹ taty nä däk —näng
mä aj'y y Pariséw sa hã.

26 Ti m' p'aa hẽnh rabeaanh ãnh:

—Nyy da tabad'oo? Nyy da õm taty nä däk? —näk
mäh.

27 —Bë ỹ ma her'ood wät. Dooh ỹ bë ky dahé bä.
Hëd n'aa bë karën p'aa hẽnh ỹ ba her'oot? Bë na-ããj

né hē bē karēn ta ma matēg bē bahadoo? —näng mä aj'y'y sa hã.

²⁸ Ti m' raky n'aa rejãã aj'y'y. Ti m' raky hadoo ta hã:

—Ōm ti ta ma matēg! Mosees ma metēek do ãã ti hỹỹh!

²⁹ P'op Hagä Do her'oot paa Mosees hã. Ti ti ãã hapäh, ãã ky n'aa napäh. Ta ti aj'y'y, dooh ãã hapēë bä n'y'y hēnh naa tii —näk mä sa kyyh.

³⁰ Ti m' aj'y'y ky hadoo:

—B'ēs ky kewooj éh. Ỹ né matym nyy däg paawä tamo haj'aa, dooh m' bē hapēë bä, bē nooh.

³¹ Ji hapäh né ti hahỹỹh: Dooh P'op Hagä Do maa newē bä nesaa do moo heb'ooch doo. P'op Hagä Do weh'ēeh doo, takarēn do moo heb'ooch doo, ti né hē ti tamaa newēë.

³² Pooj jé tadu dahäng noo gó, dooh ji ky n'aa napäh pé ty tamah doo gó henäng do hapēë däk doo —näng mäh.

³³ —P'op Hagä Do wē naa tanado bä paawä, dooh paawä tahajaa péh, tabad'op hē —näng mä aj'y'y kyyh sa wahē n'aa sa hã.

³⁴ Ti m' raky gadoo:

—Nesaa do a hã anäng mabenäng, ãã mama metēek? —näk mä sa kyyh aj'y'y hã.

Ti m' rah'eed nyyh mä P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo bä naa. Dooh m' ran'oo wäd bä tajēë wäd bä p'aa hēnh t'ĩĩ hēnh.

H'y'y ganehot do sa ky n'aa hahỹỹh

³⁵ Ti m' Jesus ky n'aa napäh aj'y'y rah'eed nyyh doo. Aj'y'y tamamuun bä, taky hadoo ta hã:

—Ōm h'yy ka'eeh Aj'yy Hadoo Do Hỹ Pong Jé Hana Do hã? —teanh mä ta hã.

³⁶ Ti m' aj'yy ty tamah do paa ky hadoo:

—Jaa tii? Ỹ mamaher'ood, ta hã ỹ h'yy ka'eeh hyb n'aa —näng mä ta kyyh.

³⁷ Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Mahapäh paah. Ỹ tii, a sii her'oot doo —näng mäh.

³⁸ Ti m' aj'yy ky hadoo:

—A hã ỹ h'yy kae däg kän, hyb n'aa jawyk doo —näng mäh.

Ti m' ta taron nuu me m' aj'yy bahyy häng Jesus wë, Jesus taweh'ëeh hyb n'aa.

³⁹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ỹ wén hyng babä, ỹ ky n'aa etyy hyb n'aa sa hã, ty temah do ỹ ty nä padëek hyb n'aa, matym enäh do ranahapäh hyb n'aa, rah'yy ganahoot hyb n'aa —näng mä Jesus kyyh.

⁴⁰ Ti m' Pariséw wób ta sii habong do ramaa napäh ta her'oot doo. Ti m' rabeanh ta hã:

—Nyy d' mahanäng pé tii? Ǽã sii hẽ ty temah mahanäng? —näk mä sa kyyh.

⁴¹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ty temah do bë hado bä paawä, bë h'yy ganah'ood bä paawä, bë h'yyb haj'aa hẽ nado tii, hã ỹ bë h'yy kana'eeh doo —näng mäh. “Ǽã hapäh, Ǽã h'yy ganäng a hã”, bë hanäk do hyb n'aa, bë h'yyb haj'aa hẽ né hẽ hã ỹ bë h'yy kana'eeh doo —näng mä Jesus kyyh Pariséw sa hã.

10

B'éé hagã n'aa heh'äät do panyyg n'aa hahỹyh

¹ Ti m' Jesus ky hadoo ĕnh, panyyg ky n'aa gó tabenaa wät:

—Né hup ŷ né hē hahŷ ŷ her'oot doo: B'éé hood kahadē do noo me najēē suun doo, ta hadē pong jé gatsēk doo, baretsēk do tii, kamaj'ĩ do tii.

² Ta noo me hajēē suun doo, ti né hē ta masāāh b'éé hagā n'aa.

³ B'éé hagā n'aa kajaa bā kā, ta noo hagā n'aa tagas'ēēs ta nooh tabajēē suun hyb n'aa. Ta masāāh hā ramaa napāh ta kyyh, sét ken'yuh tanaēēnh bā sa hād me. Ti tamahũũm kån ta masāāh ta w'oo hā.

⁴ Sahōnh hē ta masāāh tamanyyh do jawén paa bā kā, sa pooj jé tabahōm, tamahũũm kån. Ta masāāh ah'ũũm sa hagā n'aa jawén, ta kyyh ramepāh do hyb n'aa.

⁵ Tabad'op hē rahōm ramanepāh do jawén. Waj'aa bong ta mahānh, raky manepāh do hyb n'aa.

⁶ Ta ti ky n'aa me Jesus baher'oot sa hā. Dooh m' tagah'ood bā Pariséw sa hā ta her'oot doo.

⁷ Ti hyb n'aa m', p'aa hēnh Jesus ky hadoo sa hā:

—Né hup ŷ né hē hahŷ ŷ her'oot doo: ŷ né hē b'éé hood noo hadoo.

⁸ Sahōnh hē pój ŷŷ jé heboo nā doo, ma matēg oow hedoo doo, P'op Hagā Do H'yuh Dāng do hanāk do na-āāj, baretsēg paa tii, kamaj'ĩ paa tii.* Dooh paa raky dahé bā sa kyyh, b'éé ky nadah'eeh do hadoo sa hagā n'aa nadoo doo.

* **10:8** Jesus ewād hyng do pooj jé, hajōk rawad'ii paawā Judah buuj. “ŷ ti Kristo, P'op Hagā Do H'yuh Dāng Doo”, nāk paa sa kyyh. Daap ramenyyh tii. Sa ky n'aa né hē Jesus her'oot hahŷŷ hā.

9 Ỹ né hē b'ée hood noo hadoo. Wē ỹ nu däng doo, edēb had'yyt hē kā nesaa do mahānh. P'op Hagā Do wē da tanu däng. Baad tabajēng, baad tabanyyh, tawyyd had'yyt hē baad hadoo doo, sa waa b'ée raw'yyt do hadoo. H'yyb nyyw gó, neỹm doo gó, tabawād kān P'op Hagā Do matym gó kā.

10 Hets'ëek do rabana rabets'ëek hyb n'aa, radej'ëep hyb n'aa, ragawats'iik hyb n'aa. Ti no n'aa rabana. Dooh ti ỹ hado bā. Ỹ ahyng babā ỹ bed'ëep hyb n'aa, baad hadoo doo gó rababoo had'yyt hyb n'aa —nāng mā Jesus.

11 Ti m' taky hadoo ēnh:

—Ỹ né hē b'ée hagā n'aa baad hadoo doo. B'ée hagā n'aa baad hadoo do kan'oo dāk da, tadajep ta masāh hyb n'aa.

12 Sa karom, b'ée tabahag'āās ramejūū doo, ta sām tagadoo hyb n'aa, dooh b'ée hagā heh'āāt tado bā. B'ée danāh nado tii. Eỹm wāt tii, waj'aa wāt tabanas'aa b'ée hek'ook do tabahapāh bā. Teréd bēeh b'ée. Tii bā awad japuk b'ée seeh, tii bā ta wób jé pad'yyt hē rawaj'aa bong ta ti hyb n'aa.

13 Ta sām hyb n'aa paa ti sa karom bahag'āās b'ée. Dooh b'ée tahyb n'aa p'eed bā. Ti hyb n'aa tawajaah.

14-15 Ỹ ti hỹh, b'ée hagā n'aa heh'āāt hadoo. Ee, P'op Hagā Doo, ỹ tamepāh, ỹ na-āāj hē ỹ mepāh Ee, P'op Hagā Doo. Ti hadoo né hē baad ỹ mepāh masāh haa. Masāh haa na-āāj né hē, baad né hē ỹ ramepāh. Daj ỹ hē ỹ kan'oo dāk, ỹ dajep hyb n'aa masāh haa sa hyb n'aa.

16 Ti abong nā masāh haa hedoo do wób, bong

hahỹ wób nado tii.† Ti na-ããj né da ỹ manaa wë ỹỹ. Raky daheeh né da ỹỹh. Séd hã däg da rakata padëëk, hã ỹ h'yy ka'eeh doo. Sét né hë da ỹỹh, sa hagã n'aa.

17 Ỹ Ee kamahãn. Ỹ tawén kamahãn, daj ỹỹ hë ỹ kan'oo däk ỹ dajëp hyb n'aa, p'aa hënh ỹ bedëb wät hyb n'aa.

18 Dooh hajaa pé ỹ daj'ëëp péh. Daj ỹỹ hë ti ỹ kan'oo däk dajëb hã. Ỹ hajaa ỹ kan'oo däg bä dajëb hã. Ỹ hajaa p'aa hënh ỹ ganã wät p'aa hënh ỹ edëb wät hyb n'aa. Tii d' né hë Ee mejũũ ỹ bad'oo –näng mä Jesus kyyh.

19 Ti m' p'aa hënh séd h'yyb nehedo boo Jesus hã, Jesus kyyh hyb n'aa.

20 Hahỹỹ da hajök do wób sa kyyh:

–Karap'aar h'yyb nesaa do ta hã adäk. Baad h'yyb nado. Hëd n'aa bë maa newëë ti ta kyyh? –näk mä sa kyyh.

21 Ti m' ta wób raky hadoo:

–Dooh. Dooh ti taky hado bä karap'aar h'yyb nesaa do hadäk doo. Dooh karap'aar h'yyb ta ti hadoo do taher'ood bä. Dooh karap'aar h'yyb haja bä ty tsehët do raty nä padäg bä –näk mä ta wób sa kyyh.

Jesus kyyh raganadoo do ky n'aa hahỹỹh

22 Ti m', Jerusarënh bä P'op Hagã Do tób n'aa hyb n'aa ratsebé do rataheb'ëës do kajaa. Tabahahëëm bawät noo góm tii.

23 Jesus awät P'op Hagã Do tób n'aa yt hã, Saromãw häd näng doo bä.

† 10:16 Judah buuj wób nadoo doo, ta jawén ta hã h'yy ka'eeh do tii.

24 Ti m' Judah buuj sa wahë n'aa ranu get'ëë däk Jesus. Ti m' raky hadoo ta hã:

—Jããm hë, ãã mah'yyb manepä wäd manäh! Baad ub ãã mamaher'ood hÿÿ kã òm P'op Hagä Do H'yyb Däng Do mado bä —näk mä sa kyyh.

25 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë ÿ maher'ood wät, dooh bë ky dahé bä —näng mäh. —Ee ky gabuuj ta ti ÿ pehuunh doo. Ti ti metëeh këh ÿ n'aa.

26 Baad këh ÿ n'aa rametä né paawä bë hã, dooh bë ky dahé bä. Bë wén ky nadaheeh, dooh masäh haa b'éé wób bë do bä.

27 Masäh haa b'éé raky daheeh ÿÿh. ÿ mepäh masäh haa. ÿ rahadaa had'yyt hë.

28 Sa hã ÿ banoo edëb had'yyt do P'op Hagä Do pa. Tabad'op hë rahob bä tabanesaa hënh. Dooh hajaa pé masäh haa moh ÿÿ gó naa tado hõm bä.

29 Ee, masäh haa hanoo doo, tak'ëp takabaj'aa sahõnh hë sa bahãnh. Ti hyb n'aa, dooh hajaa pé masäh haa tado hõm bä Ee moo gó naa.

30 ÿÿh, Ee, sét ãã —näng mä Jesus.

31 Ti m', p'aa hënh Judah buuj wób, Jesus majïï hedoo doo, rabasog padëek pä, ta hã radewëes hyb n'aa paawä, tadajëp hyb n'aa paawä.

32 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Hajõng baad hadoo do Ee ky gabuuj ÿ pehuunh do ÿ metä wät bë hã. Ny hadoo do ÿ pahuunh do p'ãã bë karën ÿ bë daj'ëëp? —näng mä Jesus sa hã.

33 Ti m' Judah buuj wahë n'aa raky hadoo:

—Baad hadoo do mamoo wäd wät do hyb n'aa nado òm ãã daj'ëëp pä me. Òm a wén kut pä me, P'op Hagä Do maky n'aa rejãã do hyb n'aa. Aj'yy

né paawä òm, “ÿ P'op Hagä Doo”, mabanäng –näk mä sa kyyh.

³⁴ Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

–Hahÿÿ da P'op Hagä Do her'oot paa sa hä, bë ky n'aa jaw'yyk do hä takerih: “P'op Hagä Do hadoo bëeh.”‡

³⁵ Ti né hë P'op Hagä Do kyyh. Bë hapäh né hë, dooh P'op Hagä Do kyy kerih do ji haja bä ji ahÿÿd bä. Ti hyb n'aa, ajyy tamejũũ do hä P'op Hagä Do ky n'aa hadoo ta häd n'oo däg bä,

³⁶ hëd n'aa, “P'op Hagä Do maky n'aa rejãã”, bë banäng hä ÿÿ, “ÿ P'op Hagä Do T'aah”, ÿ hanäng do hyb n'aa? ÿ né hë, Ee P'op Hagä Do asëew hõm doo, tah'yyb däng doo, wawëë hë tamejõ hyng doo.

³⁷ ÿ moo nawäd bä paawä Ee, P'op Hagä Do moo wät doo, bë ky dahé manä ÿÿh.

³⁸ Ee moo wät do ÿ moo wäd bä, ÿ bë ky nadahé nä bä, taw'ääts hë bë ky daheeh ÿ pehuunh do metëeh do hä, hëp ÿÿ gó Ee bawät, Ee h'yyb gó ÿ bawät, baad bë bahapäh hyb n'aa –näng mä Jesus kyyh sa hä.

³⁹ Ti m' p'aa hënh rakarën ramoo maso däk Jesus ta kyyh p'ää. Dooh m' rahaja bä. Jesus ahõm sa mahãnh.

⁴⁰ Ti m' Jesus batsëg hõm p'aa hënh tamii Joradãn häd näng do ta myyj jé. Ta myyj däk hä, Jowāw nu gahem'uun do nu gemuun wät paa bä tabaym dó.

⁴¹ Hajõk an'aa ta wë. Ti m' raky hadoo:

–Dooh né paawä Jowāw nu gahem'uun do pehuuj bä, te hub né hë sahõnh hë hahÿ aj'yy ky n'aa

‡ **10:34** Saaw-Mo 82.6

Jowāw nu gahem'uun do her'oot do paah —näk mä sa kyyh.

⁴² Tii bä m', hajök rah'yy kae däk Jesus hä.

11

Aj'yy Rasaro häd näng do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m', ti awät aj'yy Rasaro häd näng doo. Nahëë näng mä Rasaro. Panang Betanija häd näng doo bä tabawät ta änh Maah-Ta, Marija daheeh.

² Ta ti né hë Marija, Jesus tsyym hah'ook do buu benyym doo me, ta sëen me tahawug hõm doo.

³ Ti m', Rasaro änh ramejũũ Jesus rapanäk. Hahÿÿ d' mä sa kyyh:

—Mahegãã, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk doo. Nahëë näng a najiis makamahän doo —näk mäh.

⁴ Ti m' Jesus maa napäh bä kä ta ky n'aa taky hadoo:

—Rasaro madajëp do nado ti ta nahëëh. Rasaro wén nahëë näng, P'op Hagä Do kabaj'aa do kametëeh hyb n'aa, P'op Hagä Do T'aah kabaj'aa do kametëeh hyb n'aa na-ããj hë da ta hyb n'aa —näng mä Jesus kyyh.

⁵ Maah-Ta, Maah-Ta änh, Rasaro, Jesus kamahän né paawä,

⁶ dooh nayyw hë tahyb n'aa jóm bä. Pawóp nä ta äh tatab'ëes, Rasaro nahëë näng do taky n'aa napäh bä.

⁷ Ta jawén kä Jesus ky hadoo ta ma matëg sa hä:

—Hamäh, p'aa hënh ër bah'ũũm Judah häj n'aa hënh, Rasaro rahabok hënh —näng mä Jesus kyyh.

⁸ Ti m' Jesus ma matëg raky hadoo ta hä:

—Ma matëg, —näk mäh —nag'aap hë Judah buuj sa wahë n'aa rakarën òm radaj'ëëp. Hëd n'aa t'ïï hënh makarën mababaaj hõm? —näk mä sa kyyh.

⁹ Ti m' panyyg gó Jesus ky hadoo:

—Badawëët adëb bä tabawag. Adëb bä ji awäd bä, baad ji bawät. Dooch ji tsyym poo däng péh, badäk hahÿ bag n'aa yt ji bawät do hyb n'aa —näng mäh.

¹⁰ —Badagyp doo gó ji awäd bä, daap ji tsyym poo kejak, ta bag badoh do hyb n'aa ta hä —näng mä Jesus kyyh.*

¹¹ Ti m', ta ti Jesus her'oot do jawén paa bä, taky hadoo ënh:

—Ër najiis Rasaro aã jëng. ÿ ahõm dó t'ïï hënh ÿ meböë nyy hyb n'aa —näng mä Jesus.

¹² Ti m' ta ma matëg raky hadoo:

—Äã wahë n'aa, —näk mäh —tabaÿÿh bä, has'oo däk da —näk mä sa kyyh.

¹³ Dajëp né hë Rasaro, näng Jesus. Aÿÿh ta ma matëg red'oo.

¹⁴ Ti m' baad ub Jesus baher'ood kân sa hä:

—Dajëp Rasaro ÿ hanäng doo —näng mäh.

¹⁵ —Baad tanyy ÿ badoh t'ïï hënh tadajëp do hä, hä ÿ bë h'yy kae kân hyb n'aa kä —näng mäh. —Hamäh, ër ah'üüm t'ïï hënh —näng mä Jesus kyyh.

¹⁶ Ti m', Toméh, “Kawareeh” ramaneëënh doo, ky hadoo ta wób sa hä:

* **11:10** Dooch Jesus majïï rahaja bä, dooch na-ããj hë Nesaa Do Yb haja bä Jesus hä raj'aa ketsëë bä Jesus moo wät do nahänh nä bä, tahanäng pé m' tii. Ta see ky n'aa Jesus her'oot na-ããj hë ta tii da. Jesus né ti badäk hahÿ hä habong do bag n'aa hadoo. Jesus sii ji nawäd bä, gadagyp doo gó hawät do hadoo ji. Nesaa do j'aa ketsë tii bä ji hä.

—Hamä ta sii, ta sii er dejëp hyb n'aa[†] —näng mä Toméh kyyh.

17 Ti m' panang Betanija bedaa däk bä, Jesus ky n'aa napäh, ji meheet pé däg mä ta äh Rasaro pä gabaho doo gó radakä jëng doo.

18 Edah panang Betanija, Jerusarēnh bä naa.

19 Ti hyb n'aa hajök Judah buuj sa wahë n'aa hedoo doo, ta wób na-ãäj mä an'aa Maah-Ta wë, Marija wë rah'yyb en'yym hyb n'aa, rahyb n'aa natón hyb n'aa sa hÿÿj makũũh.

20 Ti m' Maah-Ta ky n'aa napäh bä Jesus kajaa, anyyh mä ta tób bä naa, ahöm ta wë. Marija ahäng mä sa tób yt hä.

21 Ti m' Maah-Ta kajaa Jesus wë kä, ti m' taky hadoo ta hä:

—Hyb N'aa Jawyk Doo, —näng mäh —babä magëë bä paawä, dooh paawä häj ÿ dajëb bä —näng mäh.

22 —Ti hadoo né hë paawä, ÿ hapäh, P'op Hagä Do anoo né da a hä sahõnh hë ta hä maky n'aa etsëë doo —näng mä Maah-Ta kyyh.

23 Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Ganä wät da a hÿÿj —näng mäh.

24 Ti m' Maah-Ta ky hadoo:

—ÿ hapäh, ganä wät né da sahõnh hë ragenä bong do hä kä P'op Hagä Do betyn bong do hä kä banäm doo hënh, banesaa doo hënh —näng mä Maah-Ta.

25 Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

[†] 11:16 Dooh tahajõõ nä bä ta äh, t'ĩ hënh Jesus majĩ rakarën radaj'ëëp Jesus. T'ĩ hënh Jesus matëeh do hyb n'aa, Jesus radaj'ëëp Toméh ed'oo. Ti hyb n'aa tii da tawén edoo sa hä.

—ÿ né da hanoo ta ti genyy bong doo. ÿ né ti hedëb had'yyt hanoo doo. Hã ÿ h'yy ka'eeh doo, dajëb né paawä, tawäd had'yyt hë da hÿ pong jé P'op Hagä Do pa.

²⁶ Hahÿ hedëp nä doo, hã ÿ h'yy ka'eeh doo, tabad'op hë da tadajëp ta h'yyb tym. P'op Hagä Do pa had'yyt hë da tabawäd kân —näng mä Jesus.

Ti m' Maah-Ta hã tabeaaj kân:

—Maky daheeh ta ti ÿ her'oot doo? —näng mäh.

²⁷ —ÿÿ, Hyb N'aa Jawyk Doo. ÿ ky daheeh òm Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo, P'op Hagä Do T'aah, P'op Hagä Do ky n'aa enooh do paah —näng mä Maah-Ta kyyh Jesus hã.

²⁸ Ti m' ta ti tabaher'oot do jawén paa bä kä m' Maah-Ta bahòm, ta änh Marija tanaëënh hyb n'aa. Ta m'aa hënh mä tanaëënh, ti m' taky hadoo:

—Ma matëg kajaa. Ta kyy gó òm ÿ naëënh —näng mä Maah-Ta ta änh hã.

²⁹ Ti m', Marija maa napäh bä ta tii, nayyw hë m' tabas'ëëg gëët, ahòm kân mä Jesus wë.

³⁰ Dooch Jesus ajëë suun nä bä panang bä. Ta hã Maah-Ta mamuun doo bä tabagëët nä.

³¹ Ti m' Judah buuj tób bä hat'oonh doo, Marija h'yyb en'yym doo, rabahapäh bä nayyw hë Marija bas'ëëg gëët bä, tabanyyh bä, rabahòm kân ta jawén. Kamag hakëë hënh hahòm red'oo mäh. T'ï hënh haoot red'oo mäh.

³² Ti m', Marija kajaa bä kä Jesus bagëët bä, ta taron nu paa me tabahyy häng ta wë. Ti m' taky hadoo:

—Hyb N'aa Jawyk Doo, —näng mäh —babä magëë bä paawä, hãj ÿ dooh paawä tadajëb bä —näng mäh.

³³ Ti m' Jesus bahapäh bä Marija haoot doo, Judah buuj Marija sii han'aa do na-ãñj hē ha'oot doo, baad nado wäd ta h'yyb, tak'ëp tahyb n'aa tón wät. Tahyb n'aa esów wät.

³⁴ Ti m' tabeaaj kån:

—Nyy bä bē dakä jëng? —näng mäh.

Ti m' raky hadoo:

—B'ëëp, mahegãã, Hyb N'aa Jawyk Doo —näk mä sa kyyh.

³⁵ Ti m' Jesus baód wät.

³⁶ Ti m' Judah buuj raky hadoo:

—Bē hegãã, tak'ëp paa takamahän —näk mä sa kyyh.

³⁷ Ti m' ta wób raky hadoo:

—Ty tamah do taty nä däk, tanoo. Hëd n'aa tananoo hahÿ tanadajëp hyb n'aa? —näk mä sa kyyh.

³⁸ P'aa hēnh ēnh baad nado wäd Jesus h'yyb. Tak'ëp tahyb n'aa tón takajaa bä kamag basuun bä. Pã gabaho doo gó radakä jëng. Pã gatsabak doo me ranoo gatsëë däk.

³⁹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bē noo gatsë do hõm —näng mäh.

Ti m' Maah-Ta, dajëp do ãnh, ky hadoo:

—Hyb N'aa Jawyk Doo, —näng mäh —buu banes'aa däg. Ji meheet pé däg ta ãh tadajëp —näng mä Maah-Ta kyyh.

⁴⁰ Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Hã ÿ mah'yy kae bä, mahapäh da P'op Hagä Do kabaj'aa doo —näng mä Jesus Maah-Ta hã.

⁴¹ Ti m' ranoo gasëets hõm kån. Ti m', p'op Jesus ty dëe wät taky n'aa etsëe hyb n'aa P'op Hagä Do hä. Ti m' taky hadoo:

—Taw'ääts hë Ee. Mamaa napäh, maky daheeh ÿ ky n'aa etsëe doo.

⁴² ÿ hapäh né hë ÿ mamaa napäh, ÿ maky dahé had'yyt hë. Ta tii d' ÿ wén edoo, babä hab'ëeh do sa hyb n'aa, õm né hë ti ÿ mejõ hyng do raky daheeh hyb n'aa —näng mä Jesus kyyh P'op Hagä Do hä.

⁴³ Ti m' ta ti tabedoo do jawén paa bä kä, tak'ëp tanaëej kån mäh:

—Rasaro! —näng mäh. —Anäh! —näng mäh.

⁴⁴ Ti m' dajëp do paa anä kån. Kahapõõs ta mooh, ta tsyym sii hë pään hawak doo me. Ta matym na-ääj mä kahabën pään me.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë apyn hõm pään, baad tabahõm hyb n'aa kä —näng mä Jesus.

⁴⁵ Ti m' hajõk Judah buuj Marija heg'ääs do Jesus pahuunh do hapäh doo, ta hä rah'yy kae padäg kån.

⁴⁶ Ta wób ah'üüm mä Pariséw sa wë, ramaher'oot mä Jesus mo haj'aa ky n'aa hä.

Jesus hä Pariséw rakamaj'ü do panyyg n'aa hahÿh

⁴⁷ Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa, Pariséw daheeh ratsyyd bong Sinedirijo ajyy n'aa, Judah buuj sa wahë n'aa he-doo doo, séd hä rakata padëek hyb n'aa. Rakata däk bä kä m', raky hadoo mäh:

—Nyy d' ër bad'oo? Bë hegää! Hajõng hahÿ aj'yy pehuunh doo.

48 Ēr hyb n'aa nap'eed had'yyt bā tapehuunh do hā, sahōnh hē da rah'yy kae padēek ta hā, sa wahē n'aa tabahado dāk hyb n'aa. Roma buuj warahén n'aa kamajē bong da āā hā tii bā. Rado hōm da P'op Hagā Do tób n'aa. Rado hōm da āā hāj n'aa —nāk mā sa kyyh.

49 Ti m' sa seeh, Kajapas hād nāng doo, ti noo gó P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'ooh do sa wahē n'aa heh'äät do ky hadoo sa hā:

—Dooh bē hapäh péh —nāng mäh.

50 —Dooh bē h'yy genā bā? Taw'āāts hē ta ti sét né hē dajēp, sahōnh hē Judah buuj ranadejēp hyb n'aa —nāng mā Kajapas kyyh.

51 Ta daaj hē tahajaa do hyb n'aa nado ta tii d' tabaher'oot. P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'ooh do sa wahē n'aa heh'äät do tado hyb n'aa, P'op Hagā Do banoo ta hā ti tabaher'oot hyb n'aa, ta pooj jé Jesus ky n'aa hā. Jesus dajēp da Judah buuj sa hyb n'aa tahanāng pé m' tii d' ta her'oot doo.

52 Tada jēp Judah buuj sa hyb n'aa had'yyt nado. Tata dāk séd hā da na-āāj hē sahōnh hē P'op Hagā Do taah hedoo do jé pad'yyt hē habong doo.

53 Ti jawén paa bā kā m', Kajapas her'oot jawén paa bā kā m', Judah buuj wahē n'aa rabaher'ood kán nyy da da Jesus radaj'ēep.

54 Ti hyb n'aa, dooh Jesus awād wāt bā sahōnh hē mahang kā. Ti hyb n'aa ahōm kán mā ta ma matēg sa sii kā panang Eparajīm hād nāng do tabanāng hēnh, tabanawāng do nab'yy hēnh kā. T'īī hēnh rabaym dó.

55 Tabedaa dāk bā Pas-kowa hād nāng do Judah buuj rataheb'ēes doo, hajōk hah'ūūm mā

Jerusarēnh hēnh, t'īī hēnh ratāb'ēēs hyb n'aa. Pas-kowa pooj jé rabahōm, sa h'yyb rabenām hyb n'aa P'op Hagā Do matym gó, baad ratāb'ēēs hyb n'aa.‡

⁵⁶ Jesus mā resoos P'op Hagā Do tób n'aa yt hā rabab'ēēh bā. Hahỹỹ d' mā sa kyyh:

—Nyy da bē hā? Ana g'eeh da Pas-kowa ēr tab'ēēs bā? —nāk mäh.

⁵⁷ Tii da rawén edoo, P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'ooh do sa wahē n'aa, Pariséw sa daheeh ramejũũ do hyb n'aa ramaher'oot hyb n'aa Jesus rahapēē bā. Rakarēn paawā ramaher'oot ramaso dāk hyb n'aa.

12

Buu benyym do Marija ah'ook do Jesus tsyym hā panyyg n'aa hahỹỹh

¹ Ji moo oow see pé ta āh Pas-kowa hād nāng do pooj jé, Jesus matēh kån panang Betanija hād nāng doo hēnh, Rasaro tagany wāt do panang bā.

² Takajaa bā kā m', Jesus najiis ramoo bok Jesus raweh'ēēh do tā n'aa. Maah-Ta manaa ti hat'ooh do sa waa, sa tā. Rasaro asooh sa mahang.

³ Ti m' Marija bado dāk buu benyym do hood. Hād eh ta hood.* Tak'ēp ky n'aa gebah, heh'āät, joom nah-do hād nāng do s'ēēb ti buu benyym doo. Ti m' tabahah'ook Jesus tsyym hā. Ti m' tatsyym hawug hōm ta sēēn me. Jé pad'yyt hē dāg tób yt hā buu benyym do buu bewād dāk.

‡ **11:55** Tii da P'op Hagā Do ky n'aa jaw'yyk do mejũũ paah.

* **12:3** Riit gó ji ety bā, ta baa bā tagadāk.

⁴ Ti m' Judas Ikarijot häd näng doo, Jesus ma matëg seeh, ta jawén Jesus tahaëej däk doo, ky hadoo:

⁵ —Hëd n'aa buu benyym do takanes'ëëm? 300 moweed k'ääts tëg hawak paawä ta sãm. Ta sãm ji an'oo paawä kas'uut do sa hã —näng mä Judas kyyh.

⁶ Kas'uut do tat'yyd mehĩn do hyb n'aa nado ta tii da tawén her'oot. Baretsëg tii. Jesus sa dajëer hagã n'aa Judas. Tahes'ook mä ta gó radahep'ëe doo.

⁷ Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Na magëd ti ÿñh. ÿ radakä jëng noo gó buu benäw n'aa tii d' tabad'oo.

⁸ Kas'uut do aboo had'yyt hë bë mahang. ÿ ti hÿÿh, dooh bë mahang ÿ awäd wäd bä had'yyt hë —näng mä Jesus Judas hã.

⁹ Ti nuuj jé m' hajök Judah buuj raky n'aa napëe däk Betanija bä Jesus bawäd däk doo. Ti m' rabana kãn Jesus rabaheg'ääs hyb n'aa. Rasaro, dajëp do paah, Jesus ganyy wät do rabaheg'ääs hyb n'aa na-ääj né hë.

¹⁰⁻¹¹ Rasaro hyb n'aa hajök Judah buuj rahyb n'aa eréd hõm sa wahë n'aa. Jesus hã m' rah'yy kae padäg kãn. Ti hyb n'aa P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'oooh do sa wahë n'aa Rasaro sii hë rakarën radaj'ëep.

Baad Jesus ragadoo Jerusarënh bä panyyg n'aa hahÿÿh

¹² Ti m', jati pé hajök doo, Pas-kowa hyb n'aa Jerusarënh hënh han'aa doo, Jesus raky n'aa napäh hana do Jerusarënh hënh. Ta hõõ bä tabawäd däk.

13 Madyyk g'aad hadoo do rakekyyt mäh, an'yyh mä panang bä naa, Jesus ragadoo hyb n'aa. Ti m' raky hadoo, tak'ëp sa kyyh:

—P'op Hagä Do äã j'aa etsë! —näk mäh. —Ky n'aa kedëng tii, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do kyy gó hana doo!† —näk mäh. —Ky n'aa kedëng, Isaraéw buuj sa wahë n'aa! —näk mä sa kyyh.

14 Ti m' jumeto t'aah jó Jesus baso kän. Tii d' né paa ta ky n'aa, P'op Hagä Do kyy kerih doo. Hahỹỹ da takerih:

15 “Bë eỹỹm manä Sijõn‡ buuj.
Bë hegää! Bë wahë n'aa ti awät da.
Jumeto t'aah jó tabana.”§

16 Pooj jé dó, dooh Jesus ma matëg rah'yy genä nä bä ta ti P'op Hagä Do kyy kerih do Jesus hä kametä wät ti noo gó. Ta jawén, Jesus dajëp, Jesus ganä wät, Jesus basëek do jawén paa bä kä, rahyb n'aa es'ee däg kän ta ti ta ky n'aa kerih doo, ta hä kametëeh doo.

17 Ti m' hajök do wób, hap'ëeh do Rasaro Jesus ganny wät doo, rahe'oot mä ta wób sa hä.

18 Ti hyb n'aa kä m', ta ti Jesus pahuunh do raky n'aa napäh do hyb n'aa, hajök an'yyh panang bä naa Jesus ragadoo hyb n'aa.

19 Ti m' Pariséw raky n'aa jög bong sa da hadoo do hä. Hahỹỹ d' mä sa kyyh:

† 12:13 Saaw-Mo 118.25-26 ‡ 12:15 Jerusarënh panang ti **Sijõn**. Isaraéw buuj na-ääj hë kä ramaneëej kän **Sijõn**. § 12:15 Sakarija 9.9

—Bë hegãã! Dooch ãã haja bä hahÿÿh. Sahõnh hë ta wë rabahõm kãn —näk mä sa kyyh.

Gereg buuj wób rakarën do raheg'ããs Jesus pa-nyyg n'aa hahÿÿh

²⁰ Ti m' Pas-kowa noo gó, P'op Hagä Do rahyb n'aa jew'yyk hyb n'aa han'aa do sa mahang ti abong mä Gereg buuj wób.

²¹ Pirip wë rabana. Betsaj-Da panangbä, Garirej häj n'aa bä naa ti Pirip. Ti m' raky hadoo:

—Hyb n'aa jawyk doo, —näk mäh —ãã karën Jesus ãã bahegãã paawä —näk mäh.

²² Ti m' Pirip ahõm ãn-Deréh wë, tamaher'oot hyb n'aa. Ti m' ãn-Deréh bahadaa hõm Pirip. Jesus wë rabahõm ramaher'oot hyb n'aa Gereg buuj rakarën doo.

²³ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Kaja däk hÿÿ kä ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do dajëp doo, baad ÿ P'op Hagä Do wén weh'ëeh da —näng mäh.

²⁴ —Né hup ÿ né hë hahÿÿ her'oot doo: Tiriig ag k'ããts gó takanajäg bä, k'ããts gó ta bóg nadajëb bä, ta mab hë, sét hë had'yyt hë tabaym ti ta ag. Ta bóg dajëb bä, papuuj ganyyh bä, tii bä hajõng ta ag ganä kãn ta hanaa** —näng mäh.

²⁵ —Jé badäk hahÿÿ hã ji hawät do hã tak'ëp kamahãn doo, dooh da tanu dëe bä P'op Hagä Do wë. Badäk hahÿÿ hã ji hawät do hã kamanahãn doo, edëb had'yyt da P'op Hagä Do pa.

** **12:24** Ta ky n'aa hã né hë Jesus her'oot ta tii. Jesus né hë tiriig ag hadoo. Jesus nadajëb bä paawä, dooh takahüüm boo tii bä ta hã h'yy ka'eeh doo, tahanäng pé tii.

26 Jé karēn pé wē ŷ moo wāt péh, taw'ãäts hē hēp ŷ hata had'yyt hē. ŷ bawät bā tabawäd had'yyt hē da wē ŷ moo wāt doo. Ee weh'ëeh da tii —näng mäh.

27 Ti m' taky hadoo ēnh:

—Hÿÿ kä, taw'ãäts hē nado hēp ŷÿ. Nyy da da kēh ŷÿ P'op Hagä Do hā? “Ee, ŷ medëeb nesaa do ŷ ahob mahănh, ŷ dajëb mahănh”, näng g'ee d' ŷÿh? Doo. ŷ dajëp hyb n'aa né hē ŷ bahyng —näng mä Jesus.

28 Ti m' Jesus ky hadoo P'op Hagä Do hā:

—Ee, mametä baad had'op do òm, tak'ëp kabaj'aa do sahõnh hā —näng mä Jesus kyyh.

Ti m', hÿ pong jé naa tamaa ena kyyh. Hahÿÿ da m' ta kyyh:

—ŷ metä wät. P'aa hēnh da ŷ metëeh ēnh —näng mäh.

29 Darung mä hajök do tii bā hab'ëeh do sa hā.

—Ãäs ti her'oot ta sii —näk mä ta wób sa kyyh.

30 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Hēp ŷ n'aa nado ti kyy ber'oot. Bē hyb n'aa ti taber'oot, bē ky daheeh hyb n'aa —näng mä Jesus.

31 Ti m' taky hadoo ēnh:

—Hÿÿ kä kajaa däk P'op Hagä Do ky n'aa etyy do badäk hahÿÿ hā habong do ta hā h'yy kana'eeh doo. Da hē kä Nesaa Do Yb, badäk hahÿÿ hā habong do hā mejüü do kahabëë hõm kån.

32 ŷÿ kä, p'op kajatsëk do hā, b'aa hā, ŷ radahëë däk bā, ŷ naëenh da wē ŷÿ sahõnh hē badäk hahÿÿ hā habong doo —näng mä Jesus.

33 Ta tii d' tawén her'oot, tametëeh hyb n'aa nyy da tadajëp.

34 Ti m' hajök do raky hadoo:

—Āã ky n'aa napäh P'op Hagä Do kyy kerih doo. Kristo häd näng doo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo, awäd had'yyt hē m', dooh tadajëb bã takerih doo gó taher'ood bã. Hëd n'aa Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do p'op radahäng, mabanäng? —näk mä sa kyyh.

³⁵ Ti m' panyyg ky n'aa gó Jesus baher'oot sa hã:

—Kanahën doo nä ta bag bawät nä bë mahang.††
Taw'ääts hē bë babok tabawak nä bã, badajung do‡‡ adëe pooj jé bë hã. Ta tii d' ÿ wén her'oot bë hã, tabadajuu gó hawät doo, dooh tabahapëe bã do hyb n'aa n'yy hënh tahahõm.

³⁶ Bë mahang ta bag bawät nä bã, taw'ääts hē bë h'yy ka'eeh ta hã tabahajaa nä bã, ta bag taah§§ bë bahadoo hyb n'aa —näng mä Jesus hajõk do sa hã.

Ta ti taher'oot do jawén paa bã kä m', Jesus bahõm kån hajõk do sa mahãnh. Ta m'aa hënh mä tabawäd däk, ta ma matëg ta sii.

Hëd n'aa Jesus hã rah'yy kana'eeh do panyyg n'aa hahÿÿh

³⁷ Hajõng ta metëe n'aa Jesus pehuuj né paawä sa matym gó, ta wób dooh rah'yy kae padäg bã ta hã.

³⁸ Rawén h'yy kana'eeh, Isajas, P'op Hagä Do ky n'aa rod makū her'oot do paa kametëeh hyb n'aa.

†† **12:35** Ta daaj hē, ta ky n'aa né hē ti ta her'oot. Jesus né hē ti ji bag hadoo. ‡‡ **12:35** Tabadajung doo, Nesaa Do Yb hejój ji tamasoo doo. Jesus, sa bag hadoo, edaa däk ti noo gó takado hõm, P'op Hagä Do wë tamatëeh. Jesus hã rah'yy kanae bã, Nesaa Do Yb moo gó rababok tii bã. Tabadajuu gó ji bawät do hadoo tii. §§ **12:36** Jesus né hē ti ta bag hadoo. Ta hã h'yy ka'eeh doo, ta karapee, ta bag taah.

Hahỹỹ da Isajas baher'oot paa P'op Hagä Do H'yyb Däng Do kyyh:

“Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo,
dooh raky dahé bä ër her'oot doo.
Doo rah'yy genä bä Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk do
hejój sa hã kametëeh doo.”***

³⁹ Rawén nahajaa rah'yy ka'eeh, hahỹỹ da Isajas erii wät do paa hyb n'aa P'op Hagä Do kyyh:

⁴⁰ “P'op Hagä Do gatsëë däk sa matym, ranahapäh
hyb n'aa.

P'op Hagä Do gatsëë däk sa h'yyb tym,

rah'yy kanadaw'uuh hyb n'aa,

rah'yy kawanareem hyb n'aa.

Rah'yy kadawuung bä paawä hã yỹ,

rah'yy kawereem bä paawä,

ỹ h'yyb wareem paawä, baad rababok hyb n'aa
kä.”†††

⁴¹ Ta tii da Isajas wén her'oot paah, Jesus hejój,
Jesus bag tak'ëp gabarëeh do tabahapäh do hyb
n'aa dawëë naa. Ti m' ta ky n'aa né m' ti ta her'oot,
Isajas hã.

⁴² Doo né paawä hajök do raky dahé bä, hajök
Judah buuj wahë n'aa sii hë rah'yy kae padäg kãn
Jesus hã. Doo ra her'ood bä Jesus hã rah'yy ka'eeh
doo, Pariséw rajeỹm do hyb n'aa. Rahabëë nyh
tii bä sa h'yyb, tób P'op Hagä Do panyyg rayd
naherot doo bä naa. Sa h'yyb gó ub rah'yy ka'eeh.

*** 12:38 Isajas 53.1 ††† 12:40 Isajas 6.10

43 Sa hã baad ub sa da hadoo rawehëë bã sa hã. Dooh denaa hë ragenaag bã P'op Hagã Do ji taweh'ëeh do hã.†††

44 Ti m' Jesus ky hadoo, tak'ëp ta kyyh:

—Jé hã ÿ h'yy ka'eeh doo, hã ÿ had'yyt nado tah'yy ka'eeh. Hã ÿ mejũũ do hã né hë tah'yy ka'eeh tii.

45 Ý hapäh doo, hã ÿ mejũũ do na-ããj né hë tahapäh.

46 Hÿ pong jé naa ÿ bahyng, badäk hahÿÿ hã habong do sa h'yyb bag ÿ bahadoo hyb n'aa, sahõnh hë hã ÿ h'yy ka'eeh do badagyp doo gó ranaym hyb n'aa.

47 Dooh ÿ tado bã hã ÿ ky nadah'eeh do ky n'aa etyy doo. Ý wén hyng babã, nesaa do ÿ ky n'aa etyy do jawén nado badäk hahÿÿ hã habong do sa hã. Ý wén hyng ÿ bed'ëep hyb n'aa nesaa do mahãnh.

48 Ti anäng né hë ÿ ty n'aa ges'yyk doo, ÿ her'oot do ganadoo do sa ky n'aa etyy n'aa. Këh ÿÿ, sa hã ÿ her'ood wät do né hë ti sa ky n'aa etyy n'aa. Këh ÿÿ, sa hã ÿ her'ood wät do paa ky n'aa etyy sa hã, P'op Hagã Do banoo noo gó sahõnh hã ta sãm.

49 Ta ti ÿ ma metëek doo, këh ÿ gabuuj nado. Ee, ÿ mejõ hyng doo, ti né hë hanoo hã ÿÿ, ÿ tamejũũ ÿ her'oot doo. Ti hyb n'aa, “sa ky n'aa etyy n'aa däg, ÿ her'ood wät doo”, ÿ wén näng.

50 Ý hapäh né hë hahÿÿh: Ee kyyh ji ted'ëep, ji bawäd had'yyt hë hyb n'aa. Ti hyb n'aa ÿ tamejũũ do ÿ her'oot do pan'aa, ti né hë ÿ her'ood had'yyt hë.

††† 12:43 Ti hyb n'aa rajejën Jesus hã rah'yy ka'eeh doo, ta wób rakawanajãän hyb n'aa sa wë.

13

Ta ma matëg sa tsyym Jesus hets'yyt do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' sét wäd Pas-kowa ratab'ëës do äh. Jesus hapäh ta h'yyb gó, kaja däk ti noo gó taberéd däk hyb n'aa badäk hahÿÿh, ta Yb wë tabasëek hyb n'aa kä. Jesus kamahän bong né paa ta ma matëg badäk hahÿÿh hã ta sii habok doo. Ta tii d' né kä m' tametëeh sa hã tak'ëp takamahän doo.

² Atsëm mä Pas-kowa tä n'aa rabawëh. Dijab h'yyb tatug däk mä Simaw t'aah, Judas Ikarijot, Jesus tabahaëenh hyb n'aa.

³ Jesus hã ta Yb an'oo däk sahõnh hë ta hejooj, Jesus hapäh. P'op Hagä Do hã tabana, p'aa hënh tametëeh ta wë Jesus hapäh na-ääj hë.

⁴ Ti m' Jesus bas'ëeg gëet, tado nyyh ta saroor j'ooj hadäk doo. Tawaho däk mä ta baa bä pään ji kamehewuuk doo.

⁵ Ti m' naëng tagedu jat ta hood gó, ti m' ta ma matëg sa tsyym tahetsyid kän. Ti m' tabawug hõm ta hã hadäk doo me.

⁶ Simaw Peed wë takajaa bä kä m', Peed ky hadoo:

—Hyb N'aa Jawyk Doo, —näng mäh —tsym ÿ sii hë mabahets'yyt? —näng mäh.

⁷ Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Dooh mah'yy ganyy nä bä hahÿÿ moo wät doo. Ta jawén da mabahapäh —näng mäh.

⁸ Ti m' Peed ky hadoo:

—Dooh. Tabad'op hē tsym ÿ mahetsyyd* —näng mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—A tsyym ÿ nahetsyyd bã, dooh hëp ÿ hata mado wäd da —näng mä Jesus ta hã.

⁹ Ti m' Simaw Peed ky hado kãn:

—Tii d' madoo bã, ÿ karën paawä sahõnh hē ÿ mabahets'yyt! —näng mä Peed kyyh.

¹⁰ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Hehob wät doo, baad däg ta hã sahõnh hē. Jããm né hē ta tsyym tahets'yyt nä. Baad däg bē hã. Jããm né hē sét hē bē see baad nadoo —näng mä Jesus.

¹¹ Jesus hapäh mä ta hã haëënh doo. Ti hyb n'aa, “Dooh sahõnh hē baad tado bã”, tawén näng.

¹² Jesus bahaja däk bã sa tsyym tahets'yyt doo, p'aa hënh tadamäk ta saroor j'ooj hadäk doo, ahyy sooh p'aa hënh, ti m' taky hadoo:

—Bë hapäh nyy d' tahanäng pé ta ti ÿ moo wät do bē hã? —näng mäh.

¹³ —ÿ bē maneëënh “Ma matëg”, “Hyb N'aa Jawyk Doo”, näk bëëh. Baad né ti bë kyyh. Ti né hē ÿÿh.

¹⁴ ÿÿh, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, bë ma matëg né paawä, bë tsyym ÿ hetsyyd wät. Ti hyb n'aa taw'ääts hē bë na-ääj hē da bë hetsyyd bë h'yy kanatëë tsyym.

* **13:8** Peed wén ganadoo paawä, ji karom moo heb'ooch do mo n'aa me Jesus bad'oo sa hã. Hyb n'aa jawyk Jesus, Peed matym gó.

15 Taw'ãäts hē ŷ metä wät doo da da bē bad'oo.†

16 Né hup ŷ né hē hahŷ ŷ her'oot doo: Dooch sa karom sa kariw n'aa bahñh tanu gadäg bä. Dooch sa panäg sa hã mejũũ do sa bahñh tado bä.‡

17 Bē hapēē däg kãn ta tii. Ti hyb n'aa P'op Hagä Do bē taky n'aa edēng da ta tii da bē moo hedo bä.

Ta majĩ moo gó rahaēēnh do ky n'aa Jesus her'oot do panyyg n'aa hahŷŷh

18 Ti m' Jesus ky hadoo ēnh:

—Dooch sahõnh hē bē ky n'aa had'yyt tado bä ta ti ŷ her'ood wät doo. ŷ hapäh ta ti sahõnh hē ŷ asēew däk doo. Hahŷŷ da P'op Hagä Do kyy kerih do ŷ asēew hõm do see ky n'aa: “Si ŷ hawa do ŷ tahyb n'aa wareem däk.”§ Kametä kãn ta ti kerih doo gó ta ky n'aa kã.

19 Ta pooj jé ta ti bē ŷ maher'oot, kametēēh do pooj jé, takametä däg bä, ŷ né hē Hawäd Had'yyt Do bē ky daheeh hyb n'aa.

20 Jé ŷ mejũũ do gadoo doo, ŷ na-ãäj né hē tagadoo. ŷ gadoo doo, hã ŷ mejũũ do tagadoo. Né hup ŷ né hē ta ti ŷ her'oot doo —näng mäh.

21 Jesus bahajaa bä kã m' ta ti ta her'oot doo, baad nado wäd ta h'yyb. Ti m' baad taba her'oot sa hã:

—Bē see ŷ tahaēēnh da majĩ moo gó. Né hup ŷ né hē ta ti ŷ her'oot doo —näng mã Jesus sa hã.

22 Ti m' sa daaj hē ta ma matēg raky kakã bong. Dooch rahapēē bä jaa ky n'aa ta ti ta her'oot doo.

† **13:15** Ji da hadoo do ji masa, tahanäng pé tii. Dooch ji daaj hē ji kawehēē bä. Dooch hahŷŷ da ji kyyh: “Dooch ta ti ŷ moo wäd bä. Ta karom nado ŷŷh.” Dooch tii da ji kyyh. Ji da hadoo do ji masa sahõnh hã. ‡ **13:16** Dooch Jesus bahñh rado bä, tahanäng pé tii. § **13:18** Saaw-Mo 41.9

23 Sa kanatëe, Jesus tak'ëp kamahãn do asooh p'eets hë Jesus pa. ^{**}

24 Ti m' ta moo me Simaw Peed häd näng do beheet, p'eets hë hasooh do hä tabeaanh hyb n'aa ta hä jaa ti tahedoo doo. Ti m' taky hadoo ta hä:

—Mameaaj ta hä jaa péh —näng mä Peed kyyh.

25 Ta ti Peed mejũ doo, p'eets hë takatahã däk ta hä, tabeaanh hyb n'aa. Ti m' tabeaanh:

—Jaa tii, Hyb N'aa Jawyk Doo? —näng mäh.

26 Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Hahÿ päw ÿ heh'oos do ÿ hanoo doo. Ti né kä —näng mä Jesus.††

Ti m' tabehoots kãn, tan'oo kãn Judas Ikarijot hä, Simaw t'aah hä kä.‡‡

27 Judas gado däg sii hë m', Nesaa Do Yb bajëe suun ta h'yyb tym gó.

Ti m' Judas hä Jesus ky hadoo:

—Nayyw hë mamoo wäd mamoo wät doo kä —näng mä Jesus kyyh ta hä.

28 Tii bä hat'oonh doo, dooh m' rah'yy genä bä tii d' Jesus bedoo do Judas hä.

29 Sa dajëe wë näng do ta ti Judas. Ti hyb n'aa Jesus mejõ hõm Pas-kowa waa n'aa hata hetsëe, red'oo mäh. Kasuud is do sa hä dajëe tanoo, ta wób red'oo mäh.

30 Ti m', päw tagadoo do jawén paa bä, Judas bahõm kãn. Badajuu däk.

Papuu ky n'aa jawyk do ky n'aa hahÿÿh

** 13:23 Jowāw tii. †† 13:26 Kaja hë apäh Jesus her'oot ta ti Jowāw hä. Ta wób apäh dooh ramaa napëe bä Jowāw hä Jesus her'oot doo, ti hyb n'aa dooh rah'yy genä bä Jesus bedoo do Judas hä. ‡‡ 13:26 Simaw see ti Judas Ikarijot yb. Simaw Peed nado.

³¹ Judas banyyh do jawén paa bä kä Jesus ky hadoo ta wób sa hã:

—Kametä däg kãn hỹ hỹ kä Aj'y'y Hadoo Do Hỹ Pong jé Hana Do tak'ëp hadoo do ta kabaj'aa doo, tak'ëp raweh'ëeh doo. P'op Hagä Do tak'ëp ta kabaj'aa doo, raweh'ëeh doo, kametä däk Aj'y'y Hadoo Do Hỹ Pong Jé Hana Do hyb n'aa.

³² P'op Hagä Do tak'ëp ta kabaj'aa doo, raweh'ëeh doo, ta hyb n'aa kametä däg bä, Aj'y'y Hadoo Do Hỹ Pong jé Hana Do tak'ëp ta kabaj'aa doo, raweh'ëeh doo, kametä däk da P'op Hagä Do an'oo bä. Nayyw hẽ ỹ P'op Hagä Do weh'ëeh.

³³ Ti m' taky hadoo ênh:

—Tah haa hedoo doo, dooh tabadawëd wäd bä bë mahang ỹ bawät doo. Bë esóts né paawä da ỹh, dooh bë haja nä bä bë ahõm bä ỹ hawät hênh. Tii d' né hẽ ti ỹ her'oot do paa Judah buuj sa wahë n'aa hã —näng mäh.

³⁴ Papuuj ky n'aa jawyk do bë hã ỹ mejũũ: Taw'ääts hẽ bë kamahñn ta wób. Taw'ääts hẽ bë ỹ kamahñn doo da bë kamahñn ta wób.

³⁵ Ta wób bë kamahñn do hã, ma matëk ỹ bëeh, tii hã da sahõnh hẽ rabahapäh —näng mäh.

³⁶ Ti m' Simaw Peed ky hadoo ta hã:

—N'y'y hênh mabahõm, Hyb N'aa Jawyk Doo? —näng mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Dooch tahaja nä bä ỹ hahõm hênh mahõm bä nag'aap hẽ. Ta jawén da, jawén ỹ mabana kãn —näng mä Jesus Peed hã.

³⁷ Ti m' Peed ky hadoo:

—Hyb N'aa Jawyk Doo, —näng mäh —hëd n'aa tanahajaa nayyw hẽ ỹ ahõm bä a sii? —näng mäh.

—ÿ radajëeb bä a hyb n'aa, na madajëeb its ÿÿh. A hyb n'aa né hë ÿ kan'oo däk —näng mä Peed.

³⁸ —Öm dajëp né da hëp ÿ n'aa? —näng mä Jesus. —Karaak bahÿÿh do pooj jé, tamawoob nuu me da ÿ maky n'aa jejën da. Né hup ÿ né hë ta ti ÿ her'oot doo —näng mä Jesus kyyh Peed hã.

14

Ta ma matëg Jesus h'yyb en'yym do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' sahõnh hë ta ma matëg sa hã Jesus ky hadoo:

—Bë hyb n'aa tón manäh. Taw'ãäts hë bë h'yy kae had'yyt hë P'op Hagä Do hã. Hã ÿ na-ãäj hë taw'ãäts hë bë h'yy kae had'yyt hë.

² Hÿ pong jé, Ee tób bä, tabawät bä, ti anäng hajõng bë baym doo. T'ĩ hënh ÿ basëek bë pooj jé, ÿ benäm hyb n'aa bë baym do hood. Tii d' tanado bä paawä ÿ her'oot paawä bë hã.

³ ÿ basëek bë tyw n'aa ÿ benäm hyb n'aa. Tii bä ÿ matëeh da bë ÿ mahũüm hyb n'aa wë ÿÿ, ÿ bawät bä bë babok hyb n'aa na-ãäj hë.

⁴ Bë hapäh né hë ta tyw n'aa ÿ mahõm doo —näng mä Jesus kyyh.

⁵ Ti m' Toméh ky hadoo ta hã:

—Hyb N'aa Jawyk Doo, —näng mäh —dooh ãã hapëë bä n'yy hënh mabahõm. Ti hyb n'aa nyy da ãã bahapäh ta ti ta tyw n'aa? —näng mä Toméh kyyh.

⁶ Ti m' Jesus ky hadoo:

—ÿ né hē ta tyw n'aa, ÿ né hē ta hub her'oot doo, ÿ né hē hanoo hedēb had'yyt do P'op Hagā Do pa. Jāām né hē hēp ÿ n'aa Ee wē ji nu dāng.

⁷ Baad ub ÿ bē mepēē bā, bē mepāh na-āāj hē Ee. Sét né hē āāh. Hÿÿ kā bē mepēē dāk, bē ty gepēē dāk na-āāj hē Ee —nāng mā Jesus sa hā.

⁸ Ti m' Pirip ky hadoo:

—Mametā āā hā a Yb. Jāām né ti āā karēn, Hyb N'aa Jawyk Doo —nāng mā Pirip.

⁹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bāp peej né paawā ÿ bawād dāk bē sii, dooh ÿ mamepēē nā bā, Pirip? —nāng mäh. —Tahapēē dāk do ÿÿh, Ee na-āāj hē tahapēē dāk. H'ēed hyb n'aa ti mabedoo, “Mametā āā hā a Yb”, mabanāng?

¹⁰ Dooh maky dahé bā? Ee h'yyb gó ÿ bawāt, hēp ÿÿ gó Ee bawāt. Bē hā ÿ her'ood wāt doo, kēh ÿ gabuuj had'yyt nado tii. Ee kyyh né hē tii. ÿ moo wāt doo, Ee, hēp ÿÿ gó had'yyt hawāt doo, ti né hē moo wāt tii.

¹¹ Taw'āāts hē bē ky daheeh, Ee h'yyb gó ÿ bawāt, hēp ÿÿ gó Ee bawāt, ÿ hanāng doo. Bē ky nadahé nā bā, taw'āāts hē bē ky daheeh ÿ pehuunh do hyb n'aa.

¹² Né hup ÿ né hē hahÿ ÿ her'oot doo: Hā ÿ h'yy ka'eeh do tamoo wāt da ÿ moo wāt do paah. ÿ moo wāt do paa bahānh da tamoo wāt tii kā, Ee wē ÿ basēek do hyb n'aa kā.*

* **14:12** Ta yb wē Jesus basēek do jawén paa bā, tamejō hyng P'op Hagā Do Sahee, ta hā h'yy ka'eeh do h'yyb tym gó tabawāt hyb n'aa. Jé pad'yyt hē rabaher'ood hōm kån Jesus ky n'aa. Ti hyb n'aa hajōk h'yy kae padāg kån Jesus hā, P'op Hagā Do Sahee an'oo bā. Ti hyb n'aa, ÿ moo wāt do paa bahānh da tamoo wāt tii kā, Jesus wén nāng.

13 Sahōnh hē hāt ŷȳ gó bē etsēē do ŷ moo wāt da bē hā, ŷ moo wāt do hā Ee kawehēē dāk hyb n'aa.

14 Sahōnh hē hāt ŷȳ gó hā ŷ bē ets'ēē bā, ŷ ky daheeh né hē, ŷ anoo né hē.

P'op Hagä Do Sahee Jesus ky n'aa enooh do pa-nyyg n'aa hahȳh

15 Ti m' Jesus ky hadoo ēnh:

—ŷ bē kamahñ bā, bē ky daheeh da ŷ mejūū doo —näng mäh.

16-17 —Ee hā ŷ etsēē da, tii bā da bē hā taban'oo kån bē masa n'aa seeh, bē sii tabawäd had'yyt hyb n'aa. P'op Hagä Do Sahee, baad hadoo do ky n'aa metēēh do né tii. Badäk hahȳh hā habong do P'op Hagä Do hā h'yy kana'eeh do dooh rahaja bā ragado bā ta Sahee, ranahapäh do hyb n'aa, ramaa nanapäh do hyb n'aa na-ãñj hē. Bē ti bē mepäh, bē sii tabawät do hyb n'aa, ta jawén kã bē h'yyb gó tabajēē suun kån.

18 Dooh bē ŷ eréd bā. Dooh da kabarii boo bē do bā. P'aa hēnh da ŷ bana bē wē.†

19 Dooh tabadawäd nã bā, tii bā badäk hahȳh hā dawēē P'op Hagä Do mahñh habong do dooh ŷ rahapēē wäd bā. Bē hapäh da ŷ tii. ŷ awäd had'yyt do hyb n'aa, bē na-ãñj hē bē aboo had'yyt hē da.

20 ŷ ganã wät noo gó, Sahé ŷȳ ŷ mejūū noo gó, tii bā da bē bahapäh Ee h'yyb gó ŷ bawät. Hēp ŷȳ gó bē babok, bē h'yyb gó ŷ bawät bē bahapäh na-ãñj né hē ti noo gó. Séd ēr h'yyb hedoo.

21 Kēh ŷ gadoo doo, ky daheeh doo, ti né hē ta ti hā ŷ kamahñ doo. Hā ŷ kamahñ doo, Ee

† 14:18 P'op Hagä Do Sahee gó Jesus bana sa wē p'aa hēnh, tahanäng pé m' tii.

kamahǎn da. Ỹ na-ããj hē ỹ kamahǎn tii. Ta hǎ ỹ banoo, tah'yy gahoot hyb n'aa hǎ ỹỹ.

²² Ti m' Judas see (Ikarijot nadoo doo), ky hadoo ta hǎ:

—Hyb N'aa Jawyky Doo, —nǎng mǎh —h'ëed hyb n'aa ãã hǎ had'yyt hē mabanoo a hǎ ji h'yy ganǎng doo, ta wób sa hǎ dooh? —nǎng mǎ Judas see kyyh.

²³ Ti m' Jesus ky hadoo ta hǎ:

—Hǎ ỹ kamahǎn do ky daheeh né hē ỹ ma metëek doo. Ee kamahǎn ti ta tii. ãã an'aa da ta wë. Ta h'yyb tym gó da ãã babok. Jǎãm hē hǎ ỹ kamahǎn do hǎ ỹ banoo tah'yy ganǎng hyb n'aa hǎ ỹỹ.

²⁴ Hǎ ỹ kamanahǎn doo, dooh taky dahé bǎ ỹ ma metëek doo. Ti hyb n'aa, dooh sa hǎ ỹ an'oo bǎ hǎ ỹ rah'yy genǎh hyb n'aa. Kēh ỹ nado ta ti bē maa newëe doo. Ee, hǎ ỹ mejũũ do kyy né tii.

²⁵ Ti m' Jesus ky hadoo ěnh:

—Ta ti bē ỹ maher'ood wät, babǎ bē sii ỹ bawät nǎ bǎ.

²⁶ Bē masa n'aa, P'op Hagä Do Sahee, kēh ỹỹ gó Ee P'op Hagä Do mejũũ doo, ti né da bē tama metëek sahõnh hǎ. Sahõnh hē bē hǎ ỹ her'ood wät do paah, bē hyb n'aa newëe tan'oo bǎ bē hǎ.

²⁷ H'yyb n'yym do ỹ banoo bē hǎ. Bē wë da tabaym. Ỹ anoo hëp ỹ nǎw bē hǎ. Badäk hahỹỹ hǎ habong do P'op Hagä Do nahapäh do ranoo do nahado tii. Bē h'yy ketón manǎh. Bē eỹỹm manǎh —nǎng mǎ Jesus kyyh.

²⁸ Ti m' taky hadoo ěnh:

—Bē maa napëe bok hahỹ bē hǎ ỹ her'ood wät doo: “Ỹ da ahõm, tii bǎ p'aa hēnh ỹ bana bē wë”, nǎng ỹỹh. Ỹ bē kamahǎn bǎ paawä, bē paawä

tseb'ee Ee wē ŷ basëek do hyb n'aa. ŷ hyb n'aa jawyk do bahñnh Ee hyb n'aa jawyk.

²⁹ Ta pooj jé bē ŷ maher'ood wät, tametëeh bā kā bē h'yy ka'eeh hyb n'aa hā ŷŷ.

³⁰ P'eets däg Nesaa Do Yb, badäk hahŷŷ hā habong do P'op Hagä Do hā h'yy kana'eeh do hā mejũ doo. Ti hyb n'aa, dooh tabadawëd wäd bā ŷ her'oot bē hā. Dooh Nesaa Do Yb haja bā hā ŷŷ.

³¹ Daj ŷŷ hē ŷ kan'oo däk dajëb hā, sahõnh hē hā ŷ Ee mejũ do ŷ ky daheeh do hyb n'aa, Ee ŷ kamahñn do hyb n'aa. Taw'ãäts hē sahõnh hē dawëë P'op Hagä Do mahñnh habong do raba-hapäh ŷ ky daheeh Ee, ŷ kamahñn Ee.

Ti m' Jesus ky hado kån:

—Hamäh, ër ah'ũũm ta s'ee hënh.

15

Jesus joom uwa häd näng do hadoo do ky n'aa hahŷŷh

¹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Joom uwa patuuh heh'äät hadoo ŷŷh. Ee, uwa danäh, ta hā moo wät doo. Uwa tyd hadoo hā ŷ h'yy ka'eeh doo.

² Uwa tyd, tyt ŷ hadoo do neaak do Ee gakyd hõm da. Uwa tyd, tyt ŷ heaak do baad taban'yyh. Ta poo gekyd hõm, baad tabeaak hyb n'aa ta bahñnh kā.

³ Baad däg bëeh. Tabenyyw däk bëeh, bē ŷ ma metëek do hyb n'aa.

⁴ ŷ karën séd hā bē h'yy kata däg had'yyt hā ŷŷ, tii bā ŷ h'yy kata däg had'yyt hē bē hā kā. Dooh uwa tyd haja bā ta m'aa hënh teag bā. Taw'ãäts hē ta patuuh hā tadäg had'yyt hē. Ti hadoo bē hā. Dooh

bē haja bā joom heaak do bē hado bā, dooh bē haja bā P'op Hagā Do gen'aak do bē moo boo bā, hã ÿ bē h'yy kanata bā.

⁵ —ÿ né hē uwa patuuh hadoo. Tyt ÿ hadoo bēēh. Hã ÿ had'yyt h'yy kata dāk doo, ta hã ÿ h'yy kata dāk doo, ti ti ta ti baad heaak do hadoo. Ta tii d' ÿ wén her'oot, dooh bē daaj hē bē hajaa péh. Hã ÿ bē nayyw bā, dooh bē hajaa péh.

⁶ Hã ÿ h'yy kanata wāt doo, uwa tyd kaw'oong hōm, tsawyy bēēh do hadoo da tii. Ti hedoo do rataa, tēēg hōō gó radewäts toonh, tii bā tabahōō jēng.

⁷ Hã ÿ had'yyt hē bē h'yy kata däg bā, ÿ ma met'ēēg wāt do bē h'yyb gó tayyw bā, bē ky dahé bā, bē ky n'aa ets'ēē bē karēn do né hē, tii bā bē gadoo né hē.

⁸ Baad bē beaak do hadoo do hã Ee kaweh'ēēh. Bē eaak do hadoo do hã bē kametēēh hēp ÿ hata hadoo bēēh.*

⁹ —Ee ÿ takamahñn doo da bē ÿ kamahñn. Taw'ãäts hē ÿ kamahñn do bē h'yyb gó tabawäd had'yyt hē. Bē eréd manä tii hã.

¹⁰ Bē hã ÿ mejũũ do bē ky dahé bā, ÿ kamahñn do awäd had'yyt da bē h'yyb tym gó. Dooh bē eréd bā tii bā. Bē gado had'yyt hē tii bā bē ÿ kamahñn doo. Taw'ãäts hē ÿ bad'oo doo da bē bad'oo: Hã ÿ Ee mejũũ do ÿ ky daheeh. Ti hyb n'aa Ee kamahñn do awäd had'yyt hē hēp ÿ tym gó. Ti hyb n'aa, dooh ÿ eréd bā takamahñn do hã.

* **15:8** Ji da hadoo do ji masa, ji da hadoo do ji kamahñn, P'op Hagā Do karēn do ji moo wāt, ji *heaak do ky n'aa*.

11 Ta ti bē hã ÿ her'ood wät, ÿ tsebé doo da bē tsebé hyb n'aa, baad bē tsebee had'yyt hē hyb n'aa.

12 Hahÿ ti ÿ mejũũ doo: Bē kamahãn bē da hadoo doo, bē ÿ kamahãn doo da.

13 Jããm né hē tak'ëp kamahãn doo, jé ta najiis sa hyb n'aa dajëp doo, ÿ bad'oo doo da.

14 Najis haa né hē bëëh, ÿ mejũũ do bē ky dahé bā.

15 Dooh “karom ÿÿ” ÿ maneëej wäd bëëh. Dooh sa karom rahapëë bā sa kariw n'aa h'yyb. “Najis haa” bē ÿ wén maneëënh, sahõnh hē hã ÿ Ee ma-her'oot do ÿ tabëj dāk do hyb n'aa bē hã.

16 Bē nado ti ÿ hasëew wät doo. ÿ ti hasëew bong bëëh. Bē ÿ wén sëew hõm, ÿ mejũũ joom heaak do hadoo bē bahadoo hyb n'aa. Joom ag kanarejãã do hadoo ti ÿ karën bē hã.† Tii bā da sahõnh hē hät ÿÿ gó bē ky n'aa etsëë doo, Ee anoo da bē hã.

17 Bē ÿ mejũũ bē kamahãn bē da hadoo doo.

18 Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Badāk hahÿÿ hã habong do P'op Hagä Do hã h'yy kana'eeh do bē wë rakamajë bā, bē hyb n'aa es'ee, pooj jé hã ÿ rakamajë bong.

19 Badāk hahÿÿ hã habong do P'op Hagä Do hã h'yy kana'eeh do wób bē ado bā paawä, bē paawä rakamahãn, sa da hadoo do rakamahãn doo da. Dooh sa wób bē ado boo bā. Bē ÿ asëew hõm sa mahãnh. Ti hyb n'aa bē hã rakamaj'ĩ.

20 Bē hyb n'aa es'ee bē hã ÿ her'oot do paah. Dooh sa karom ta kariw n'aa bahãnh tanu gadäg

† 15:16 Hahÿ joom ag kanarejãã do hedoo do ji hã: Ji da hadoo do ji kamahãn doo, ji tsebé doo, baad ji bawät doo, P'op Hagä Do karën do ji moo wät doo. P'op Hagä Do matym gó dooh tahëej bā tii.

bä, näng paa ÿ bë hä. Ta wób ÿ rano n'aa masoo paah. Bë na-ããj né da rano n'aa masoo né da. Ta wób, këh ÿ raky dahé wät paah. Bë na-ããj da raky daheeh.

²¹ Hëp ÿ n'aa da bë rano n'aa masoo, hä ÿ mejõ hyng do ranahapäh do hyb n'aa.

²² ÿ nahyy bä paawä, sa hä ÿ naher'ood bä paawä, dooh P'op Hagä Do ky n'aa ety bä sa hä nesaa do sa mo haj'aa hyb n'aa. Hÿÿ kä, ÿ ahyy wät do hyb n'aa, panyyg hanäm do ÿ maher'ood wät do hyb n'aa sa hä, dooh da sa kyy pé sa hä P'op Hagä Do ky n'aa etyy noo gó. Sa h'yyb haj'aa hë tii d' rabad'oo.

²³ Hä ÿ kamaj'ĩ doo, Ee hä na-ããj hë takamaj'ĩ.

²⁴ Sa mahang tak'ëp ÿ pehuuj wät. Dooh hajaa pé ta tii da pehuunh péh, ÿ pehuunh doo. Ta ti ÿ panehuuj bä paawä, dooh paawä P'op Hagä Do ky n'aa ety bä sa hä, nesaa do sa mo haj'aa hyb n'aa. Hÿÿ kä, rahapëe wät né hë ÿ pehuunh doo. Ti hadoo né hë hä ÿÿ, Ee hä na-ããj hë rakamajë bong.

²⁵ Ta tii da rawén d'oo, P'op Hagä Do kyy kerih do kametä däk hyb n'aa. Hahÿÿ da takerih: “Daap hë hä ÿÿ rakamajë däk”, † näng mä kerih doo gó.

²⁶ Ti m' Jesus ky hadoo ênh:

—Bë masa n'aa, P'op Hagä Do Sahee, baad hadoo do ky n'aa metëeh do kajaa bä kä, taher'oot da këh ÿ n'aa. Ee hanaa ÿ mejũũ da bë wë.

²⁷ Bë na-ããj hë ÿ karën bë her'ood hõm këh ÿ n'aa, pooj jé, ÿ du doo noo gó bë baboo had'yyt do hyb n'aa si ÿÿ.

† 15:25 Saaw-Mo 35.19, 69.4

16

¹—Sahõnh hē ta ti bē hã ÿ wén her'oot, bē h'yy kanerét hyb n'aa hã ÿ bē h'yy ka'eeh doo.

²Bē da rahabēē nyh tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo bā naa. Ta ti bahãnh da ti awät nä. Ti awät ti noo gó, P'op Hagä Do rah'yyb en'yym red'oo da bē radejēēb bā.

³Ta ti hedoo do ramoo bong da, Ee daheeh ÿ ranahapäh do hyb n'aa sa h'yyb gó.

⁴Hahÿ ÿ wén her'ood wät bē hã, takametä wät bā kã, bē hyb n'aa esee hyb n'aa bē ÿ maher'ood wät do paah. ÿ wén naher'oot nä paah, ÿ awät nä do hyb n'aa bē sii.

P'op Hagä Do Sahee ji hã metēēh do ky n'aa hahÿÿh

⁵Ti m' taky hadoo ēnh:

—Hÿÿ kã ÿ basēēk hã ÿ mejõ hyng do wē. Ti hado né paawä, dooh ÿ bē eaaj bā n'yy hēnh ÿ bahõm.

⁶Bē h'yy ketón up ta ti bē hã ÿ her'ood wät do hyb n'aa.

⁷Né hup ÿ né hē hahÿ bē ÿ maher'oot doo: Baad tanyy bē hã Ee wē ÿ basēēk. ÿ nas'ēēg bā, dooh paawä bē masa n'aa, P'op Hagä Do Sahee ana bā bē wē. ÿ basēēk bā kã ÿ mejõ hyng bē wē.

⁸Takajaa bā kã, badäk hahÿÿ hã habong do P'op Hagä Do hã h'yy kana'eeh do hã baad tametēēh ta s'ee hēnh rahyb n'aa newēē nesaa do ramoo bok do hã. Tametēēh da ta s'ee hēnh rahyb n'aa newēē baad had'op do hã. Tametēēh da ta s'ee hēnh rahyb n'aa newēē sa hã P'op Hagä Do ky n'aa etyy do hã sa mo haj'aa p'ãã.

⁹ Ta s'ee hēnh rahyb n'aa newēē nesaa do ramoo bok do hã, hã ÿ rah'yy kana'eeh do hyb n'aa.

¹⁰ P'op Hagä Do Sahee metēeh da sa hã, ta s'ee hēnh rahyb n'aa newēē baad had'op do hã, Ee wē ÿ basēek hyb n'aa, ÿ bē nahapäh hēnh kã.

¹¹ P'op Hagä Do Sahee metēeh da ta s'ee hēnh rahyb n'aa newēē sa hã P'op Hagä Do ky n'aa etyy do hã sa mo haj'aa p'ãã, Nesaa Do Yb, sa hã mejüü do hã, P'op Hagä Do ky n'aa ety däg kãn do hyb n'aa nesaa doo.

¹² Ti m' taky hadoo ēnh:

—Hajōng nã paawä ÿ her'oot bē hã, dooh bē haja nã bã bē gado bã.

¹³ P'op Hagä Do Sahee, baad hadoo do ky n'aa metēeh do kajaa bã kã, sahōnh hē baad hadoo do ky n'aa bē da tametēek. Dooh ta ky gabuuj tado bã taher'oot doo. Hana ÿ naa tamaa napäh do bē d' tamaher'oot. Taher'oot na-ããj da ta jawén hana do ky n'aa.

¹⁴ ÿ da tahyb n'aa jaw'yyk. ÿ tawén hyb n'aa jaw'yyk, hana ÿÿ tagadoo, tatab'ēēs hyb n'aa bē hã.

¹⁵ Sahōnh hē Ee wē hanäng doo, ma ÿ had'yyt hē. Ti hyb n'aa P'op Hagä Do Sahee gadoo ma ÿÿ, bē hã tatab'ēēs hyb n'aa, ÿ wén näng —näng mã Jesus kyyh.

¹⁶ Ti m' taky hadoo ēnh:

—Nayyw hē denaa hē, dooh da ÿ bē hapēē wäd bã kã. Nayyw hē denaa hē da, p'aa hēnh ÿ bē bahapäh ēnh —näng mã Jesus.

¹⁷ Ti m' ta ma matëg wób raky hadoo sa da hadoo do sa hã:

—Nyy d' tahanäng pé tii éh, “Nayyw hē denaa hē m', dooh da ÿ bē hapēē wäd bã kã. Nayyw hē denaa

hē da, p'aa hēnh ŷ bē bahapäh ēnh”, tahanäng doo? Nyy d' tahanäng péh, “Ee wē ŷ basëek hyb n'aa”, tahanäng doo? —näk mä sa kyyh.

¹⁸ Ti m' sa m'aa hēnh rakaner'ood kän:

—Nyy d' tahanäng pé g'eeh, “Nayyw hē denaa hē”, tahanäng doo? Dooh äã h'yyb mepëë bä ti taheer'oot do hä —näk mä sa kyyh.

¹⁹ Jesus hapäh rakarēn reanh ta hä. Ti m' taky hado kän:

—Bē karēn paawä bē eanh ta ti ŷ her'oot do hä? Hahŷŷ da paawä bē kyy bē h'yyb gó: “Nyy d' tahanäng pé tii éh, ‘Nayyw denaa hē dooh da ŷ bē hapëë wäd bä kä. Nayyw hē denaa hē da p'aa hēnh ŷ bē bahapäh ēnh’, tahanäng doo”, näk bē kyyh.

²⁰ Né hup ŷ né hē hahŷŷ her'oot doo: Bē da a'oot, bē da h'yy ketón. Badäk hahŷŷ hä habong do P'op Hagä Do hä h'yy kana'eeh do tseb'ee da ti noo gó kä. Bē h'yy ketón né paawä da, bē h'yy katón do kawareem da tsebé do hä.

²¹ ŷŷnh wog mahŷŷnh ajän henäng doo kä, kajaa do hyb n'aa ti noo gó tabenäng doo. Ta t'aah henäng do jawén paa bä kä, tamabaan hōm tak'ëp ta mahŷŷj ta hoop do paah, tak'ëp tatsebé do hyb n'aa kä.

²² Ti hadoo né da bē hä: Hŷŷ kä bē d' h'yy ketón. ŷ bē bahapäh bä p'aa hēnh kä, tii bä bē tsebee kän. Dooh hado hōm pé ta ti bē tsebé doo.

²³ Ti noo gó kä, dooh hä ŷ bē ets'ëë wät péh. Né hup ŷ né hē hahŷŷ her'oot doo: Ee, P'op Hagä Do banoo da bē hä sahōnh hē hät ŷŷ gó bē etsëë doo.

²⁴ Dooh bē etsëë nä pé hät ŷŷ gó. Bē ets'ëë da. Bē gadoo né hē da, tii bä baad da bē tsebee kän.

²⁵ Ti m' taky hadoo ēnh:

—Panyyg ky n'aa gó bē ŷ maher'ood bong paah. Ti awät da ti noo gó, dooh da bē ŷ maher'ood wäd bä ta tii da. Baad ub, kejën do hadoo nado da bē ŷ maher'ood kân Ee ky n'aa hã.

²⁶ Ti noo gó bē etsēē da hät ŷŷ gó. Dooh hyb n'aa da bē ŷ ky masa pé ta hã.

²⁷ Ta daaj hē bē Ee kamahăn. Ti hyb n'aa, dooh hyb n'aa bē ŷ ky masa péh, ŷ wén näng. Bē Ee wén kamahăn, ŷ bē kamahăn do hyb n'aa, P'op Hagä Do hanaa ŷ bahyng bē ky daheeh do hyb n'aa na-ãj hē.

²⁸ Ee, P'op Hagä Do wē naa ŷ bahyng badäk hahŷŷ bä. Badäk hahŷŷ hã ŷ bawäd wät. Hŷŷ kã ŷ beréd däk badäk hahŷŷh. Ee wē ŷ basēek p'aa hēnh —näng mä Jesus kyyh.

²⁹ Ti m' Jesus ma matëg raky hadoo:

—Baad hŷŷ kã mabaher'ood wät. Panyyg gó nado wäd.

³⁰ Sahõnh hē mabahapäh, ãã hapäh hŷŷ kã. Ji eanh do pooj jé mabahapëë däk ji karën do ji eanh doo. P'op Hagä Do hanaa õm tii hã ãã bahapäh, ãã wén ky daheeh —näk mä sa kyyh.

³¹ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Bē ky dahé däg né hŷŷ kã.

³² Ti awät da ti noo gó, kaja kân, bē waj'aa bong doo kã bē tób hēnh. Map ŷŷ hē da ŷ bē beréd wät. Tii d' né paawä, map ŷŷ hē nawäd ŷŷh. Ee si ŷ awät.

³³ Ta ti P'op Hagä Do Sahee ky n'aa bē ŷ wén maher'ood wät, h'yyb nyw gó bē babok hyb n'aa, si ŷŷ séd bē h'yyb hedoo do hyb n'aa. Badäk hahŷŷ hã bē ahoop né da nesaa doo. Ti hado né paawä, bē h'yy gadeja da, badäk hahŷŷ hã habong do P'op

Hagä Do hä h'yy kana'eeh do hä ÿ j'aa ketsë do hyb n'aa.*

17

Jesus ky n'aa etsëë do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' Jesus bahajaa bä kä ta ti taher'oot doo, wë hä taty däg, ti m' P'op Hagä Do hä taky n'aa ets'ëë kån:

—Ee, —näng mäh —kaja kån ÿ dajëp doo kä sahõnh hë sa hyb n'aa. Mametä a T'aah tak'ëp ta makabaj'aa doo. ÿ mawehëë, õm a T'aah weh'ëëh hyb n'aa, makabaj'aa do tametëëh hyb n'aa.

² Hä ÿ maban'oo däk sahõnh hë badäk hahÿÿ hä habong do ÿ bag'ãas hyb n'aa, ÿ bedëëb had'yyt hë hyb n'aa a wë, hä ÿ manoo doo.

³ Hahÿ hedëb had'yyt hadoo do rawén gadoo: Õm, jããm hë sét had'op doo, P'op Hagä Do heh'äät do rabahapäh do hyb n'aa. Jesus Kristo, mamejõ hyng do rabahapäh do hyb n'aa na-ãäj né hë.

⁴ ÿ haja däk sahõnh hë hä ÿ mamejũ doo. Tii hä õm ÿ wehëë däk badäk hahÿÿ bä.

⁵ Hÿÿ kä Ee, man'oo tak'ëp ÿ kabaj'aa hyb n'aa a matym gó, p'ooj ub, badäk hahÿ madu dahäng do pooj jé, a pa ÿ bawät noo gó, ÿ kabaj'aa doo da.

⁶ A ky n'aa ÿ metä wät badäk hahÿÿ hä habong do wób hä, hä ÿ manoo do sa hä. A karapee paa tii, ti man'oo däk do hä ÿÿ. A ky n'aa raky dahé däk.

* **16:33** Badäk hahÿÿ hä habong do P'op Hagä Do hä h'yy kana'eeh do hä Jesus j'aa ketsëë kån. Nesaa do Yb hä, sa hä mejũ do hä Jesus j'aa ketsëë kån na-ãäj hë.

⁷ Sahõnh hẽ hã ÿ man'oo dāk doo, a hanaa né ti rabahapëë dāk hỹỹ kã.

⁸ Ti rawén hapäh, sa hã ÿ tab'ëës do hyb n'aa a kyyh hã ÿ manoo do paah, ti ragadoo. Baad rabahapäh, a wë naa né hẽ ÿh. Õm né hẽ ÿ mejõ hyng doo, raky daheeh.

⁹ A hã ÿ ky n'aa etsëë sa hyb n'aa. Dooh ÿ ky n'aa ets'ëë bã badäk hahỹỹ hã dawëë a mahãnh habong do sa hyb n'aa. Hã ÿ manoo do sa hyb n'aa ÿ ky n'aa etsëë, a karapee rabahadoo do hyb n'aa.

¹⁰ Sahõnh hẽ karapé haa, a karapee né tii. A karapee, karapé haa. Sa hyb n'aa ÿ kawehëë dāk.

¹¹ Dooh da badäk hahỹỹ bã ÿ ayyw wäd bã, a wë da ÿ bas'ëëg kãn. Ti d' hayyw kãn badäk hahỹỹ bã. Ti hyb n'aa, Ee, tsyt hẽ hawät do õm nesaa do mahãnh, mamoo n'aa jesu da a hejój me, hã ÿ manoo doo me né hẽ, séd hã rah'yyb hedoo hyb n'aa, séd hã ër h'yyb hedoo doo da.

¹² Sa mahang ÿ hawät noo gó, ÿ mo n'aa jesu bong a hejój me, hã ÿ manoo doo me. Dooh h'yy kawareem pé nesaa do hã. Jããm hẽ sét hẽ nesaa do hã h'yy kawareem. Karejãã do pan'aa né tii. Ti tawén hadoo, a kyy kerih do kametëeh hyb n'aa.

¹³ Hỹỹ kã da, dooh sa mahang ÿ awäd wät bã kã. A wë da ÿ bas'ëëg kãn. Badäk hahỹỹ bã ÿ bawät nã bã ÿ her'oot nã ta tii, ÿ tsebé do baad sa h'yyb gó tabawät hyb n'aa.

¹⁴ ÿ an'oo dāk sa hã a kyyh. Badäk hahỹỹ hã habong do a hã h'yy kana'eeh do kamajë dāk sa hã, sa wób ranahado bong do hyb n'aa, sa see ÿ nahadoo do hadoo né tii.

¹⁵ Dooh ÿ ets'ëë bã mabasog hõm hyb n'aa badäk

hahỹỹ bā habong do sa mahānh. Jāām né hē ỹ etsēē a hā, mamō n'aa jesuu hyb n'aa Nesaa Do Yb mahānh.

¹⁶ Badāk hahỹỹ hā habong do a hā h'yy kana'eeh do wób nado tii, ta ti see ỹ nahadoo doo da.

¹⁷ Tsyt hē mabetyn dāk hanām do ky n'aa me, magen'aak do ramoo bok hyb n'aa. A kyyh né hē ti hanām do ky n'aa.

¹⁸ Badāk hahỹỹ bā mamejō hyng doo da ỹỹh, tii da ỹ mejũũ sa hā badāk hahỹỹ hā habong do sa mahang.

¹⁹ Sa hyb n'aa ỹ kan'oo dāk, tsyt hē magen'aak do ỹ moo wāt hyb n'aa, ta ti na-āāj hē baad tsyt hē magen'aak do ramoo bok hyb n'aa.

²⁰ Sa hyb n'aa had'yyt nado ỹ ky n'aa etsēē. Ỹ ky n'aa etsēē na-āāj né hē ta jawén hā ỹ h'yy ka'eeh do sa hyb n'aa, hahỹ sa kyyh hyb n'aa h'yy ka'eeh do sa hyb n'aa.

²¹ Ỹ ky n'aa etsēē sahōnh hē hā ỹ h'yy ka'eeh doo, séd hā rah'yyb hedoo hyb n'aa, séd hā ēr h'yyb hedoo doo da. Hēp ỹỹ gó mabawät, a h'yyb gó ỹ bawät doo da. Ỹ karēn séd hā rah'yy kata dāk ēr hā, badāk hahỹỹ hā habong do rabahapäh hyb n'aa òm né hē hā ỹ mejō hyng doo.

²² Tak'ēp baad hadoo do hā ỹ man'oo dāk do paa ỹ an'oo dāk né sa hā, séd hā rah'yyb hedoo hyb n'aa, séd hā ēr h'yyb hedoo doo da.

²³ Sa h'yyb gó ỹ bawät. Hēp ỹỹ gó mabawät. Ỹ karēn baad ub, séd hā rah'yyb hedoo, ỹ mamejō hyng ta wób rabahapäh hyb n'aa, hā ỹ h'yy ka'eeh do hā makamahān ỹ makamahān do hadoo, ta wób rabahapäh hyb n'aa —näng mä Jesus taky n'aa

etsēē bā.

²⁴ Ti m' taky hado kån ta yb hã:

—Ee, —nång mäh —ỹ karēn ỹ bawät bā rababok hã ỹ manoo doo. Ỹ karēn rabahapäh ỹ kabaj'aa doo, bak ỹ tak'ēp gabarēeh doo, badäk hahỹ madu dahäng noo gó pooj jé, ỹ makamahån do hyb n'aa hã ỹ man'oo däk do paah.

²⁵ Ee, baad had'op do had'yyt moo wät do õm. Badäk hahỹ hã dawēē a mahån habong doo, dooh né paawä õm rahapēē bā sa h'yyb gó, ỹ ti hapäh õm. B'ēeh hahỹ rahapäh ỹ mamejõ hyng doo.

²⁶ A ky n'aa ỹ metä wät sa hã. A ky n'aa ỹ metä had'yyt hē da sa hã, ỹ makamahån do sa h'yyb gó tabawät hyb n'aa, ỹ na-ãäj hē sa h'yyb gó ỹ bawät hyb n'aa.

18

Jesus ramaso däk do panyyg n'aa hahỹyh

¹ Ti m', Jesus bahajaa bā kã taky n'aa etsēē doo, ahõm kån mä ta ma matēg sa daheeh. Kapỹjy madarong doo, Kidorõn häd nång do rabatsēg hõm. Tii bā tabanång joom Oriib häd nång doo. Tii bā, joom banäng bā Jesus baym.

² Judas, Jesus haēj däk do tahapäh mä Jesus bahe'yym doo. Hajõ nuu me ta tii bā Jesus bahew'ēēt ta ma matēg sa daheeh.

³ Ti m' Judas bahõm kån joom banäng bā. Warahén, ta wób P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahē n'aa ramejũ doo, Pariséw ramejũ do na-ãäj hē tamanaa. Bag enäh rabana. Kuman yt hã m' rabana.

4 Jesus hapäh ta h'yyb gó sahõnh hẽ ta hã rabad'oo doo. Ti hyb n'aa m' sa wẽ tabahõm, ti m' tabeaaaj kãn:

—Jaa no n'aa bẽ ban'aa? —nãng mäh.

5 Ti m' raky hadoo:

—Jesus, Nasaréh buuj no n'aa —näk mä sa kyyh.

—ÿ né hỹÿh —nãng mä Jesus sa hã.

(Sa mahang Judas, ky ken'yym doo gó haëej däk do bagëët.)

6 “ÿ né hỹÿh” Jesus her'ood sii hẽ, sa jawén p'aa hẽnh rakajäk tũũ.

7 Ti m' Jesus beaanh ãnh p'aa hẽnh:

—Jaa no n'aa bẽ ban'aa? —nãng mäh.

—Jesus, Nasaréh buuj no n'aa —näk mäh p'aa hẽnh sa kyyh.

8 Ti m' Jesus ky hadoo:

—ÿ né hỹÿh, ÿ hanãng do bẽ hã —nãng mäh. —No na ÿ tado bã, bẽ an'oo hata haa rabahõm hyb n'aa —nãng mä Jesus sa hã.

9 (Ta tii d' Jesus wén edoo, “Dooh h'yy kawareem pé nesaa do hã”, ta yb hã ta her'ood wät do paa kametëeh hyb n'aa.)

10 Ti m' Simaw, Peed häd nãng do bado däk ta sãn-jeer, ta nabuuj hub hẽnh hadäk do tagakyd hõm mä aj'y y Maw-Kó häd nãng doo. P'op Hagã Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do karom tii.

11 Ti m' Jesus ky hadoo Peed hã:

—Menyyw däg a sãn-jeer. Dooh g'eeh ÿ gado bã ÿ ahoop doo, Ee anoo doo? —nãng mä Jesus ta hã.

Anas wẽ Jesus ramahũũm do ky n'aa hahỹÿh

12 Ti m' warahén sa wahë n'aa, ta warahén n'aa, P'op Hagä Do tób n'aa hagã n'aa sii hë ramaso däk Jesus. Ramoo maw'yyd däg kån,

13 tii bä pooj jé ramahũũm aj'yy Anas häd näng do wë. Kajapas mayb ti Anas. Ti noo gó P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do ti Kajapas.

14 Ta ti Kajapas né hë ta ti her'oot do paa Judah buuj sa wahë n'aa sa hã, “Taw'ääts hë sét hë dajëp sahõnh sa hë hyb n'aa”, hanäng doo.

Jesus Peed ky n'aa jejën do panyyg n'aa hahÿÿh

15 Simaw, Peed häd näng doo, Jesus ma matëg see sii tabahõm warahén sa jawén. P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do hep'ëeh do ta ti ta ma metëek do seeh. Ti hyb n'aa rabanoo tabajëë suun tób wahoo gó, kahadë doo gó, Jesus ramajë sun doo gó.

16 Peed gada ta noo bä. Jesus ma matëg seeh, tób danäh hep'ëeh doo, anyyh p'aa hënh maruus ta noo hagã n'aa wë tabetsëë hyb n'aa Peed bajëë suun hyb n'aa. Ti m' tamajë sun kån Peed.

17 Ti m' maruus, ta hadë noo hagã n'aa ky hadoo Peed hã:

—Nanäng aj'yy ma matëg see nado õm? —näng mäh.

Ti m' Peed ky hadoo:

—Doo ta ma matëg see ÿ do bä —näng mäh.

18 Tak'ëp tabahahëëm ti atsëm. Ti hyb n'aa tób danäh karom, P'op Hagä Do tób n'aa hagã n'aa sii hë ragahõ sooh tëëg sëh. Tëëg noo pa rabab'ëeh rikatëng hyb n'aa. Peed agëët katëng sa pa.

Sa wahë n'aa Jesus hã teanh do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁹ Ti nuuj jé m', tób gó, P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do eanh mä Jesus ta ma matëg ky n'aa, tametëek do ky n'aa na-ããj hë.

²⁰ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Sahõnh hë ramaa napëe had'yyt hë ÿ her'ood wät doo —näng mäh. —Tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do yt hë, P'op Hagä Do tób n'aa yt hë na-ããj hë ÿ ma met'ëeg wät paah. Dooh kejën gó ÿ her'ood bä —näng mäh.

²¹ —Hëd n'aa hã ÿ bë beaanh? Bë eaaj këh ÿ maa new'ëe do sa hã. Ta ti rahapäh ÿ her'ood wät doo —näng mä Jesus kyyh.

²² Ta tii d' Jesus baher'oot do hyb n'aa, P'op Hagä Do tób n'aa hagã n'aa see Jesus ta tapa ewyh wät, ti taky hadoo:

—Tii da ji kyyh P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do hã? —näng mäh.

²³ Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Mametä nesaa do ky n'aa ÿ her'ood bä. Baad hadoo do ÿ her'oot do p'ãã ÿ matapa ewyyh? —näng mä Jesus ta hã.

²⁴ Ti m' Anas mejũũ mä ramahũũm Jesus, Ka-japas, P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do wë. Moo kamewyyt nä m' Jesus.

P'aa hënh Peed ky n'aa jejën do Jesus panyyg n'aa hahÿÿh

25 Ti m' tēeg noo pa Peed katēng bā, rabeaaj kån mā ta hā:

—Ta ma matēg see nado õm? —nāk mäh.

Ti m' Peed ky n'aa jejēn:

—DooH. Ta ma matēg see nado ÿÿh —näng mäh.

26 Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hā moo heb'ooh do sa wahē n'aa heh'ääT do karom seeh, Peed nabuuj gakyd hõm do wakãän ky hadoo:

—Õm nado ta ti ÿ hapäh do ta sii, joom mahang? —näng mā ta kyyh.

27 Ti m' p'aa hēnh Peed ky n'aa jejēn ēnh. Tii bā karaak ky ganä kån, tabah'ÿÿ kån.

Pirato häd näng do wē Jesus ramahũũm kån do panyyg n'aa hahÿÿh

28 Ti m', Kajapas tób bā naa ramahũũm kån Jesus aj'yy Roma buuj Judah hāj n'aa bagā n'aa tób hēnh, Pirato häd näng do wē. Jati pé bāp paa m' tii. Judah buuj wahē n'aa Jesus man'aa doo, dooh rajēē pä bā Roma buuj tób gó. Rakarēn mā baad ratayy rabawēh nä do hyb n'aa Pas-kowa tä n'aa.*

29 Ti hyb n'aa Pirato banyyh sa wē, ti m' taky hadoo:

—H'ēēd p'ãã bē ky n'aa tapaa hahÿ aj'yy? —näng mäh.

30 Ti m' raky hadoo:

—Moo nesaa do tanado bā, dooh paawä ãã haēēj bā a hā —nāk mā sa kyyh.

31 Ti m' Pirato ky hadoo:

* **18:28** DooH Judah buuj ky n'aa jaw'yyk do an'oo bā, Judah buuj nadoo do tób bā rabajēē pä bā. Hasus do hadoo sa hā P'op Hagä Do matym gó red'oo, tii d' radoo bā. Ta ti hedoo doo, dooh rahaja bā Pas-kowa tä n'aa rawēē bā.

—Bë né hě ky n'aa etyy ta hã bë ky n'aa jaw'yyc do banoo doo da —näng mäh.

—Dooh äã haja bä äã dajëeb bä. Dooh Roma buuj ky n'aa jaw'yyc do an'oo bä —näk mä sa kyyh Pirato hã.

³² Tii d' tawén hado kãn, nyy d' tadajëp Jesus her'ood wät do paa kametä wät hyb n'aa.†

³³ P'aa hënh Pirato bajëe suun tób gó, Jesus tanaënh mä ta wë, teaaj kãn:

—Öm Judah buuj sa wahë n'aa? —näng mäh.

³⁴ Ti m' Jesus ky hadoo:

—A ky gabuuj hě ti meaanh? Öm ta wób rama-her'oot do käh ÿ n'aa hyb n'aa mabeaanh? —näng mä Jesus.

³⁵ Ti m' Pirato ky hadoo:

—Judah buuj nado ÿ hÿÿh —näng mäh. —A wakãän, P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'oo do sa wahë n'aa ti öm haëenh hã ÿÿ. H'ëed p'ãä? —näng mä Pirato.

³⁶ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Badäk hahÿÿ bä nado ÿ bag'ãäs doo. Badäk hahÿÿ bä tado bä paawä, karapé haa ÿ ramo n'aa jesu paawä Judah buuj sa wahë n'aa sa mahãnh. Badäk hahÿÿ bä nado ÿ bag'ãäs doo —näng mäh.

³⁷ Ti m' Pirato ky hadoo:

—Tii d' tado bä, öm né hě häj n'aa wahë n'aa? —teanh mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

† **18:32** Judah buuj radajëeb bä paawä, pä me paawä ramakut. Roma buuj radej'ëep, b'aa kajatsëk do hã rabepëem däk. B'aa kajatsëk do hã Jesus dajëp, ta daaj hě paa taba-her'oot.

—Ehub né hē òm tii d' hanäng. Baad hadoo doo, heh'äät do ky n'aa ÿ her'oot hyb n'aa ÿ benäng, ti hyb n'aa né hē ÿ bahyng badäk hahÿÿ bä. Baad hadoo do ky n'aa gen'aak do ky daheeh ÿ her'oot doo —näng mä Jesus Pirato hä.

³⁸ Ti m' Pirato ky hadoo:

—H'ëed ti baad hadoo do mahanäng? —näng mäh.

Ti m' nyyw hē Pirato banyyh Judah buuj sa wē. Ti m' taky hadoo sa hä:

—Doo ÿ aw'yyt pé ta hä ky n'aa ketyy doo —näng mäh.

³⁹ —Pas-kowa bë teheb'ëes do hä bë mehejō ÿ bado nyyh ÿ dawäts gëet do seeh. Bë karën ÿ ado nyyh bë matym n'aa Judah buuj wahë n'aa ramaneëenh doo? —näng mäh.

⁴⁰ Ti m' raky hadoo, tak'ëp mä rageënh:

—Ta ti nado ää karën! —näk mäh. —Barabas häd näng do ti ää karën! —näk mäh.

Roma buuj wē h'yy kawereem do see paa ti Barabas.

19

Jesus raky n'aa ety däk do b'aa hä tadajëp hyb n'aa panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' Pirato mejüü Jesus rabahewyyh.

² Ti m' hetëk do moo m' warahén ramap'ööd däk, ta nuu gó m' radaso kän. Ti m' radasuun jëng ta hä ta hatsë hahiin doo.*

* **19:2** Raky n'aa mes'uunh do ky n'aa m' ti hetëk do moo ramap'ööd däk do ta nuu gó radasoo doo. Sa wahë n'aa soog ky n'aa ti ta tii. Ti hadoo né hē ënh ta hatsë hahiin doo. Sa wahë n'aa hatsë ky n'aa né ti ta tii ënh.

³ Ti m' hajõõ nuu me m' rabena ta wë raky n'aa ej'ees hyb n'aa. Hahỹỹ d' mä sa kyyh:

—Kaweh'ëeh Judah buuj sa wahë n'aa! —näk mäh.

Ti m' ratapa ewyyh hajõõ nuu me.

⁴ Ti m' p'aa hënh Pirato ber'oot Judah buuj sa sii:

—Ỹ manyyh da hỹỹ kä bë wë ta w'oo hä, dooh ỹ aw'yyt pé ta hä ky n'aa ketyy do hä bë bahapäh hyb n'aa —näng mäh.

⁵ Ti m' ta nu gaheen n'aa hetëk do mooh, ta hatsë hahiin doo gó tabanyyh bä, Pirato ky hadoo sa hä:

—Bë hegãã! Gëët hahỹ aj'yy —näng mäh.

⁶ Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa, P'op Hagä Do tób n'aa hagä n'aa Jesus rabahapäh bä, nayyw hë rageëej bong:

—Mepëëm däg, mepëëm däg! —näk mäh.

Ti m' Pirato ky hadoo:

—Bë né hë hepëëm däk. Ỹ ti dooh ỹ aw'yyt pé ta hä ky n'aa ketyy do hä —näng mä Pirato.

⁷ Ti m' Judah buuj wahë n'aa raky kah'ũũm ta hä:

—Ãã ky n'aa jaw'yyk do ky n'aa hyb n'aa taw'ããts hë tadajëp né hë, P'op Hagä Do T'aah tabanäng do hyb n'aa —näk mä sa kyyh.

⁸ Pirato maa newë däk bä tii da, tak'ëp mä tabeyym tii bä kä.

⁹ Ti m' p'aa hënh tabajëë suun tób gó, ti m' Jesus hä tabeaanh:

—N'yy hënh naa õm? —näng mäh.

Jesus kawanaj'ããn né paawä, dooh m' taky gado bä.

¹⁰ Ti m' Pirato ky hadoo ta hä:

—Dooh maky gado bä? Mahapäh né hē, ÿ hajaa ÿ mejō bä ōm raberéd hōm hyb n'aa, ÿ hajaa na-ããj hē ÿ mejō bä ōm rabepëem dāk —näng mä Pirato.

¹¹ Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Dooh paawä mahaja bä hã ÿÿ, P'op Hagä Do nan'oo bä. Ti hyb n'aa, ÿ haëej dāk do sa hã, a hã hanäng do nesaa do bahãnh sa hã —näng mä Jesus Pirato hã.

¹² Ti m' ta ti Pirato maa newë dāk bä takarën paawä taberéd hōm Jesus. Tak'ëp mä Judah buuj rageëej had'yyt hē tii bä:

—Ta ti aj'yy meréd hōm bä, dooh Sesa, sahōnh hē bä wahë n'aa h'yrb hata mado bä. Hãj n'aa wahë n'aa hanäng doo, Sesa tahyb n'aa wareem —näk mä sa kyyh.

¹³ Ti m' Pirato maa napäh bä m' ta tii, tamanyyh Jesus, ahyy sooh mä ji ky n'aa etyy n'aa tyng jó. Pã ta yt ta tii bä. (Eberew kyy me ramaneëënh ta ti Gabatah.)

¹⁴ Pas-kowa rataheb'ëes do pooj jé noo gó m' tii. Wasyk mäh. Ti m' Pirato ky hadoo Judah buuj sa hã:

—Gëet hahÿ bë wahë n'aa —näng mäh.

¹⁵ Ti m' raky hadoo tak'ëp:

—Mado hōm, mado hōm, mepëem däg! —näk mäh.

—Bë wahë n'aa ÿ epëem dāk g'eeh? —näng mä Pirato.

Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa raky hadoo:

—Jããm né hē sét hē ãã wahë n'aa, Sesa! —näk mäh.

¹⁶ Ti m' tagadëeg ub kä, Jesus Pirato bahaëej däg kãn sa hã takepëem dāk hyb n'aa.

Jesus rabepëem däk do panyyg n'aa hahÿÿh

Ti m' warahén sa hã kä takahaëej däk Jesus.

¹⁷ Ta daaj hë Jesus besoo hõm b'aa rahepëem däk do pan'aa ta hã. Ji Nu Gabóg K'yy ramaneëenh doo hënh ramahũm. (Eberew kyy me ramaneëenh ta tii bã Gogota.)

¹⁸ Tii bã rabepëem däk b'aa kajatsëk do hã kä. B'aa kajatsëk do wób hã rabepëem däk na-ãaj hë pawóp hë ajyy. Hub hënh ta see hahäng, s'yÿ hënh ta see hahäng. Hõõ gó Jesus kahepëem däk do bahäng.

¹⁹ Pirato kyy gó raberii bong ta heen n'aa, ti m' p'op, Jesus nu gad'oo pong jé, rabepëem däk. Hahÿÿ da m' takerih ta hã: “Jesus, Nasaréh buuj, Judah buuj wahë n'aa hahÿÿh.”

²⁰ Edah tii, Jerusarënh bã naa. Ti hyb n'aa hajõk ner'ood bong kerih doo. Tamawoob hë kyyh takamerih doo: Eberew kyy me, Ratĩn kyy me, Gereg kyy me.

²¹ Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa rabahõm kãn Pirato wë, ti m' raky hadoo:

—Merii manäh: “Judah buuj sa wahë n'aa”, hanäng doo da. Taw'ãäts hë merii: “Ta daaj hë Judah buuj sa wahë n'aa tabanäng hahÿ aj'yy” — näk mä sa kyyh.

²² Ti m' Pirato ky hadoo:

—Taw'ãäts hë ÿ erii wät doo. Doo hÿ ahÿÿd wäd bã —näng mä sa hã.

²³ Ti m' Jesus warahén rabepëem däk do jawén paa bã m', rabasog hõm ta saroor. Retyn hõm ji meheet pé hadoo do sa hã. Sét hë, ta hatsë, mad'aak kanasuuh doo.

24 Ti m' raky hadoo:

—Dooħ er as'ēēd bā hahỹỹh. Hamāh, masuuj er moo bong er bahapāh hyb n'aa jaa wē tabaym — nāk mā sa kyyh.

Ti tawén hadoo, P'op Hagā Do kyy kerih do kametēeh hyb n'aa. Hahỹỹ da takerih ta ti ky n'aa:

“Rabetyn hōm sa hā hē saror ỹỹ.
Masuuj ramoo bong saror ỹ hyb n'aa.”†

Tii da né hē warahén ramoo boo kån.

25 B'aa kajatsēk do Jesus hadāk do dewē hā, ti ab'ēeh ta ỹỹn, ta kaat, Keropas hād nāng do ỹỹm Marija hād nāng doo, Marija Madarēn hād nāng do daheeh.

26 Ti m' Jesus bahapāh bā ta ỹỹn, ta ma matēg seeh, tak'ēp takamahån do rabab'ēeh bā, Jesus ky hadoo ta ỹỹn hā:

—Gēet ta ti a t'aah —nāng mäh.

27 Ti m' ta ma matēg hā m' taky hadoo:

—Gēet ti a ỹỹn —nāng mā Jesus ta ỹỹn ky n'aa hā.

Tii bā kā, ta ti tagado kån Jesus ỹỹn ta tób bā kā, tabahag'āās hyb n'aa kā.

Jesus dajēp do panyyg n'aa hahỹỹh

28 Ta jawén kā, sahōnh hē tabahaja dāk bā kā tamoo wāt do paah, P'op Hagā Do kyy kerih do kametēeh hyb n'aa kā taky hado kån: “Ỹ hoo kaanh”, nāng mäh.

29 Ti asooh tii bā uwa s'ēēb oow. Ti m' raheh'oos sapum doo, Jesus hā rabanoo hyb n'aa. B'aa isop hād nāng do hā radadāk, ti rabanoo p'op, Jesus beēk hyb n'aa ta naēng hadoo.

† 19:24 Saaw-Mo 22.18

³⁰ Jesus beëek do jawén paa bä, taky hadoo:

—Jāām né kā ÿ moo wät doo —näng mäh.

Ti m' ta nu wakoo däg kän, ti m' h'yy keréd hõm mäh.

³¹ Saab pooj jé m' ti ta tii. Saab pooj jé né hē m' ta ti Judah buuj rabahenyw hõm Saab hã rakame-hehãk hyb n'aa. Tak'ëp ratayy ti noo gó, Pas-kowa noo gó tabadoo do hyb n'aa. Dooh Judah buuj rakarën bä Saab hã rapadäg nä bä kepëëm padëek doo. Ti hyb n'aa rabetsëë Pirato hã tamejũũ hyb n'aa warahén ragetëh bong hyb n'aa sa tsyym k'yy, nayyw hē radejëp hyb n'aa. Rabetsëë rasog hyk hyb n'aa sa kamag Saab du doo do pooj jé.

³² Ti m' Pirato mejũũ warahén sa tsyym k'yy ragetëh bong hyb n'aa. Ti m' Jesus pa hadäk do ragetëh bong ta tsyym k'yy, ta jawén mä ta see tsyym k'yy.

³³ Jesus tsyym k'yy ragetëh paawä, tii bä raba-hapäh Jesus dajëp. Dooh Jesus ratsyym k'yy getëh boo bä.

³⁴ Ti warahén bejöh kän ta baa bä. Ti m' majjyw banyyh naëng mahang. Dajëp né kā m'.

³⁵ Aj'y y ta ti hapäh doo, baad tabaher'oot ta ti ky n'aa. Dooh daap tamenä bä. Ta ti aj'y y hapäh né hē, te hub né hē taher'oot doo. Ta ti tawén erii wät hahÿÿ hã, bë na-ããj bë ky daheeh hyb n'aa, bë h'yy ka'eeh hyb n'aa.

³⁶ Jesus tsyym wén ganetëeh, P'op Hagä Do kyy kerih doo gó kerih do kametëeh hyb n'aa. Hahÿÿ d' paa m' takerih ta ky n'aa: “Dooh da ta k'yy gatëh is péh.”‡

‡ 19:36 Esodo 12.46, Numeros 9.12, Saaw-Mo 34.20

³⁷ Rawén baa ejooh, hahỹ kerih do paa kametëeh hyb n'aa: “Raheg'ãās da rabaa ejooh do wë.”§

Jesus radakä jëng do pä gó panyyg n'aa hahỹh

³⁸ Tii bä kä, Jesus kamag n'aa paa Joséh, panang Arimatsija häd näng do buuj hadoo doo, bets'ëë kån Pirato hä. Jesus h'yyb hata ta ti Joséh. Dooh tametä bä ta h'yyb, ta hä tah'yy ka'eeh doo, tajeỹm do hyb n'aa Judah buuj sa wahë n'aa wób. Ti m' Pirato bahaëej däk ta hä. Ti m' Joséh bana, tado hyy kån mä Jesus kamag n'aa paah.

³⁹ Nikodēm Joséh hata. Nikodēm né hë tii, p'ooj ub Jesus heg'ãās do atsëm. Nikodēm manaa mä 35 m' ta nu jawyg b'aa s'ëëb buu benyym doo. Aroé ramaneëenh do s'ëëb, miir ramaneëenh do s'ëëb ta ti buu benyym.

⁴⁰ Ti m' Jesus kamag n'aa paa rahabën däk pãän me, hawak doo me, rino häd näng do s'ëëb. Buu benyym mä ta hä. Judah buuj rabahed'oo doo da né hë rabad'oo Jesus kamag n'aa hä.

⁴¹ Jesus rabepëëm däk doo bä ti anäng joom. Ti mahang tagadäk papuuj kamag hood, pä gó ragagots däk doo.

⁴² Saab pooj jé, Judah buuj rabahenyw hõm noo gó tado hyb n'aa, p'eets hë ta ti kamag n'aa hood tagadäk do hyb n'aa na-ãäj hë, tii b' né radasuun jëë kån Jesus kamag n'aa.

20

Jesus ganä wät do panyyg n'aa hahỹh

§ **19:37** Sakarija 12.10 hä takerii däk tii. Dooh warahén raky n'aa napëë bä ta ti kerih doo. P'op Hagä Do né hë hanoo, kerih do kametëeh hyb n'aa.

¹ Ti m' bāp paah, met'uuh hā, badajung nā, Marija Madarēn hād nāng do bahōm kån pä gabaho doo hēnh, Jesus kamag n'aa radasuun jēng hēnh. Taheg'āās mäh, noo gasēets hōm gabaho do ty gatsē.

² Ti m' tawaj'aa jēng Peed, Jesus ma matēg baad Jesus kamahān do daheeh rabab'ēeh hēnh. Ti m' taky hadoo pawóp hadoo do sa hā:

—Rado nyyh Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do kamag n'aa. Dooch āā hapēē bā n'yy hēnh ramahūūm — nāng mā ta kyyh.

³ Ti m' Peed, Jesus ma matēg see daheeh ah'ūūm mā Jesus kamag n'aa hood gadāk hēnh.

⁴ Waj'aa h'ūūm. Tak'ēp Jesus ma matēg see wajaah ta pooj jé. Peed pooj jé takajaa.

⁵ Ta noo bā takajaa bā, dooh tajēē suun bā. Nu hyy dāk, tabaheg'āās ta gó. Tahapäh pāān hewak doo, rino hād nāng do s'ēēb.

⁶ Ti m' Peed, duu hēnh hana do kaja nā. Gabaho doo gó tabajēē suun. Pāān hewak doo, Jesus kamag n'aa ramahabēn dāk do paah, tahapäh.

⁷ Pāān hawak doo, ta mamets jesuu n'aa paah, tahapäh na-āāj hē. Ti asooh tsyt hē, baad takamatēh dāk.

⁸ Tii bā m' Jesus ma matēg seeh, pooj jé kajaa doo, bajēē suun kån. Ta ti tabahapäh bā kā, Jesus ganā wāt do taky dahé kån.

⁹ (Dooch tagah'ood nā bā sa hā P'op Hagā Do kyy kerih doo gó taheer'oot doo, Jesus ganā wāt da hanāng doo.)

Marija Madarēn hā Jesus kasee do panyyg n'aa hahÿÿh

10 Ti m' rabajäk sa tób hēnh.

11 Marija Madarēn baym kamag hood paa noo bä. Aoot mäh. Ta ód gó tanu hyy däk gabaho doo gó tageg'ãās hyb n'aa.

12 Tii bä m' pawóp hē ãās tabahapäh. Hewak mä sa saroor. At'oonh mä Jesus kamag n'aa basooch do paa bä m'. Ta nuu hēnh tabanäng hēnh mä ta seeh, ta tsyym tabanäng hēnh ta seeh.

13 Ti m' ãās rabeanh ta hã:

—H'ëed p'ãā mabaoot? —näk mäh.

Ti m' taky hadoo:

—Rado hōm wahē ŷ n'aa. Dooh ŷ hapëe bä n'yy hēnh rahed'oo —näng mä Marija Madarēn.

14 Ti m' ta jawén p'aa hēnh tabegãā wät. Taheg'ãās mä Jesus tii bä hagëet. Dooh m' tah'yy ganyy bä Jesus tado bä.

15 Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—H'ëed p'ãā mabaoot? Jaa ta ti mesoos doo? —näng mäh.

Ta tii bä joom mahang moo hew'ëet do ted'oo mäh. Ti hyb n'aa taky hadoo ta hã:

—Ōm tado bä ti hado nyyh, maher'ood hã ŷ n'yy hēnh mamahũũm, ŷ behëen hyb n'aa ta kamag n'aa —näng mä Marija Madarēn.

16 Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Marija! —näng mäh.

Ti m' Marija ty kaw'õöd däk ta wë, ti m' Eberew kyy me* taky hadoo:

—Raboni! —näng mäh. (“Ma matëg”, tahanäng pé m' tii.)

17 Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

* **20:16** Judah buuj sa kyyh ti Eberew kyyh.

—Moo dëe manä hã ÿÿ —näng mäh. —Dooh Ee wë ÿ ewäd s'ëeg nä bä. Ahõm hãj haa hedo padëek do sa wë. Hahÿÿ da maher'ood sa hã këh ÿ n'aa: “ÿ asëek Yp ÿ wë, bë Yb na-ããj, P'op Hagä Do ÿ h'yy kaha'eeh doo, bë h'yy kaha'eeh do wë”, tii da a kyyh —näng mä Jesus ta hã.

¹⁸ Ti m' Marija Madarën bajëng Jesus ma matëg sa wë. Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do tahapäh mä tanooh. Tapanäk sa hã Jesus kyyh.

Ta ma matëg hã Jesus kasee do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁹ Ti noo gó né hë m', met'uuh hã, atsëm, séd hã Jesus ma matëg rakata padëek. Baad ranoo gatsëe däk ta tëg me tób nooh, sa wahë n'aa rajeÿÿm do hyb n'aa. Ti m' Jesus kas'ee g'ëed kãn sa mahang, ti m' takedëng sa hã:

—Taw'ããts hë bë P'op Hagä Do h'yyb en'yym —näng mäh.

²⁰ Takedëng do jawén paa bä tametëeh sa hã ta mooh, ta baa. Tak'ëp ta ma matëg ratsebee bong Jesus Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do rabahapäh bä kã.

²¹ P'aa hënh Jesus ky hadoo sa hã:

—Bë P'op Hagä Do h'yyb en'yym —näng mäh. —Ee ÿ tamejũũ doo da, bë ÿ mejũũ hÿÿ kã —näng mäh.

²² Ti m' tapahuunh sa wë, ti m' taky hadoo:

—Bë gado P'op Hagä Do Sahee —näng mäh.

²³ —Bë hyb n'aa mabaan bä nesaa do sa mo haj'aa, P'op Hagä Do mabaan né sa hã. Bë hyb n'aa manabaan bä sa hã, dooh P'op Hagä Do mabaan bä sa hã —näng mäh.

24 12 hedoo do sa seeh, Toméh häd näng doo, “Kawareeh” ramaneënh doo, dooh sa mahang Jesus kasee bä.

25 Ti m' ta wób rabaher'oot bä Jesus Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do rahapäh doo, dooh taky dahé bä.

—Atapuwa tyw n'aa ÿ nahapëë bä ta moo hä, moh ÿÿ me ÿ manep'aa bä atapuwa tyw n'aa ta moo hä, ta baa rejooh do tyw n'aa na-ããj hë, dooh ÿ ky dahé bä! —näng mä Toméh.

26 Ti m' met'uuh see hä, p'aa hënh ta ma matëg rakata p'ëë tób gó. Toméh sa sii kä. Noo gatsëë né paawä tób, Jesus kas'ee g'ëed kân sa mahang, ti m' takedëng sa hä:

—Bë P'op Hagä Do h'yyb en'yym —näng mäh.

27 Ti m' Toméh hä taky hadoo:

—Mamep'aa hahÿÿh —näng mäh. —Mahegãã moh ÿÿ. Magadahëë a mooh, mamep'aa bah ÿÿ bä —näng mäh. —Maky sëew manäh! Maky dahé! —näng mä Jesus Toméh hä.

28 Ti m' Toméh ky hadoo:

—Wahëh ÿ n'aa, P'op Hagä Do ÿ h'yy kaha'eeh do õm! —näng mä Toméh kyyh.

29 Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—ÿ mahapäh do hyb n'aa mawén ky daheeh. P'op Hagä Do ky n'aa edëng da jé ÿ ranahapëë né paawä ky dah'eeh doo —näng mä Jesus.

30 Hajõng nä Jesus pehuunh ta ma matëg raba-hapäh bä. Dooh ta ti takerii bä hahÿÿ hä.

31 Hahÿÿ hä kerih do wén kerii wät, Jesus ti Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo, P'op Hagä Do T'aah bë ky daheeh hyb n'aa. Ta hä bë h'yy kae bä,

bē d' edēb had'yyt hē P'op Hagä Do wē Jesus hyb n'aa.

21

Karaj'aa nabyy hã Jesus kas'ee wät do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ta jawén Jesus kas'ee wät p'aa hēnh ta ma matēg sa hã karaj'aa Tiberijas* häd näng do nabyy me. Hahÿÿ d' paah:

² Simaw Peed häd näng doo, Toméh (“Kawareeh” ramaneēēnh doo), Natanajéw häd näng doo (panang Kanah, Garirej häj n'aa bä hana doo), Sebedew häd näng do taah, pawóp hē Jesus ma matēg wób, séd hã rababoo däk.

³ Ti m' Simaw Peed ky hadoo sa hã:

—Tah'ÿÿb ÿ es'aak —näng mäh.

—Ej. A sii äã bah'ũm —näk mä ta wób sa kyyh.

Ti m' rabaw'ēēnh. H'oo yb gó ragatsēg t'oonh. Ti m' rabesaag kän. Resaag had'yyt hē paawä atsēm, dooh sa mo haj'aa péh.

⁴ Bãp paa Jesus bag'ēēd kän karaj'aa takēēn hã. Dooh ta ma matēg rah'yy genä bä Jesus tado bä.

⁵ Ti m', tii b' naa Jesus naēēnh:

—Najis haa —näng mäh. —Äkä, bē mo haj'aa? —näng mäh.

—Tabad'op hē äã mo haj'aa —näk mä sa kyyh.

⁶ Ti m' taky hadoo:

—Taw'ãäts hē hub hēnh tabanäng hēnh bē datu karahi, tii bä bē mo haj'aa enäh da —näng mäh.

* **21:1** Karaj'aa häd see Garirej, ta häd see Genesaréh. Tamawoob hē ta häd.

Tii d' rabad'oo bā kā, hajōng tah'ỹyb karahi gó. Dooch rahaja bā rej'ooj nā bā, tak'ēp hajōng do hyb n'aa tah'ỹyb.

⁷ Ti m' Jesus ma matēg baad Jesus kamahān do ky hadoo Peed hā:

—Jesus, Hyb N'aa Jawyk Do né tii —nāng.

Ti m' Simaw Peed hād nāng do maa napāh bā kā Jesus tii, tahanāng doo, nyyw hē tadadāg dāk ta hatsē pooj jé tado nyyh dó. Ti tabahop tame, Jesus wē tabatsóm hōm hyb n'aa.

⁸ Ta wób ah'ũm ta jawén h'oo gó. Edah ta nabyyh. 100 meet tahyb n'aa péh. Ti hyb n'aa karahi rabejooñh tame naa.

⁹ Rakajaa bā kā ta nabyy me, tēeg sēh hahōng do rahapāh. Tah'ỹyb kejā ta jó. Pawóp na-āāj pāw tii b' hatoonh.

¹⁰ Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Bē mana tah'ỹyb bē mo haj'aa wób —nāng mäh.

¹¹ Ti m' Simaw Peed gatsēk h'oo gó. Tii b' naa tabej'ooj nā kān karahi. Hajōng tah'ỹyb hew'āp do ta gó. 153 tah'ỹyb. Jawyg né paawā, dooh karahi gekog boo bā.

¹² Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—B'ēep bē ana, bē awēeh —nāng mäh.

H'yyb e'ỹym “Jaa ōm?” rawén neanh. Jesus, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do né sa hā.

¹³ Ti m' Jesus bado dāk pāw, tah'ỹyb daheeh, ti m' taban'oo dāk sa hā.

¹⁴ Tamawoob nuu me dāg tii, Jesus kasee do sa hā, taganā wāt do jawén paa bā.

Peed sii Jesus her'oot do panyyg n'aa hahỹyh

¹⁵ Rabahaja dāk bā rawēh doo, Jesus ky hadoo mā Simaw Peed hā:

—Simaw, Jowāw t'aah, ta wób ÿ rakamahān do bahānh ÿ makamahān? —nāng mäh.

—ÿÿ —nāng mā Peed. —Mahapäh né hē òm ÿ gen'aak —nāng mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Mahagāã masāh ÿ b'éé taah hedo padëek doo —nāng mäh.

¹⁶ P'aa hēnh Jesus beanh ta hā:

—Simaw, Jowāw t'aah, ÿ né makamahān? —nāng mäh.

Ti m' Peed ky hadoo:

—ÿÿ —nāng mäh. —Mahapäh né hē òm ÿ gen'aak —nāng mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Mahagāã masāh ÿ b'éé hedo padëek doo —nāng mäh.

¹⁷ Ti m' tamawoob nuu me däg kã tabeaanh ēnh:
—Simaw, Jowāw t'aah, ÿ né magen'aak? —nāng mäh.

Peed hyb n'aa tón wät mā tamawoob nuu me, “ÿ makamahān?” tahanāng do hyb n'aa. Ti m' taky hadoo:

—Hyb N'aa Jawyk Doo, —nāng mäh —sahōnh hē mabahapäh. Mahapäh né hē òm ÿ gen'aak doo —nāng mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Mahagāã masāh ÿ b'éé hedo padëek doo —nāng mäh.

¹⁸ —Né hup ÿ né hē hahÿ ÿ her'oot doo: Mapapunh nã bā mabeheh'yyh, mabaheh'ũũm mah'yyb dāng doo hēnh. Mawah'ëë dāk bā kã,

madajoom da a mooh, òm da ramaw'yyd dāk, makanarēn hēnh òm da ramahũũm –nāng mā Jesus ta hã.

¹⁹ (Ta tii d' tawén her'oot, tametēeh hyb n'aa nyy da Peed dajēp, tadajēp do hã P'op Hagä Do kawehēē dāk hyb n'aa.)

Ti m' Jesus ky hadoo Peed hã:

–Hamäh, jawén ŷ ahōm –nāng mäh.

Jesus ma matëg baad Jesus kamahän do panyyg n'aa hahÿÿh

²⁰ Dawē hã Jesus sii Peed bawät bä kä, ta jawén p'aa hēnh tabegãã wät. Tahapäh Jesus ma matëg baad Jesus kamahän do sa jawén hana doo. (Ti né hē ta ti Jesus ma matëg Pas-kowa tä n'aa rabawēh noo gó p'eets hē takatahã dāk Jesus hã, “Jaa ti òm haēēnh doo, Hyb N'aa Jawyk Doo”, heaanh doo.)

²¹ Ta ti Peed bahapäh bä, tabeaanh mä Jesus hã: –H'ēēd hado da ēr jawén hana do hã? –nāng mäh.

²² Ti m' Jesus ky hadoo:

–ÿ karēn bä paawä tanadajëb bä, p'aa hēnh hÿ pong jé naa ŷ bahyng bä kä, hēd n'aa ti a hã? ÿ karēn ti òm hēp ŷ hata had'yyt hē –nāng mā Jesus Peed hã.

²³ Ta tii d' Jesus her'oot do hyb n'aa, raher'ood hōm kän Jesus ma matëg sa mahang, dooh m' ta ti Jesus ma matëg dajëb bä. Dooh tii d' Jesus edo bä. Jãām hē hahÿÿ da Jesus kyyh: “ÿ karēn bä paawä tanadajëb bä, p'aa hēnh hÿ pong jé naa ŷ bahyng bä kä, hēd n'aa ti a hã”, nāng paa m' Jesus ta hã.

²⁴ ÿ né hē ti ta ti ta ma matëg. ÿ né hē ta ti Jesus ky n'aa her'oot doo. ÿ né hē hahÿ ta ky n'aa herii

wät doo. Baad ÿ bahapäh, te hub né hẽ sahõnh hẽ ta ky n'aa ÿ erii wät doo.

²⁵ Hajõng Jesus moo wäd wät do ÿ nerii wät doo. Hã ÿÿ, ji erii bã paawä sahõnh hẽ, dooh paawä badäk hahÿ tahaja wäd bã ta tyw n'aa, ji erii bã sahõnh hẽ. Jããm hẽ kã.

Pop Hagä Do Panyyg Hanäm Do Hahÿÿh
The New Testament in the Nadëb language of Brazil
(BR:mbj:Nadëb)

O Novo Testamento na língua Nadëb do Brasil

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nadëb (Nadëb)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Nadëb

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-29

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 31 Aug 2023
c5681c4e-55f8-5b64-badf-af07c5e28afc